

1. Scio Střední škola, s.r.o.

Školní vzdělávací program

pro čtyřletý obor - gymnázium, kombinovaná forma vzdělávání

Dobrý život*

***život žitý v souladu se sebou samým,
s ostatními lidmi a přírodou,
podle svého nejlepšího vědomí a svědomí**

Obsah

Preambule	3
Identifikační údaje	6
Charakteristika školy	8
2.1 Velikost školy, vybavení školy	8
2.2 Charakteristika pedagogického sboru	10
2.3 Metody práce pedagogického sboru jako celku	14
2.4 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce	17
2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	17
Charakteristika Školního vzdělávacího programu	18
3.1 Zaměření školy – hodnotový rámec	18
3.2 Zaměření školy - pedagogické principy	19
3.3 Profil absolventa	27
3.4 Organizace přijímacího řízení	31
3.5 Organizace maturitní zkoušky	32
3.6 Výchovné a vzdělávací strategie	37
3.7 Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných	42
3.8 Průřezová témata	43
Učební plán	46
4.1 Poznámky k učebnímu plánu - přehled vyučovacích forem	46
4.2 Poznámky k učebnímu plánu - vyučovací formy podrobně	47
4.3 Poznámky k učebnímu plánu - Předmět Univerzum	53
4.4 Tabulace učebního plánu	55
Učební osnovy	58
5.1 Červený modul	62
5.2 Oranžový modul	70

5.3 Modrý modul	81
5.4 Žlutý modul	89
5.5 Zelený modul	111
5.6 Fialový modul	129
5.7 Černý modul	135
Hodnocení žáků	144
Autoevaluace školy	144

Preambule

„Dnešní lidstvo velmi dobře ví o pestrém spektru hrozeb, které se nad ním vznášejí. Víme přece o tom, jak závratnou rychlostí roste počet obyvatel naší planety a že v relativně brzké době nás tu může být několik desítek miliard. Víme, že bude téměř nemožné, aby se takové množství lidí uživilo, víme, jak nebezpečně může takto rychlý růst populace prohloubit propasti mezi chudými a bohatými, propasti už dnes velmi hluboké, víme, jak těžko budou lidé různých národů a kultur, takto dramaticky stlačeni k sobě, spolu soužití a kolik konfliktů taková situace může vyvolávat. Obecně známo je také, jak dnešní lidstvo ničí životní prostředí, na němž je existenčně závislé, jak stále rychleji vyčerpává neobnovitelné zdroje energie a další poklady této planety, jak přispívá svou činností k oteplování Země, k tvorbě skleníkového efektu i ozónových děr, jak rozrušuje celkovou rovnováhu všech ekosystémů. Je vskutku fascinující, s jakým zaujetím dnešní lidé sledují všechny katastrofické prognózy - vždyť knihy přesvědčivě prokazující, do jakých neštěstí se řítíme, jsou vesměs bestsellery! A jak pramálo k nim ve svém konání přihlížejí. Kolik let se přitom o většině varovných faktů přednáší na školách a jak nepatrný vliv má toto vědění na lidské chování! Vždyť dnes už snad každý školák ví, že zdroje této planety jsou omezené a že vyčerpáváme-li je rychleji, než jak rychle jsou schopny se obnovit, nemůže to s námi dopadnout dobře. A přesto to děláme a vůbec, zdá se, nejsme neklidní. Naopak: neustálý růst výroby a tím i spotřeby je pocítován jako hlavní znak úspěšnosti států, a to nejen těch chudých, u nichž by takový pocit byl na místě, ale i těch bohatých, které si svou ideologií tupě nekonečného a rozumný smysl postrádajícího růstu samy pod sebou podřezávají větev. Zdá se mi, že v tuto chvíli už není nejdůležitější znovu a znovu upozorňovat na všechny hrůzy, které nás mohou v nadcházejícím tisíciletí potkat, nezmění-li celá naše globální civilizace zásadně svůj směr. Důležitější dnes je podle mne zkoumat, proč lidstvo nedělá nic pro to, aby tyto hrozby, o nichž už toho tolik ví, odvrátilo, a proč se nechá unášet jakýmsi svým samopohybem, který je jeho vědomím o sobě samém a svých budoucích možnostech v podstatě neovlivněn, ba možná dokonce neovlivnitelný. V čem je však podstata věci? Co vlastně může změnit samo směřování dnešní civilizace? Co vůbec může zastavit onen samopohyb, který zatím zastavit neumíme? Podle mého hlubokého přesvědčení jedinou možností je, že se něco změní ve sféře

ducha, v oblasti lidského vědomí, v samotném postoji člověka ke světu a v samotném jeho porozumění sobě samému a svému místu v celkovém řádu bytí. Nestačí vymýšlet nové stroje, nové předpisy, nové instituce. Je třeba jinak a lépe chápat sám smysl našeho pozemského bytí a počínání. A teprve toto nové pochopení může vytvořit nové modely chování, nové stupnice hodnot a životních cílů, a skrze to posléze dát i nového ducha a nový smysl všem příslušným předpisům, smlouvám a institucím.“

Václav Havel, 1997

(z projevu ze zahájení konference Fórum 2000)

Od chvíle, kdy jsme mohli slyšet výše uvedený projev uteklo bezmála čtvrtstoletí. A ponecháváme na každém, ať posoudí sám jeho nadčasovost či odraz v době současné. Hovoří se v něm mj. o tom, jak velký může být rozdíl mezi tím, co je obsahem školního kurikula a co je ve skutečnosti výsledkem v jevech celospolečenských, globálních, ale i v situacích běžných a každodenních, v životě každého z nás. V Expediční střední ScioŠkole jsme v názoru, že popsaná situace se nelepší. A navíc, že zpřesňování, revidování, inovování prováděcích předpisů či větší institucionalizace školství nám lidem v překonávání výzev současných i budoucích neprospěje, pokud si nebudeme dostatečně vědomi míry našeho skutečného vlivu na generaci těch, které učíme a provázíme. Že každá jednotlivá situace, kterých jsou v životě školy stovky a tisíce, ovlivňuje celkový výsledek toho, jak se projeví kurikulum školy v konání a chování jejich absolventů.

Tým školy vnímá, že za naplněním obecných cílů vzdělávání, tak jak jsou ustanoveny v Zákoně č. 561/2004 Sb. (tzv. Školský zákon), tj. rozvoj osobnosti člověka, získání všeobecného vzdělání, pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k odlišnostem, poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic a konečně získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví, stojí důsledná akcentace

kompetenčního vzdělávání. Každá situace tak může sloužit k rozvoji nejen vědomostí, ale také dovedností, schopností a především postojů.

Následující stránky obsahují Školní vzdělávací program Expediční střední ScioŠkoly. Při jeho tvorbě bylo vycházeno z Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (verze z roku 2007), byla využita metodika tzv. Manuálu pro tvorbu školních vzdělávacích programů (2007). S přihlédnutím k faktu, že tyto prováděcí, respektive metodické předpisy jsou poněkud staršího data, jsme naši snahu o implementaci soudobých vzdělávacích trendů naplnili reflexí a inspirací ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (2020). Jsme v názoru, že školní koncepce, kterou v tomto dokumentu předkládáme, je plně v souladu se snahou o vytvoření a rozvoj otevřeného vzdělávacího systému, ve kterém je cílem základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje celé společnosti. Jedinec, který žije *Dobrý život**. Tedy život žitý v souladu se sebou samým, s ostatními lidmi a přírodou, podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Tým autorů ŠVP

Hana Šafářová

Petr Lukeš

Marek Romášek

Martin Pietraszek

Identifikační údaje

NÁZEV ŠVP:	Školní vzdělávací program pro gymnázium
MOTIVAČNÍ NÁZEV ŠVP:	Dobry život*
OBOR:	Gymnázium
KÓD OBORU:	79-41-K/41
VZDĚLÁVACÍ PROGRAM:	Čtyřletý
FORMA VZDĚLÁVÁNÍ:	Kombinace denní a distanční formy

Údaje o škole

NÁZEV ŠKOLY:	1. Scio Střední škola, s.r.o.
ADRESA ŠKOLY:	Prokopova 100/16, Žižkov, 130 00 Praha 3
JMÉNO ŘEDITELE ŠKOLY:	Mgr. Filip Dobrovolný
ZÁSTUPCE ŘEDITELE:	Mgr. Martin Pietraszek
KONTAKT:	725 449 107
EMAIL:	expedicni-stredni@scioskola.cz
IČO:	07116349
IZO:	181096803
RED-IZO:	691012342

Zřizovatel

scio s.r.o.

SÍDLO: Pobřežní 658/34, Karlín, 186 00 Praha 8

IČO: 10779442

KONTAKT: RNDr. Jan Krtička, 608 476 263

Jon Šotola, 603 529 370

Platnost

PLATNOST OD: 1. 9. 2021

DATUM PROJEDNÁNÍ V PEDAGOGICKÉ RADĚ: 1. 9. 2021

DATUM PROJEDNÁNÍ VE ŠKOLSKÉ RADĚ: 29. 9. 2021

Ředitel školy

Mgr. Filip Dobrovolný

Charakteristika školy

Vzdělávání v oboru gymnázium je realizováno v rámci pokusného ověřování obsahu, metod a organizace kombinovaného vzdělávání v základních a středních školách vyhlášeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pod č. j. MSMT-34023/2020-1 (dále jen “pokusné ověřování”) a navazuje na projekt Expediční základní ScioŠkoly. Třídy, zařazené do oboru gymnázium se souhrnně označují jako “Expediční střední ScioŠkola”. Projekt Expediční střední ScioŠkoly představuje unikátní organizační model kombinovaného vzdělávání: sestává z kombinace 3 až 4 týdnů distanční denní synchronní i asynchronní výuky (tzv. online) a jednoho týdne prezenční výuky během pobytu na mimoškolní vzdělávací akci (tzv. “expedici”).

2.1 Velikost školy, vybavení školy

Celková kapacita školy činí 300 žáků, ve vzdělávacím oboru gymnázium je nejvyšší povolený počet 150 žáků¹. Třídy vzdělávající se v oboru gymnázium jsou zařazené do pokusného ověřování a označují se jako “Expediční střední ScioŠkola”. V rámci 1. Scio Střední školy tvoří samostatný organizační útvar, v jehož čele stojí pověřený zástupce ředitele a který má vlastní vyučující, tzv. “průvodce”, jakož i vlastní třídy realizující vlastní vzdělávací program.

Žáci Expediční střední ScioŠkoly jsou rozděleni do tříd a dále to tzv. “kolejí”. Kolej je heterogenní skupina složená ze studentů všech ročníků a nejméně dvou průvodců. Složení kolejí se v průběhu roku mění jen minimálně.

Klíčovým vybavením jsou vzhledem k charakteru školy počítače. Průvodci je využívají ke studiu, k práci, vzájemné komunikaci a informovanosti. IT řešení ScioŠkoly se zaměřuje především na:

- Funkčnost a dostupnost pro průvodce, studenty i návštěvy
- Obslužnost
- Legálnost a aktuálnost používaného software

¹ 1 Termíny „žák“ a “student“ jsou pro účely tohoto dokumentu vnímány jako plně zastupitelná synonyma.

- o Bezpečnost (data, GDPR, ochrana proti závadnému obsahu, atd.)

Hlavní platformu pro komunikaci a sdílení výukových materiálů v rámci kombinovaného vzdělávání jsou nástroje z kolekce G Suite Enterprise for Education od společnosti Google. V jejich rámci pak funguje uvedený systém evidence dosažených výstupů školního vzdělávacího programu. Doplňující komunikační platformou je aplikace Basecamp. Jedná se o webový nástroj pro správu a řízení školních projektů, tzn. organizačních skupin dočasného i trvalejšího rázu.

S ohledem na vzájemnou propojenost všech ScioŠkol navzájem a s ohledem na vývoj trendů v oblasti IT preferují ScioŠkoly cloudové řešení pro správu sítě, ukládání dat i použití běžného kancelářského software. Google Drive (Disk Google) slouží k ukládání dat a souborů, jejich organizování i zabezpečení (prostřednictvím Google Workspace). Google disk všech ScioŠkol se řídí globálně od zřizovatele (společnost Scio). Všichni uživatelé musí striktně dodržovat pravidla pro práci na Gmail a Google Drive.

Odpovědnost za poskytnutí materiálních a prostorových podmínek studentům, tak aby se mohli řádně účastnit vzdálené výuky, tedy zejména počítač s webkamerou, mikrofonom a připojením k internetu, který mohou po dobu vzdálené výuky samostatně využívat, mají rodiče a toto je ustanoveno ve smlouvě o vzdělávání.

Škola disponuje základním vybavením pro pořádání expedic. Každý průvodce má možnost čerpat roční příspěvek na svou individuální výbavu a výstroj.

Mimoškolní prostředí, ve kterém jsou realizovány expedice, tvoří významný prostor pro realizaci učebních, socializačních a komunitních aktivit. Využíváme příležitosti reálného světa k rozvoji a upevnění životních kompetencí. Expediční pojetí je integrováno i do tzv. expedičního závazku, který je i formálně součástí přijímacího řízení. Každý uchazečů je konfrontován s otázkou: *“Jste připraven/a se zapojit do expedic, vozit s sebou pláštěnku, kterou v případě potřeby půjčíte spolužákovi a chovat se k místům a lidem tak, aby bylo možné se tam vrátit?”*

2.2 Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor Expediční střední ScioŠkoly tvoří samostatný tým ve vztahu k pedagogickému sboru vzdělávajících žáků zařazené do jiných oborů 1. Scio Střední školy.

Řádnou výuku zajišťuje tým v odpovídajícím počtu pedagogů a to tak, aby byla zajištěna v souladu s RVP vzdělávacího oboru Gymnázium. Odborné předměty pak v případě jejich nízké hodinové dotace zajišťujeme externími spolupracovníky. Jedinečnou výhodou je propojení se ScioŠkolami a samozřejmě také spolupráce se samotnou společností Scio, která disponuje širokým materiálním, odborným a personálním zázemím zaměřeným právě na pedagogiku a vzdělávání.

Celkový počet úvazků pedagogů se odvíjí od počtu studentů v jednotlivých ročnících, kteří v daném školním roce školu navštěvují. A dále je závislý na aprobaci či konkrétním odborném vzdělání konkrétních pedagogických pracovníků.

Pedagogové se ve ScioŠkole označují jako "průvodci".

Výběr pedagogických pracovníků školy

Máme propracovaný koncept výběrového řízení na pracovníky školy a velmi přesně popsany profil týmu školy i jednotlivých pracovníků školy, kdy nesledujeme pouze odborné a pedagogické vzdělání uchazečů, jež je samozřejmostí, ale řadu dalších charakteristik, jež jsou klíčové nejen pro samotnou práci se studenty, ale také pro vybudování a udržování stabilního a vyváženého týmu průvodců. V rámci personálního zabezpečení školy směřujeme ke stavu popsanému dále.

Profil týmu průvodců

Snažíme se dlouhodobě budovat stabilní tým průvodců. Kandidáti na průvodce procházejí výběrovým řízením, ve kterém musí prokázat schopnosti a dovednosti nutné pro úspěšnou tvorbu a vývoj vzdělávací koncepce školy.

Při sestavování a doplňování týmu považujeme za důležité podívat se na jeho případné členy nejen jako na individuální průvodce, ale také jako na celou skupinu. Cílem je, aby se průvodci dobře doplňovali osobnostně, temperamentem,

dovednostně, znalostně, ale také z hlediska potřebného formálního vzdělání a dalších kritérií.

Snažíme se mít tým vyvážen také:

- Pohlavím – snažíme se o co nejvyrovnanější poměr mužů a žen.
- Věkem – za ideální považujeme, pokud se v týmu objevují jak mladí nadšenci, tak lidé vyvrálejší s větší životní zkušeností a ideálně i se zkušeností rodičovskou. Jsou již většinou autonomními osobnostmi, pracují efektivně, dokážou odlišovat podstatné od nepodstatného a rozumně určovat hranice. Pokud by byla většina týmu složena z mladých osobností, dáváme pozor alespoň na to, aby se jednalo o lidi mentálně zcela vyspělé.
- Vzděláním – pestrost týmu je zaručena též tím, že vybíráme lidi i s rozličnými zkušenostmi a vzděláním, než jen pedagogickými. Plně podporujeme členy týmu k průběžnému získávání či rozšiřování pedagogického vzdělávání.
- Zkušeností s různými vzdělávacími systémy – ukazuje se, že je přínosné, když je v týmu někdo, kdo se pohyboval v alternativním školství. Ale není to podmínkou.
- Zkušeností při práci s mládeží – za ideální považujeme, když má většina týmu dlouhodobější zkušenost při práci s dětmi (pouze letní tábory nebo nárazová práce pro neziskovky se ukazuje jako nedostačující a je to problematické, pokud je takových lidí v týmu většina).
- Zkušenosti s cestováním, pobyty v přírodě
- Vysoká odbornost v IT nástrojích a aplikacích pro vedení distanční výuky online
- Znalostí anglického jazyka – u většiny týmu vyžadujeme znalost angličtiny.

Hlavní role v týmu

Níže není uvedeno pedagogické ani odborné vzdělání s ohledem na to, že je považováno za samozřejmý předpoklad práce ve škole.

Zde je tedy možný výčet hlavních rolí. Některé role se mohou kombinovat u jednoho člověka. Některé může částečně zastávat i někdo z vedení školy, případně externista. Některé role mohou být zastoupeny více lidmi – někdy je to i žádoucí.

Znalostní a dovednostní požadavky:

- Středoškolský učitel (člověk, který učil děti na SŠ, ideálně alespoň tři roky)
- Umělecky či řemeslně zaměřený člověk (houževnatý, s chutí se prosadit, může být klidně alternativního zaměření, kreativní člověk, apod.)
- Člověk se zaměřením na sport, pohyb, nadšený sportovec
- Někdo, kdo umí skutečně učit AJ, tak aby to bavilo – pokud toto nesplňuje již rodilý mluvčí
- Člověk, který ovládá dovednosti práce se skupinou (vedení shromáždění, práce v kolejích – znalost skupinové dynamiky, týmových procesů, schopnost facilitovat apod.)
- Rodilý mluvčí angličtiny
- Speciální pedagog nebo člověk s přesahem do psychologie

Profil průvodce

Jedná se o optimální předpoklady, které samozřejmě nemusí být naplněny všechny. Je však žádoucí k nim směřovat.

Je vzdělaný (formálně i prakticky)

- Formálně vzdělaný znamená, že má požadovanou kvalifikaci.
- Prakticky vzdělaný znamená, že má dlouhodobější zkušenosti práce s dětmi.
- Má vhled do pedagogiky a psychologie nebo chuť si tyto informace doplňovat a s kritickým nadhledem své znalosti používá.
- Sleduje, přijímá a pracuje s novými trendy v oblasti vzdělávání a výchovy (edukace).
- Uvědomuje si limity teoretického a metodického poznání s ohledem na různost studentů a pestrost světa.

Je vyrovnaná osobnost

- Pracuje sám na sobě a rád se učí.
- Umí přijímat i dávat zpětnou vazbu a pracovat se svojí chybou.
- Zná své silné stránky a staví na nich svůj rozvoj.
- Ví, co ho motivuje a baví, a ví, že ostatní to mohou mít jinak.

- Má vysokou sebeúctu a psychickou odolnost (resilienci) a umí kontrolovat svoje emoce.
- Umí se rozhodnout a přijmout odpovědnost.
- Zastává optimistický životní postoj.
- Je otevřený v komunikaci.
- Je čestný, spolehlivý a drží slovo.

Je laskavý a uvědomělý

- Rozvíjí dobré vztahy se studenty i mezi studenty. Zná principy respektující a provázející výchovy a bere je za své.
- Podporuje u dětí přirozenou touhu po poznání a odvahu zkoušet nové věci.
- Ví, že každý student je jiný, a poskytuje mu čas, prostor a podporu, kterou potřebuje.
- Nabízí studentům přiměřené výzvy, dává jim možnost svobodné volby, kdykoli je to možné.
- Podporuje vnitřní motivaci studentů a dbá na to, aby chápali smysl toho, co dělají.
- Vede studenty pevně (dbá na pravidla a drží hranice) a laskavě a poskytuje jim bezpečí.
- Uvědomuje si důležitost otevřenosti, spolehnutí a spolupráce v týmu průvodců a jedná podle toho.

Ví, že svět vzdělává, a otevírá ho svým žákům

- Neomezuje činnost svou a svých studentů na prostory školy. Propojuje činnost ve škole a mimo školu a dbá na to, aby studenti měli před očima konkrétní výsledek své práce a jeho užitečnost.
- Umí naučit studenty pracovat s časem a energií.
- Podporuje kritické myšlení a tvořivost svých studentů a zná a učí se adekvátní metody, jak to dělat.
- Zajímá se o dění kolem sebe a využívá příležitosti, které mu nabízí k rozvoji studentů.
- Staví na konkrétním předporozumění (prekonceptu – tím, co si do školy přináší) každého mladého člověka.

- Umí se “upozadit”, nechat prostor na objevování studentům.

Je loajální ke škole a ScioPolis (sít' ScioŠkol)

- Zná hlavní hodnoty ScioŠkol a ztotožňuje se s nimi.
- Pokud je třeba, angažuje se v činnostech kolem ScioPolis (sít' ScioŠkol).
- Aktivně participuje na tvorbě vize a chodu školy.
- Ví, že práce nekončí odchodem ze třídy, odpojením se z Meetu.
- Uvědomuje si, že škola není neosobní instituce, vytvářejí ji lidé a cítí se být jedním z nich.
- Je flexibilní, nevadí mu změny, které mají smysl.

Zřizovatel, společnost Scio, poskytuje našim průvodcům podporu na mnoha úrovních:

- pravidelnou zpětnou vazbu odborníků ze společnosti Scio;
- společný prostor pro sdílení zkušeností a inspirací mezi školami (13 základních škol, 1 střední škola);
- výměny průvodců a pedagogů mezi našimi jednotlivými školami – přenos zkušeností, získávání praktických dovedností z odlišného prostředí, prohlubování zkušeností praxí na základních školách;
- máme mezi ScioŠkolami oborové skupiny např. angličtinářů, matematiků, přírodních vědců – tj. průvodců, kteří se společně vzdělávají, radí si, předávají zkušenosti, ...;
- průvodci prochází pravidelným systematickým vzděláváním;
- výjezdy průvodců na inovativní zahraniční školy;

2.3 Metody práce pedagogického sboru jako celku

Porada průvodců

Pro zdárnou koordinaci činností souvisejících s fungováním školy a průběhem vzdělávání se zpravidla 1x týdně koná porada průvodců. Náplní je především harmonogram týdne, personální změny ve výukových časech, zajištění

expedic a jejich obsahová náplň, řešení nestandardních situací, krátkodobé plánování apod.

Součástí porad je i projednávání konkrétních opatření týkajících se jednotlivých žáků a hledání postupů vedoucích k řešení problémů. Za tímto účelem mohou být projednávány i situace, které vyvstaly ze sdílení průvodců (viz dále).

Z každé porady je pořízen zápis a je dbáno na provázanost jednotlivých setkání, především na kontrolu plnění úkolů. Je žádoucí, aby se porad účastnili všichni průvodci a vedení školy, aby se střídali v rolích vedení a zápisu porad a aktivně se účastnili projednávání bodů.

Oborová rada

Škola ustanoví od 2. roku svého fungování tzv. oborové rady, jejímiž členy jsou vyučující daného vzdělávacího modulu. Cílem činnosti rady je

- stanovení harmonogramu vzdělávání v daném modulu
- koordinace kurzů a jejich plánování v průběhu roku
- návrh vzdělávacích témat pro expedice
- koordinace přístupu ke vzdělávání mezi jednotlivými vyučujícími
- vyhodnocení výsledků vzdělávání v daném modulu
- podpora soustavného vzdělávání vyučujících

Rada se schází minimálně 2x ročně, na začátku školního roku a v jeho průběhu. Podle vyhodnocení vzdělávání v daném modulu a podle potřeb studentů má rada právo také podat návrh na ateliér, který by pokryl téma vyhodnocené jako nedostatečné.

V 1. roce fungování školy se ustanovení oborové rady vzhledem k nízkému počtu vyučujících jeví jako bezpředmětné.

Sdílení průvodců k pedagogickým otázkám

Dle potřeby, ale též zpravidla 1x týdně, mají průvodci společný čas vyhraněný na sdílení svých zážitků a poznatků ze vzdělávací oblasti. Účast na sdílení je

doporučena pro všechny průvodce, průběh času je více neformální, ze sdílení se nepožizuje zápis. Cílem a náplní setkání je především

- sdílení příkladů dobré a špatné praxe výukového procesu (co se mi povedlo, v čem bych potřeboval poradit, jak vést a nevést hodinu)
- sdílení informací o jednotlivých studentech (problémové chování, neplnění úkolů nebo naopak excelentní přístup, ocenění, projednání individuálních potřeb žáků a pod.)
- psychohygienu průvodců, prostor pro vyjádření silných zážitků, úspěchů, případných nejistot a pochybností

Forma sdílení může být zcela volná, nekoordinovaná, nebo naopak se průvodci mohou dohodnout na konkrétní technice a organizaci sdílení, nebo například využít supervizi, externí koučink a pod. Obecně se snažíme, aby na sdílení průvodců vzniklo bezpečné prostředí, aby informace zde sdělené byly všemi respektovány jako citlivé a bez souhlasu nebyly sdělovány dále.

Sdílení si nedává za cíl nalézt konkrétní opatření nebo hledat v daných situacích závěry. Pokud ze sdílení vyvstanou požadavky na konkrétní opatření nebo postupy, přenesse se toto do porady průvodců, kde bude učiněno rozhodnutí, a o situaci pořízen zápis. Tato dohoda však v žádném případě nemá bránit průvodcům v zaznamenání nových poznatků, výměně odkazů na zajímavé články, videa a pod.

Z organizačních důvodů, především při malém počtu účastníků je možné porady průvodců a sdílení propojit v jednom stanoveném čase, je nutné však k otázkám organizačním a osobním přistupovat odlišně a jednat podle výše domluvených pravidel.

2.4 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Škola v současné době zaměřuje svou dlouhodobou projektovou činnost v rámci širší sítě ScioŠkol (tzv. ScioPolis), kde se podílí na vývoji kompetenčního modelu, který je v souladu se strategickým cílem č. 1 ze Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Jedná se o zaměření vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život. V našem pojetí se jedná o model tzv. ScioKompetencí (více dále).

Dále je existence našeho vzdělávací oboru podmíněna zapojením se do projektu pokusného ověřování obsahu, metod a organizace kombinovaného vzdělávání v základních a středních školách vyhlášeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pod č.j. MSMT-34023/2020-1.

V aktuální chvíli nemáme navázanou žádnou mezinárodní spolupráci, v nejbližší době plánujeme spolupráci s některými zahraničními školami.

2.5 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Rodič je pro ScioŠkolu zcela nezbytný partner ve výchově a vzdělávání. Od rodičů našich studentů očekáváme, že se budou aktivně účastnit života školy. Proto pro rodiče vytváříme maximálně vstřícné podmínky, které umožňují mj. účastnit se podle potřeby vyučování, mít kontinuální přehled o obsahu a plánech výuky na aktuální i následující období. Vítáme účast rodičů na akcích školy či přímo ve výuce. Zajímají nás profese našich rodičů a oceňujeme, když se je rodiče snaží přiblížit i ostatním studentům naší školy.

Charakteristika Školního vzdělávacího programu

Koncepce Expediční střední ScioŠkoly spočívá na snaze spojit výhody distančního vzdělávání (možnost studentů z celé republiky, docházet do naší školy, rozvíjení potřebných kompetencí pro život opřený o technologie) s výhodami intenzivního kontaktu s průvodci a vrstevníky.

Zároveň vychází ze sdílené pedagogické koncepce tzv. ScioŠkol, která je popsána na následujících stránkách.

3.1 Zaměření školy – hodnotový rámec

Člověka chápeme jako svobodného, odpovědného a aktivního jedince, který by měl aktivně usilovat o dobro nejen své, ale i druhých a světa. Má přispívat k tomu, že svět bude o něco lepším místem. Z tohoto přesvědčení vychází hodnoty ScioŠkol: svoboda, morálka, aktivita, optimismus, odvaha, otevřenost.

Svoboda

Bez zodpovědnosti není svoboda. Proto se snažíme žákům dávat svobodu v takové míře, která odpovídá tomu, jak velkou zodpovědnost jsou schopni a ochotni unést.

Morálka – směřování k dobru

Morálka pro nás znamená schopnost nezávisle uvažovat o dobrém a zlém, volit dobro, respektovat práva druhého člověka, prosazovat dobro a postavit se zlu. Vycházíme z morálních zákonů: neubližovat, nekrást, nepodvádět, dodržovat dohody, pomáhat druhým.

Aktivita

Vítáme a podporujeme každou aktivitu žáků (kromě těch, které nerespektují druhé nebo škodí). Škola je místem, kde jde leccos vyzkoušet. Vytváříme podmínky pro aktivitu, nabízíme možnosti, vytváříme příležitosti, zkoušíme, nebojíme se něco zkazit. Dáváme žákům čas, aby zkoušeli, přemýšleli, vymýšleli a také čas, aby s nějakou aktivitou sami přišli.

Optimismus

Věříme, že vše se dá změnit k lepšímu. A hlavně věříme, že je možné změnit k lepšímu sám sebe, vyrůst, naučit se cokoliv bude třeba. A totéž předáváme žákům. Sklenici se snažíme vidět raději z poloviny plnou, hledáme cesty, jak ji naplnit.

Odvaha

Odvahu projevili už každý rodič, který dal dítě do ScioŠkoly. To je naše výhoda, do ScioŠkol chodí děti odvážných rodičů. Podporujeme odvážná rozhodnutí žáků. Neshazujeme je, nezpochybňujeme jejich schopnosti a nebráníme jim je plně využívat, případně i testovat. K odvaze ovšem nejde nikoho nutit, natož se posmívat, že ji třeba někdy nemá. Věříme, že žáci zpravidla sami dobře odhadnou míru nebezpečí, proto jim umožňujeme vyzkoušet i věci s jistou mírou rizika.

Otevřenost

Otevřenost chápeme ve dvou rovinách: 1.) jako pravdivost a transparentnost – otevřeně a pravdivě informovat o všem, i o nepříjemných věcech, nebát se pravdu vyslovit a nebát se ji přijmout. 2.) jako otevřenost k podnětům ze všech stran, otevřenost ke světu – vyhledávat podněty kdekoli, ve všech oblastech života, kdekoli ve světě okolo nás a přijímat je.

3.2 Zaměření školy – pedagogické principy

Každý člověk se chce a umí učit

Lidé mají přirozenou, vrozenou a evolucí rozvinutou chuť a potřebu učit se a rozvíjet. Jen tak se naučili chodit, mluvit, jednat s okolím a spoustu dalších věcí. Proto důvěřujeme žákům, že se chtějí učit a že vědí, jak se učit.

Víme ovšem také, že tato potřeba a schopnost učit se je dosti křehká a lze ji snadno pokazit. Snažíme se proto hledat cestu, jak ji podpořit, vyhýbat se postupům, které by ji mohly poškodit, a pokud už je porouchaná, snažíme se ji napravit.

Žákům dopřáváme maximální možnost zažít radost z poznání a objevování. Ve ScioŠkolách žákům nabízíme možnost volby obsahu, cílů, úrovně, které chtějí dosáhnout, včetně volby metod a postupů, které pro dosažení cíle použijí. Limitem je samozřejmě vždy to, aby volba neomezovala ostatní žáky.

Každý člověk je jiný

Každý člověk má svou individualitu, jedinečnou strukturu osobnosti, své silné i slabší stránky, své zájmy, potřeby a cíle. Každý člověk se vyvíjí jinak rychle, různá vývojová období a různé učící instinkty se objevují v různém věku. Každý člověk si přináší jiné znalosti, jiné prekoncepty a teorie získané na základě dosavadních zkušeností.

Odlíšnosti a individualitu nepotlačujeme, ale naopak oceňujeme a rozvíjíme. Na úrovni žáků, průvodců i celých ScioŠkol. Ve ScioŠkolách se především snažíme všechny rozdíly mezi žáky respektovat a podmínky jejich učení maximálně přizpůsobit možnostem a potřebám každého žáka.

Různost obsahu, náročnosti, času, metod a cest, cílů, výsledků a soustavné přizpůsobování potřebám a možnostem jednotlivých žáků pochopitelně omezuje možnosti nějakého přesného společného pro všechny stejného plánu, co se kdy naučí nebo co kdy přesně budou umět.

Otevřenost světu mimo školu

Žáci se učí všude, nejen ve škole, a učí se pořád. Většinu toho, co umíme a známe, se naučíme jinde než ve škole a často úplně jinak, než záměrným a uvědomělým učením. Proto je důležité podporovat a mít na mysli i učení mimo školu.

ScioŠkola není uzavřené prostředí (viz též hodnota Otevřenost). Víme, že mnoho věcí, které jsou pro žáky důležité, se odehrává mimo školu. Pracujeme i s tím, že mnoho důležitých věcí jim nemusíme vysvětlovat a učit je, protože je pochyť i bez nás – ze svého okolí, z médií, ze světa.

Za samozřejmé pokládáme využívání všech dostupných informačních a vzdělávacích zdrojů. K tomu je ovšem nezbytné ovládnout čtyři důležité nástroje: čtení, angličtinu, komunikační technologie a komunikaci.

Ve ScioŠkolách se snažíme přinést svět do škol. Rádi do školy vneseme cokoliv zajímavého, podnětného či inspirativního z okolního světa. Zejména necháváme žáky, aby své zájmy, znalosti a zkušenosti přinášely do školy. Seznamovali ostatní s tím, co sami dělají doma či jinde, do čeho se sami pustili, co zažili.

A obráceně se snažíme propojit ScioŠkoly se světem. S tím, co se děje ve škole, rádi vyrazíme do světa, ukážeme to ostatním. Ať už jde o něco, co udělali žáci, nebo o něco, co jsme vyzkoušeli ve ScioŠkole a může to být inspirací pro ostatní školy. Hledáme možnosti, jak se žáci mohou „zapojit“ do skutečného světa mimo školu.

Rozmanité a motivující prostředí

Lidé touží učit se a poznávat, aby rozuměli světu kolem sebe. To, co je obklopuje, podněcuje jejich zvědavost a zájem. Proto usilujeme, aby prostředí ve škole bylo přehledné, bohaté na podněty a aby poskytovalo zdroje a nástroje, které žákům umožní bádát, učit se a tvořit. Ale ještě důležitější je, jak žáci s danými zdroji a nástroji pracují, zda je využívají ke skutečnému porozumění... Proto je pro nás primární podporovat podnětnost, kterou do školy přináší lidé jako jedinečné osobnosti – žáci i průvodci.

Prostředí, které obklopuje žáka ve škole, a samozřejmě i každého z nás kdekoliv jinde, má vždy dvě stránky. První je ta čistě materiální, druhou stranou je, jak s „materiálem“ pracujeme. Jedna věc je, že máme doma plno knih, druhá, zda si v nich čteme nebo ne. Jedna věc je, že máme doma plno krásných věcí, druhá, zda jsou uklizené nebo je v nich nepořádek... První jde zpravidla snadno popsat, doložit a třeba i vykázat, druhou je těžké zachytit a přesně popsat. První lze „koupit“, druhá patří k věcem, které se za peníze koupit nedají.

Ve ScioŠkolách není tím nejdůležitějším mít co nejrozsáhlejší knihovnu, ale vést mladé lidi ke skutečnému zájmu o svět, třeba i o ten v knihách. A proto je nejdůležitější nikoli materiální vybavení, ale ta nehmotná stránka věci – podnětnost, jejímiž nositeli jsou lidé, ve škole tedy zejména průvodci a žáci. Bohatost a rozmanitost věcí i informací mají všude kolem, škola by jim o to víc měla nabídnout rozmanitost ve světě lidí.

K mnohotvárnosti prostředí ve ScioŠkolách přispívá propojování žáků v rámci celé školy, aby se mohli navzájem obohacovat, inspirovat, napodobovat, učit od sebe navzájem – starší od mladších, mladší od starších. Důležitý je výběr průvodců tak, aby to byli různí lidé různých zájmů, dovedností a schopností, různých způsobů uvažování i různých temperamentů.

Nejdůležitějším prvkem prostředí školy je ovšem všudypřítomná chuť, touha a potřeba se učit. Chuť k učení sice mají mladí lidé vrozenou, ale rozvíjet ji stěží mohou s někým, kdo se sám neučí. Naopak, pokud na průvodcích vidí, že je vzdělávání součástí jejich života, přijmou je snáze i do svého.

Směřující prostředí

Podnětnost prostředí nemůže být bezbřehá, aby se žáci v záplavě informací a různých lákadel neztratili. Ve ScioŠkolách hledáme rovnováhu mezi podnětností a přehledností tak, aby se žáci mohli učit sice co nejvíce rozmanitých věcí, ale měli zároveň dostatek prostoru se na ně soustředit. Důraz klademe na to, aby prostředí bylo nejen podnětné, ale i směřující, a to zejména k hodnotám důležitým pro život v dnešní době a s druhými lidmi.

V době lovců a sběračů bylo smyslem všeho učení v dětství porozumět co nejlépe světu kolem. Všichni ve skupině vlastně uměli skoro totéž, možná někdo lépe sestavoval luky a jiný lépe brousil hroty šípů, někdo lépe stopoval zvěř a jiný byl šikovnější v lezení po stromech, ale v zásadě všichni uměli všechno. Univerzálnost byla nutná pro přežití. A přestože svět a společnost se od dob lovců sběračů proměnily, naše mozky nikoli. Za pouhých 5000 let neměly čas se změnit. Učící instinkty, kterými jsou lidé vybaveni, jsou evolucí nastaveny tak, že jsou lidé připraveni učit se všechno.

V dnešním světě přesyceném informacemi, nejrůznějšími podněty a lákadly máme tedy vlastně opačný problém, než na který si některé školy stěžují. Ne že se žáci nechtějí učit nic, oni jsou spíš nastaveni na to, učit se všechno. A toho je až příliš mnoho...

Učící instinkty nejsou adaptovány na složitost tohoto světa a na vybírání z tolika možností. Mnohotvárné a motivující prostředí nemůže být bezbřehé a nepřehledné. Má být takové, aby učící instinkty našly vždy něco, co potřebují, ale výběr nemusí být velký. Např. mladí lidé se potřebují učit sociálnímu chování a k tomu potřebují dostatečně bohaté prostředí různých lidí. Ale potřebují také vytvářet dlouhodobější vztahy jen s omezeným počtem. Kdyby se ve škole každý den setkávali s jinými lidmi, jistě by to byl problém. Proto hledáme rovnováhu mezi pestrostí, podnětností a stabilitou, srozumitelností.

Bezpečné a přívětivé prostředí

Bezpečné prostředí je pro učení nezbytné. Řčení o tom, že nejlepší výkon podáváme pod tlakem, platí totiž pouze pro rutinní opakování toho, co již umíme. Naopak osvojování nových poznatků, dovedností, bádání a objevování je ve stresu velice obtížné. Proto je pro nás bezpečné prostředí naprostým základem.

Za bezpečné prostředí ve škole se pokládá takové, kde žákům nehrozí žádné přímé nebezpečí. Neohrožují je spolužáci např. šikanou, posměchem ani učitelé např. křikem. A samozřejmě, že stres ve škole působí i zkoušení, písemka či neudělaný domácí úkol.

Skutečně bezpečné prostředí však vyžaduje mnohem více než nepřítomnost přímé hrozby. Důležité je uspokojení všech potřeb mladého člověka, mezi které dle Maslowovy pyramidy potřeb patří: fyziologické potřeby, potřeba bezpečí, lásky a úcty. A nad těmi všemi stojí potřeba seberealizace, kterou žáci nachází právě v učení, bádání a vlastním růstu. Seberealizovat se a pracovat na sobě je možné teprve tehdy, jsou-li naplněny potřeby stojící v pyramidě níže.

Ve ScioŠkolách vytváříme prostředí, které lze nazvat nejen bezpečné, ale i příjemné či přívětivé. Nezapomínáme na to, že dospívání je plnohodnotná část života, nikoli jen příprava na něj. Je to už život sám. Přejeme si, aby ho mladí lidé prožili příjemně.

Bezpečí znamená prostředí, ve kterém žáci vědí, jak se v něm orientovat a jak se v něm chovat. Klíčová pro pocit bezpečí jsou proto jasná a srozumitelná

pravidla života školy, psaná i nepsaná, ale hlavně předvídatelná. A důvěra. Důvěra v průvodce, ve spolužáky, důvěra, že se věci vyvinou správným směrem. V takovém prostředí se lépe přijímají výzvy a přiměřené riziko, které je pro efektivní učení nezbytné.

Všichni se chceme cítit přijímáni druhými lidmi, být užiteční. Navzájem se respektujeme, vytváříme prostředí, ve kterém je oceňována práce každého žáka i průvodce. Žáky bereme takové, jací jsou, jejich případné chyby a slabé stránky nekritizujeme, ale bereme je vždy jako podnět ke zlepšení a výzvu.

Hlavním aktérem učení je žák

Učení je vždy aktivní proces, probíhá v hlavě žáka. Do té ale nevidíme. Můžeme sledovat jen nějaké vnější projevy toho, co se v jeho hlavě děje. A když i těm tiše sedícím dáme čas, často nás přesvědčí, že v jejich hlavách probíhala neviditelná aktivita – učení. Podporujeme takové učení, kdy žáci aktivně zkoumají své okolí a snaží se mu porozumět.

Umožňujeme žákům, aby se učili, zpracovávali informace a přemýšleli o nich tak, jak je jim vlastní. Zároveň podporujeme takovou formu učení, která je žákům přirozená a vede k vyšší míře aktivity. A tímto nejpřirozenějším způsobem učení je, když mladý člověk zkoumá své okolí, snaží se ho ovládnout, porozumět jeho zákonitostem. Zde je iniciátorem aktivity žák, plánuje ji, řídí. Jeho činnost se vlastně vůbec vědomě neorientuje na zapamatování informací (byť k tomu samovolně dochází), ale směřuje k porozumění.

Ve ScioŠkolách uplatňujeme zásadu: Cokoliv mohou udělat žáci, ať to udělají žáci – od úklidu, přes plánování výuky své či pro ostatní, nákup materiálu, zpětnou vazbu až třeba po vyřizování správní agendy školy a odpovídání na emaily. Dopřáváme žákům přiměřeně jejich možnostem autonomii v tom, jak a kdy se učí, co dělají, dáváme jim možnost si volit, čemu se budou věnovat.

Průvodce se upozaduje. Není tím, kdo aktivně do žáků vědění tlačí, ale ani referentem zábavy, který je celou dobu musí bavit. Jeho úkolem je spíše nabízet žákům příležitosti, otevírat jim dveře. Ve všech případech je ale důležité, aby všichni

– vedení škol, průvodci, rodiče a hlavně žáci – vnímali, že zodpovědnost za učení mají žáci.

Zpětná vazba, ne známky

Ve ScioŠkolách žáky neznámkuje, nenálepkuje, vyhýbáme se srovnávání, ať už jde o srovnávání s normou danou předpisem, standardem, či ostatními spolužáky. To, co je pro učení důležité, je navést žáky na hledání chyby, ukázat jim lepší postup.

Dáváme žákům zpětnou vazbu (pozitivní i negativní), oceňujeme je, poskytujeme jim hodnocení v podobě a míře, kterou potřebují. Nezaměřujeme se ve zpětné vazbě jen na proces učení, ale i výsledky, znalosti apod. Ostatně sami žáci ocenění vlastních znalostí vyžadují.

Podporujeme schopnost mladých lidí navzájem si poskytovat zpětnou vazbu a také zpětnou vazbu přijímat. Zároveň věnujeme dostatek času individuálním rozhovorům se žáky, reflexi jejich práce, cílů, cest ke zlepšení.

Zóna nejbližšího rozvoje

Když děláme něco, co už dokonale ovládáme, neučíme se. Když se pokoušíme o něco, co je zcela mimo naše schopnosti, neučíme se. A v obou případech ztrácíme motivaci. Motivující a nejefektivnější je učení v takzvané zóně nejbližšího rozvoje – tam, kde je pro nás úkol již výzvou, ale stále jsme schopni jej zvládnout.

Ve ScioŠkolách se snažíme, aby se každý žák pohyboval v zóně svého nejbližšího rozvoje. Proto jim nebráníme pustit se do obtížných úkolů. Klademe před ně velké výzvy. Samozřejmě že když žáci překážky překonají, necháváme je naplno prožít radost a uspokojení z překonané překážky. Na druhou stranu, pokládáme za normální, když se něco nepovede. Především však nepovažujeme za nutné, aby žák každou výzvu a úkol přijal. Možná je právě teď nad jeho síly.

My víme, že o učení toho hodně nevíme

O samotném procesu učení toho (zatím) ví věda jen málo. Uvědomujeme si, že ani my nevíme o učení vše. Snažíme se držet krok s nejnovějšími vědeckými poznatky, mít kritický odstup k vlastní práci a hlavně se nebráníme tomu učit se od mladých lidí. Jejich učení, chování, reakce nás toho učí nejvíc.

Problém není jen v tom, že toho o učení mnoho nevíme. Větší problém je, že většina lidí si vůbec neuvědomuje, co všechno nevíme.

Ve školách v minulosti platila pravidla a učilo se způsobem, který je v rozporu s nejnovějšími poznatky kognitivních věd. A ano, naprostá většina lidí školu nějak přežila, většina z nich ve zdraví a mnozí se ve školách i leccos naučili. Člověk je totiž tvor velmi adaptabilní a lidé jsou schopni se učit i ve velmi nevhodném a někdy i nepřátelském prostředí. Téměř vždy jsou schopni se adaptovat, pravda někdy adaptace (učení) nemá s původními cíli vzdělavatelů nic společného. Třeba když se žáci místo látky naučí opisovat.

Ve ScioŠkolách víme, že toho mnoho nevíme. Hledáme nejlepší možné řešení. Proto se i my pouštíme do různých experimentů s učením, ale vždy s velkou opatrností a vždy dobře sledujeme, jaké jsou reakce žáků. Nuda, nezájem, nespokojenost mladých lidí jsou pro nás vždy signálem, že něco děláme špatně a hledáme nápravu. Jelikož jsme si vědomi toho, že o učení mnohé nevíme, dokážeme pružně reagovat, měnit, vylepšovat.

Bez ohledu na všechny teorie o učení se zdá, že jednou z nejstarších a nejosvědčenějších metod učení je napodobování, a to se u člověka netýká zdaleka jen nějakých jednoduchých vnějších činností. Mladí lidé napodobují výrazy, chování, způsoby myšlení, přístup k problémům, hodnotové rámce, koníčky, kde co. Proto jsme přesvědčeni, že i přes všechno, co o učení nevíme, je jednou ze záruk úspěchu výběr průvodců. Ti žákům ve ScioŠkole předají celou řadu věcí, většinou aniž o tom průvodci a žáci vědí, ale předají.

3.3 Profil absolventa

„Stejně jako evoluce nikdy nevrátí vyhynulé dinosaury, tak svět už nikdy nebude vypadat jako dřív. Přichází společnost 4.0 s umělou inteligencí, roboty, autonomními auty, se sdílenou ekonomikou, virtuální realitou, změněnými vztahy mezi lidmi. Dobře se v ní bude žít lidem, kteří se naučí spolupracovat, komunikovat, budou zvědaví, vytrvalí, kreativní, lidem, kteří se umějí a chtějí učit, lidem empatickým a laskavým.“ Ondřej Štefl

Je těžké připravovat mladé lidi na život ve 21. století. Svět se mění čím dál tím rychleji. Většina dnešních povolání možná za dvacet let nebude existovat. Dnešní patnáctiletí budou možná muset změnit povolání několikrát během svého života. A je také možné, že řada z nich kvůli (nebo snad díky?) robotizaci ani žádnou placenou práci nikdy vykonávat nebude. Budoucnost je značně nejistá. Jednu věc ale víme téměř jistě: lidé se budou muset více než dnes adaptovat na nové situace – jinými slovy: budou se muset stále učit něco nového. Expediční střední ScioŠkola si klade za cíl vytvořit takové prostředí s jasnými pravidly a mantinely, ve kterém bude možné svobodně objevovat nejrůznější cesty k učení se novým věcem a k poznávání sebe i druhých a ruku v ruce se získanou svobodou se učit zodpovědnosti za své učení. Ať už si tedy naši absolventi vyberou dráhu jakoukoliv, půjdou studovat na vysokou školu jakéhokoliv zaměření nebo budou dělat něco úplně jiného, věříme, že schopnost a chuť stále se učit něco nového, které ve ScioŠkolách říkáme studijní autonomie, bude jejich nejsilnějším nástrojem.

V průběhu času jsme dospěli k osmi kompetencím, kterým říkáme ScioKompetence. Ty vyrůstají z Delorsových cílů pro 21. století a podle našeho názoru zahrnují všechny kompetence obsažené v RVP G. Absolvent ScioŠkoly má být vybaven následujícími kompetencemi.

Řídím a poháním své učení

Svět bude čím dál složitější a změny budou přicházet rychleji. Proto je a bude nezbytné se učit celý život, zůstat zvědavý/á a mít potěšení z poznávání a současně brát změny jako výzvu a příležitost k učení. Už dnes jsou ve výhodě ti, kdo se rádi učí, rozumí svému učení, umí ho řídit, pohánět, plánovat i reflektovat. Umět se učit to je v 21. století naprostá nezbytnost.

Vybírám si, co (a koho) si pustím do mysli

Informace a jiné vjemy se na nás hrnou ze všech stran. Je jich mnohem víc, než co je náš mozek schopen zvládnout. Hodně jich je zbytečných, mnohé jsou manipulativní, lživé nebo dokonce škodlivé. Ale i zajímavých a užitečných informací je moc. Proto je třeba se naučit mezi nimi aktivně vybírat ty nejdůležitější, nejužitečnější a průběžně filtrovat záplavu těch ostatních. Bez téhle kompetence se v narůstajícím přívalu informací nedá přežít.

Rozumím sám sobě

Pro spokojený život je třeba mít pevné body, něco jistého, stálého. Jedinými trvalými průvodci našich životů jsme my sami. Je třeba, abychom se na sebe mohli vždycky spolehnout, nejen dnes, ale i za 50 let. A to se nám povede, když se naučíme rozumět sami sobě a jak být svými pány. Bez toho se nebudeme umět v proměnlivé a nejisté budoucnosti rozhodovat a ztratíme vnitřní svobodu. Rozumět sám sobě vždy bylo, stále je a čím dál víc bude základem spokojeného života.

Odolávám nejistotě, neúspěchu i stresu (odolnost)

Současnost přináší mnoho nejistoty a stresu. Koronavirus všem ukázal, že to, co jsme pokládali za jisté, se může během pár dnů úplně změnit. Čeká nás složitý a nepředvídatelný svět, budeme se muset rozhodovat pod tlakem, často v nejistotě. Budeme čelit chybám svým i jiných, zažijeme stres, neúspěchy, nepřízeň osudu. Mohou přijít i prudké a zcela nečekané změny, díky kterým dojde i ke zhoršení kvality života. Je třeba se na všudypřítomnou nejistotu připravit, zvyšovat svou odolnost, otužovat se.

Buduji a udržuji dobré vztahy

Doba života bude delší. Bude třeba umět dobře fungovat nejen v dlouhodobých vztazích s rodinou a přáteli, ale také vytvářet a udržovat dobré korektní vztahy se širším okruhem lidí. Třeba ve škole, v práci, se sousedy, v komunitě, na sociálních sítích, se svými oponenty, nebo i s úplně cizími lidmi. Každý přemýšlí a prožívá svět jinak, umí jiné věci, pokud se naučíme dobře vycházet s různými lidmi, můžeme se od každého z nich něco naučit. Dobré vztahy byly, jsou a

budou pro plnohodnotný život nezbytné a jejich význam v proměnlivé budoucnosti poroste.

Konám dobro a stavím se zlu

“Nejvíce se vyplatí, když člověk člověku pomáhá,” píše Jan Werich v pohádce Královna koloběžka. A platí i opak, přehlížet nebo tolerovat zlo se nakonec vždy vymstí, i když postavit se zlu vyžaduje často velkou odvahu i osobní oběti. vést smysluplný život to znamená i být užitečný pro své okolí i pro společnost. Celý život ti bude pomáhat zkušenost, že dobré skutky přinášejí dobrý pocit a že je radost pomáhat ostatním.

Jsem tvůrcem budoucnosti světa

Každý nese svůj kousek odpovědnosti za budoucnost světa, každý může přispět k řešení problémů, ať už jsou lokální nebo i globální, malé i velké. A každý by si měl být vědom, že i neúčastí či nezájem se podílí na podobě budoucnosti. Připravujeme děti budoucnost nejen přijmout a zvládnout, ale také ji aktivně ovlivňovat a spolu-vytvářet. Ať už se bude svět vyvíjet jakkoliv, je povinností každého usilovat o to, aby byl lepší

Mám život ve svých rukou

Každý člověk chce vést smysluplný, naplněný a spokojený život a plnit si své sny. Těžko můžeme být v životě svobodní, pokud budeme ve vleku náhod osudu, obětí okolností či hříčkou v rukou technologií a umělé inteligence. Proto je důležité umět se svobodně rozhodovat, mít autonomii, zvládat překonávat překážky, dosahovat své cíle, a spoustu dalších věcí, které rozvíjíme skrze všechny naše Sciokompetence. Zkrátka umět si (vždy) najít vlastní cestu jak mít život ve svých rukou.

Klíčové kompetence

a) Kompetence k učení: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání;

b) Kompetence k řešení problémů: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni samostatně řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy

c) Komunikativní kompetence: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, životních i pracovních situacích

d) Sociální a personální kompetence: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli připraveni stanovovat si na základě poznání své osobnosti přiměřené cíle osobního rozvoje v oblasti zájmové i pracovní, pečovat o své zdraví, spolupracovat s ostatními a přispívat k utváření vhodných mezilidských vztahů

e) Občanské kompetence: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi uznávali hodnoty a postoje podstatné pro život v demokratické společnosti a dodržovali je, jednali v souladu s udržitelným rozvojem a podporovali hodnoty národní, evropské i světové kultury

f) Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám: Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni optimálně využívat svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj své profesní kariéry a s tím související potřebu celoživotního učení

3.4 Organizace přijímacího řízení

Ke studiu jsou přijímáni uchazeči, kteří:

- splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělání před splněním povinné školní docházky
- absolvují úspěšně jednotnou přijímací zkoušku
- absolvují úspěšně školní část přijímací zkoušky formou pohovoru, tj. napsali svůj osobitý studijní plán a prokázali, že jsou aktivní, samostatní a zodpovědní, chtějí se učit, jsou v souladu s hodnotami a principy ScioŠkol a online výukou a lákají je expediční výjezdy nejrůznějšího zaměření

Studijní plán

Studijní plán má písemnou podobu, jeho rozmezí bývá cca 2 - 5 stran A4 a uchazeči o studium jeho prostřednictvím zodpovídají následující otázky:

1. **Kdo jsem a co už umím? Co mě zajímá? Co mohu škole nabídnout já?**

Zajímá nás, s čím do školy přicházíš a co už máš za sebou. Mohou to být např. zkušenosti ze Skauta nebo jiných zájmových kroužků a aktivit, organizační schopnosti, zkušenosti s uměleckou tvorbou, jazykové certifikáty apod.. Jestli umíš vařit, opravit kolo nebo máš nějaké jiné praktické dovednosti, napiš nám i o tom.

2. **Co bych se potřeboval/a na střední škole naučit a proč?**

Bud' co nejkonkrétnější a pokus se sestavit svůj studijní plán na 4 roky. Jsou pro tebe důležité cizí jazyky? Napiš, které se chceš učit, jaká je tvoje dosavadní úroveň a jaké úrovně bys na konci studia chtěl/a dosáhnout. Chceš se stát architektem nebo lékárníkem? Přemýšlej, co všechno budeš potřebovat znát a umět. Zajímá nás také, jaké jsou tvoje plány po střední škole. Nemáš v tom zatím jasno? Nevadí. Zkus popsat, o čem uvažuješ, jaké jsou oblasti tvého zájmu.

3. **Kam na zkušenou?**

Chceme, aby každý v průběhu studia vyrazil do světa na zkušenou. Aspoň na

pár týdnů. To může mít podobu stáže v nějaké firmě, zahraniční expedice nebo třeba půlročního studia v zahraničí. Popiš, jak bys tuhle příležitost využil/a právě ty.

4. Koho pozveš do školy?

Ve škole bude kromě projektů a pravidelných kurzů také prostor pro jednorázové přednášky, workshopy, besedy s pozvanými hosty. Uveď alespoň tři osobnosti, které bys rád/a pozval/a ty, a vysvětli proč.

5. Přílohy

Máš nějaké hmatatelné důkazy o tom, že jsi aktivní? Přilož je ke svému plánu. Mohou to být osvědčení o zájmové činnosti, fotky, vlastní tvorba, odkaz na YouTube kanál, výtisk školního časopisu, do kterého přispíváš, atp.

Podmínky přijímacího řízení stanoví ředitel školy v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání (školský zákon) a příslušnými prováděcími předpisy v platném znění. Přesná kritéria přijímacího řízení jsou ředitelem školy každým rokem vyhlášena vždy do 31. 1. příslušného roku na veřejně přístupném místě ve škole a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

3.5 Organizace maturitní zkoušky

Vzdělávání je ukončeno maturitní zkouškou. Konání maturitní zkoušky se řídí zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání (školský zákon) a příslušnými prováděcími předpisy v platném znění. Dokladem o získání středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce. Absolvent se může ucházet o studium v navazujících studijních vzdělávacích programech na vyšších odborných školách nebo vysokých školách, je připraven dále rozvíjet své znalosti v rámci celoživotního učení.

Profilová maturita odráží charakter školy. Zaměřuje se na ověření kompetencí, nikoli znalostí. Na maturitních projektech pracují žáci průběžně celý maturitní ročník.

Přejeme si, aby maturitní zkouška byla slavnostní “zkouškou dospělosti” a zároveň rozhovorem nad výsledky práce žáků, a to rozhovorem, který se ponese v přátelském a respektujícím duchu. Žáky nižších ročníků by měla motivovat k přemýšlení o směřování jejich vlastního studia.

Povinné zkoušky profilové části maturitní zkoušky jsou následující:

- 1) Zkouška z českého jazyka a literatury
- 2) Zkouška z cizího jazyka, zvolí-li si žák ve společné části maturitní zkoušky cizí jazyk
- 3) Zkouška z předmětu *Univerzum* ve formě skupinově vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (**týmový maturitní projekt**)
- 4) Zkouška z předmětu *Univerzum* ve formě individuálně vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (**individuální maturitní projekt**)
- 5) Zkouška z předmětu *Univerzum* ve formě individuálně vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (**reflexe studia**)

Níže podrobnosti k jednotlivým zkouškám profilové části maturitní zkoušky.

3.5.1 Zkouška z českého jazyka a literatury

Zkouška se skládá z písemné práce a ústní zkoušky před maturitní komisí.

Pro písemnou práci ředitel školy stanoví nejméně 4 zadání, která se žákům zpřístupní bezprostředně před zahájením zkoušky a z nichž si žák 1 zadání zvolí. Minimální rozsah práce činí 250 slov a trvá 110 minut včetně času na volbu zadání. Při konání práce lze použít Pravidla českého pravopisu.

Pro ústní zkoušku stanoví ředitel školy v řádném termínu seznam alespoň 60 literárních děl a stanoví kritéria pro sestavení vlastního seznamu literárních děl žákem.

Každý žák sestaví v souladu s kritérii zveřejněnými ředitelem školy vlastní seznam literárních děl v počtu 20 děl. Žák odevzdá seznam řediteli školy nejpozději do 31. března pro jarní zkušební období, resp. do 30. června pro podzimní zkušební období.

V průběhu ústní zkoušky si žák vylosuje číslo pracovního listu, který odpovídá jednomu ze zvolených literárních děl. Samotná ústní zkouška probíhá nejdéle 15 minut formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího úryvek nebo úryvky z konkrétního literárního díla.

3.5.2 Zkouška z cizího jazyka

Zkouška z cizího jazyka je povinná pro ty žáky, kteří si ve společné části maturitní zkoušky zvolili zkoušku z cizího jazyka. Žák skládá v profilové části zkoušku z téhož cizího jazyka, z něž skládá zkoušku ve společné části.

Zkouška se skládá z písemné práce a ústní zkoušky před maturitní komisí.

Pro písemnou práci ředitel školy stanoví 1 nebo více zadání, která se žákům zpřístupní bezprostředně před zahájením zkoušky. Bude-li zadání více, žák si 1 zadání zvolí. Minimální rozsah práce činí 200 slov a trvá 90 minut včetně času na volbu zadání. Při konání písemné práce lze použít překladový slovník.

Pro ústní zkoušku stanoví ředitel školy v řádném termínu 20 až 30 témat. Ústní zkouška se koná formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího jedno nebo více zadání ke konkrétnímu tématu, které si žák vylosuje bezprostředně před konáním zkoušky. Ústní zkouška trvá nejdéle 15 minut.

3.5.3 Zkouška z předmětu Univerzum ve formě skupinově vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (týmový maturitní projekt)

Maturitní práce má následující části:

- a) Věcná část: Realizace projektu, jehož výstup je užitečný, má pozitivní dopad na svět (dále jen "týmový maturitní projekt")
- b) Písemná část obsahuje zadání maturitní práce, popisuje způsob, jakým maturitní tým došel k předkládanému výsledku a jak si poradil s problémy. Reflektuje zapojení jednotlivých členů týmu do práce. Obsahuje autoevaluaci týmu na základě předem stanovených kritérií hodnocení a také zpětnou vazbu, kterou si tým vyžádá od osob dotčených realizací jejich projektu. Písemnou část vypracuje a odevzdá tým žáků společně. Rozsah písemné části činí nejméně 3 normostrany textu.

Maturitní práce bude zpracována a obhájena skupinou žáků (dále jen "tým") přihlášených k maturitní zkoušce. Žáci se do týmů seskupí dle svého uvážení. Tým si z pedagogických pracovníků školy vybere vedoucího maturitní práce, který musí schválit složení týmu.

Tým si dále zvolí téma maturitní práce, které předloží vedoucímu maturitní práce spolu s návrhem zadání maturitní práce.

Žáci budou hodnoceni individuálně na základě kritérií uvedených v zadání maturitní práce.

3.5.4 Zkouška z předmětu Univerzum ve formě individuálně vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (individuální maturitní projekt)

Maturitní práce má následující části:

- a) Věcná část: Realizace individuálního maturitního projektu, který má pro žáka přínos a je pro něj výzvou. Nemá to tedy být něco, co žák už zvládá. Cílem je, aby žák ukázal, že se zabývá nějakým tématem do hloubky.

- b) Písemná část: obsahuje zadání maturitní práce, popisuje způsob, jakým žák došel k předkládanému výsledku a jak si poradil s problémy. Obsahuje autoevaluaci žáka na základě předem stanovených kritérií hodnocení. Rozsah písemné části činí nejméně 3 normostrany textu.

Žák si z průvodců ScioŠkoly zvolí vedoucího maturitní práce, kterému předloží návrh zadání práce. Žák si může zvolit také externího konzultanta své maturitní práce. Musí s tím ale souhlasit vedoucí maturitní práce.

Svou práci žák pravidelně po celý školní rok konzultuje s vedoucím. Práce na maturitní práci má přesně definované fáze, které je nutné dodržet.

3.5.5 Zkouška z předmětu Univerzum ve formě individuálně vypracované maturitní práce a její obhajoby před maturitní komisí (reflexe studia)

Obsahem maturitní práce je individuální reflexe vlastního dosavadního vzdělávání, a to jak základního, tak středního, a dále výhled do budoucna. Reflexe je postavena na faktech, pozorování a argumentech. Konkrétní podoba práce není stanovena. Záleží na žákovi, jakou si zvolí. Podmínkou je pouze to, že musí být zachytitelná na trvanlivém médiu.

Součástí maturitní práce je vždy:

- a) Zhodnocení posunu v kompetencích (je možné zaměřit se na jednu nebo více kompetencí)
- b) Popis a zhodnocení stavu vlastního portfolia na konci středoškolského studia
- c) Formulování vize celoživotního vzdělávání.

Vedoucím maturitní práce je vždy mentor žáka. Žák s ním a se spolužáky z mentorského kruhu svou reflexi průběžně konzultuje. Zde také povinně žák prezentuje svou reflexi nanečisto.

Konkrétní zadání maturitní práce vypracuje žák po dohodě s mentorem. Vedoucí a oponent (určí jej ředitel školy) zpracují odděleně maturitní posudek. Žák obhajuje svou maturitní práci před maturitní komisí.

3.6 Výchovné a vzdělávací strategie

Při hledání konkrétních forem, metod a strategií výuky jsme brali v úvahu východiska, která považujeme za klíčová pro možnost vytvářet efektivní vzdělávací podmínky.

1. Potřeba učit se a rozvíjet je lidem přirozená. Studenti jsou jedineční. Každý má svou individualitu, zájmy a potřeby.
2. Pro učení a rozvoj žáků jsou klíčové jejich vývojové úkoly a potřeby typické pro určité vývojové období.
3. Hlavním aktérem učení je žák (nikoli průvodce).
4. Učení a rozvoj nejsou možné bez náročných výzev, překonávání vlastních limitů a vycházení z komfortní zóny.
5. Svět vzdělává. Studenti se učí pořád, nejen ve škole.
6. Učení probíhá dobře jen v bezpečném a srozumitelném prostředí.
7. Pro učení a rozvoj je nutné prostředí s dostatečným přístupem k informacím, zdrojům a nástrojům dané kultury, plné podnětů a výzev, s dostatkem sociálních kontaktů s inspirativními zapálenými lidmi, kteří jdou příkladem.
8. Pro učení je nutná přirozená a soudržná komunita stojící na demokratických a morálních základech.

Co například znamenají jednotlivé kompetence definované RVP v naší škole:

	student	průvodce
Kompetence k řešení problémů	• nahlíží problémy a situace z různých úhlů pohledu • vhodně reaguje na změny • dokáže analyzovat a vyvozovat adekvátní závěry, plánovat • pracuje s logikou, empatií, strategií • má odvahu realizovat své plány • dokáže reflektovat výsledky svých postupů	• předkládá žákům problémy z nejrůznějších oblastí • zapojuje žáky do řešení různých situací a pomáhá jim s reflexí jejich počinání • vede žáky k tomu, aby problémy nahlíželi v co největší šíři
Kompetence komunikativní	• dovede se ptát • zvládne zjišťovat informace z různých zdrojů • efektivně komunikuje i v emočně náročných situacích • dokáže formulovat své myšlenky srozumitelně pro různé věkové a zájmové skupiny • poradí si se situací, kdy má hovořit před skupinou lidí • ovládá pravidla bezpečné komunikace na internetu	• vytváří situace vedoucí žáky k diskusi a komunikování o názorech, myšlenkách, zážitcích a problémech • poskytuje zpětnou vazbu na srozumitelnost žákova mluveného i psaného projevu • respektuje rozličnost osobnostních typů při zadávání úkolů spojených s vystoupením před lidmi

Kompetence sociální a personální	● dovede pracovat ve skupině a je si vědom specifik této situace ● orientuje se ve vztazích ve skupině/společnosti ● přemýšlí o své roli ve skupině/společnosti ● dokáže reflektovat své chování ve vztahu k ostatním lidem ● přemýšlí o sobě, o svých silných a slabých stránkách ● dovede dělat rozhodnutí na základě vědomostí o sobě a své osobnosti	● poskytuje žákům dostatek prostoru pro interakci mezi sebou ● garantuje proces sdílení a reflexe prožitků spojených s interakcí mezi žáky či vlastním prožíváním ● nabízí různé příležitosti k sebezpoznávání žáků a k sebezkušenostním zážitkům ● vede žáky k přemýšlení o sobě
Kompetence k učení	● přijímá odpovědnost za své učení ● zná a efektivně volí různé strategie učení vzhledem k okolnostem ● reflektuje proces svého učení ● dokáže si stanovovat cíle a naplňovat je ● dokáže identifikovat a ověřovat informace, které týkají aktuálního tématu ● zvládá předávat své poznatky a prožitky ostatním pochopitelnou formou	● vede žáky k přijetí odpovědnosti za své učení ● vede žáky k reflektování zvolených učebních strategií ● podporuje žáky v přemýšlení o smyslu jejich učení ● zprostředkovává žákům nejnovější poznatky vědy týkající se lidského učení a provádí je v možnostech využití těchto poznatků

Kompetence občanská	● rozumí významu role každého občana v demokraticky řízené zemi ● orientuje se v základních hodnotách západní civilizace ● zná základní milníky vývoje naší země na cestě k demokracii ● respektuje názorové odlišnosti ve společnosti a umí na ně reagovat	● umožňuje žákům reagovat na aktuální dění v naší zemi ● přináší do školy témata občanského života ● reflektuje se žáky jejich zkušenosti týkající se života v našem státě
Kompetence k podnikavosti	● dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky ● rozvíjí svou kreativitu a podnikavost ● přistupuje k výsledkům pracovní činnosti i s ohledem na ochranu životního prostředí, ochrany kulturních a společenských hodnot	● umožňuje žákům rozvoj podnikavosti a zodpovědnosti za sdílený prostor ● vědomě předává zodpovědnost dětem aplikací východiska „co mohou udělat studenti, udělají studenti“

Realizace klíčových kompetencí v jednotlivých vyučovacích formách:

Těžiště rozvíjení klíčových kompetencí spočívá v jejich rozvíjení skrze jednotlivé vyučovací formy používané v Expediční střední ScioŠkole. Toto je popsáno v rámci učebních osnov předmětu *Universum*.

Realizace klíčových kompetencí mimo vyučovací formy:

Mimo vyučovací formy v předmětu *Universum* používáme následující nástroje, které slouží rozvoji klíčových kompetencí.

Portfolio

Slouží každému jednotlivému žákovi jako nástroj vlastního učení a poznávání. Pravidelně se nad ním schází s mentorem, který má k portfolio stálý přístup.

Kompletní portfolio (součástí je seznam všech studijních aktivit, kterých se žák zúčastnil) je podmínkou připuštění k maturitě. Žák si vede portfolio průběžně, v digitální podobě. Konkrétní podoba či aplikace nejsou předepsány. Požadavky na portfolio jsou následující:

- možnost přehledného ukládání souborů různého typu
- upravování dokumentů
- vyhledávání
- sdílení a prezentace

Mentoring

Jde o vztah mezi žákem (svěřencem, též mentorčetem) a průvodcem (mentorem). Cílem je orientace žáka v systému školy, rozvoj kompetencí, silných stránek a směřování ke studijní autonomii. Mentor má přehled o studiu svého svěřence, pomáhá mu řešit různé problémy. Používá přitom nejčastěji koučovací metody, nedává nevyžádané rady. Kromě toho ale také vyřizuje absence a omluvenky a setkává se se žákem a jeho rodiči při tripartitách. Upozorňuje svěřence na možný studijní neúspěch, pokud mu hrozí, a pomáhá mu najít řešení. Vztah mezi mentorem a žákem je důvěrný, mentoři zásadně nevynášejí informace z individuálních rozhovorů, pokud si to vzájemně nevyjednají. V rozhovorech je omezený prostor i pro osobní otázky, nejedná se ale o terapii. Pokud hrozí překročení této hranice, nabízí mentor pomoc školní psycholožky. Žák si svého mentora vybírá podle vlastního uvážení a možností průvodců. Žák může svého mentora změnit. Mentor může požádat svého svěřence, aby změnil mentora, má-li k tomu vážné důvody.

Mentorský kruh

Žáci, kteří mají stejného mentora, se mohou v čase samorostu scházet v mentorských kruzích. Cíle těchto kruhů jsou stejné jako u mentoringu. Formát kruhu umožňuje mentorovi šetřit čas a využívat zkušeností starších žáků. Žáci v mentorském kruhu obvykle pracují před koncem pololetí na sebehodnocení, které bude základem jejich vysvědčení.

3.7 Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Naše škola staví na důsledné individualizaci výuky, kdy k reflexi předchozího období a nastavování plánu na další období dochází při individuálních rozhovorech v pravidelných měsíčních cyklech. Tento mechanismus je zároveň velice výhodný, abychom mohli reflektovat i specifické vzdělávací potřeby dětí se zdravotním či sociálním znevýhodněním.

Jestliže průvodce vysleduje u žáka projevy, které by mohly být způsobeny specifickou poruchou učení nebo jiným zdravotním či sociálním handicapem, informuje o svém zjištění zákonné zástupce a společně s nimi hledá další cesty individualizace výuky. Škola přijme, je-li to účelné, podpůrná opatření 1. stupně.

Jestliže zákonní zástupci žáka požádají o vyšetření žáka pedagogicko-psychologickou poradnu (dále jen PPP), popřípadě speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC) a toto pracoviště potvrdí, že se jedná o žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, je žák dále vzděláván a hodnocen na základě doporučení odborného pracoviště a individuálního vzdělávacího plánu vytvořeného na podkladě diagnostických závěrů z vyšetření.

Postup výuky u žáků mimořádně nadaných je obdobný jako u žáků se znevýhodněním. Vycházíme totiž z toho, že i mimořádně nadaný žák má své specifické vzdělávací potřeby, které je možné v maximální možné míře reflektovat a podle nich uzpůsobit výuku.

Vzhledem k tomu, že v naší škole je výuka důsledně individualizována, a to průběžně, je možné takové specifické potřeby zohlednit při plánování výuky.

V případě, že průvodce identifikuje u žáka projevy mimořádného nadání, informuje o tom zákonné zástupce a společně s nimi a případně dalšími odborníky (školní psycholog či jiná zařízení zabývající se praxí s mimořádně nadanou mládeží) hledají optimální cesty pro další edukaci.

3.7.1 Tvorba, realizace a vyhodnocování Plánu pedagogické podpory

Plán pedagogické podpory je vypracován, nestačí-li zohlednění speciálních vzdělávacích potřeb žáka s podpůrným opatřením 1. stupně nebo nadání při vzdělávání. Zpracování PLPP je zpravidla iniciováno mentorem na základě pozorování žáka.

PLPP zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsob vyhodnocení naplňování plánu. Plán vypracovává zpravidla mentor ve spolupráci s výchovným poradcem. S PLPP je seznámen žák, jeho zákonní zástupci i další průvodci.

3.7.2 Tvorba, realizace a vyhodnocování individuálního vzdělávacího plánu

IVP je zpracován, je-li to doporučeno ŠPZ. IVP vypracovává ve spolupráci mentor a výchovný poradce. IVP se vypracovává na dva roky a je průběžně vyhodnocováno ve spolupráci s rodiči a ŠPZ. IVP obsahuje především závěry (doporučení) ŠPZ, priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka, specifikace předmětů, jejichž výuka je realizována podle IVP a použitá podpůrná opatření.

IVP se realizuje v běžných hodinách i na školních akcích. S IVP je seznámen žák a jeho zákonní zástupci. Vzdělávání podle IVP je možné pouze na základě informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka. Pedagogický sbor je s IVP pravidelně seznamován na pedagogických radách a v případě potřeby na týdenních poradách.

3.8 Průřezová témata

Průřezová témata jsou v Expediční střední ScioŠkole vnímána jako významný formativní prvek ovlivňující především postojovou rovinu získávaných kompetencí. Způsob zařazení do učebního plánu je obsahem následující tabulky.

Aplikace průřezových témat

Průřezové téma/Tematický okruh	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Osobnostní a sociální výchova				
Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti	Průřezové téma je realizováno v rámci vzdělávacího obsahu předmětu Univerzum. Výuková forma expedice nabízí optimální prostředí k realizaci okruhů tohoto průřezového tématu. V rámci expedice jsou uplatňovány aktivity zážitkové pedagogiky, které vedou žáky k systematickému osobnostnímu rozvoji. Výuková forma expedice přináší ideální prostor pro rozvoj sociálních dovedností a spolupráce. Toto průřezové téma je součástí tzv. černého modulu.			
Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů				
Sociální komunikace				
Morálka všedního dne				
Spolupráce a soutěž				
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech				
Globalizační a rozvojové procesy	Průřezové téma je realizováno v rámci vzdělávacího obsahu předmětu Univerzum. Škola pravidelně reflektuje záležitosti a souvislosti dnešního globálně propojeného světa a pravidelně zve odborníky na témata evropských a globálních souvislostí. Toto průřezové téma je součástí tzv. žlutého modulu.			
Globální problémy, jejich příčiny a důsledky				
Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce				
Žijeme v Evropě				
Vzdělávání v Evropě a ve světě				
Multikulturní výchova				
Základní problémy sociokulturních rozdílů	Průřezové téma je realizováno v rámci vzdělávacího obsahu předmětu Univerzum.			
Psychosociální aspekty interkulturality				

Vztah k multilingvní situaci a k spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí	Škola individualizující pojetí hromadného vzdělávání citlivě přistupuje i k otázkám souvisejících s respektem k odlišnostem všeho druhu. Toto průřezové téma je součástí tzv. žlutého modulu.
Environmentální výchova	
Problematika vztahů organismů a prostředí	Průřezové téma je realizováno v rámci vzdělávacího obsahu předmětu Univerzum. Škola vnímá svou nezastupitelnou roli ve vlivu na problematiku environmentální výchovy a pravidelně zve odborníky na témata souvisejících s ochranou životního prostředí. Toto průřezové téma je součástí tzv. zeleného modulu.
Člověk a životní prostředí	
Životní prostředí regionu a České republiky	
Mediální výchova	
Média a mediální produkce	Průřezové téma je realizováno v rámci vzdělávacího obsahu předmětu Univerzum. Problematice mediální výchovy je věnován prostor v rámci nabídky kurzů. Důsledná práce s informacemi a jejich vyhodnocováním je systemický úkol školy překračující horizont triviálních znalostí. Toto průřezové téma je součástí tzv. červeného modulu.
Mediální produkty a jejich významy	
Uživatelé	
Účinky mediální produkce a vliv médií	
Role médií v moderních dějinách	

Učební plán

4.1 Poznámky k učebnímu plánu - přehled vyučovacích forem

Vzdělávání v Expediční střední ScioŠkole se odehrává v několika vyučovacích formách. Těmi jsou:

- ateliéry
- kurzy
- čajovna
- samorost
- shromáždění
- ministerstva
- koleje
- pohyb
- reflexe

Největší prostor nabízejí **ateliéry** – třítydenní výukové bloky na téma, která vyberou žáci během takzvané koordinace. Další možností jsou **kurzy**, pravidelné učební bloky organizovány průvodci, které se opakují vždy po dobu šesti týdnů.

Usilujeme o maximální otevřenost – vítáme u nás zajímavé návštěvy ze světa vědy, kultury, podnikání, pedagogiky. **Čajovna** nabízí prostor pro realizaci přednášek a workshopů nejen kmenovým a externím průvodcům ScioŠkoly, ale také lidem, kteří s námi soustavně nespolupracují. Zvát do školy zajímavé osobnosti je také úkolem žáků.

Žáci mají pravidelně v rozvrhu čas na samostudium v rámci asynchronní výuky – mohou jej využívat k práci na ateliéru, přípravě na kurzy nebo práci na individuálních projektech. Tomuto času pro samostudium říkáme **samorost**. V tomto čase se mentoři scházejí se žáky při individuálních i skupinových rozhovorech, kde společně pracují na rozvoji každého žáka. Je to také čas vhodný pro jakékoliv jiné konzultace.

Shromáždění všech žáků a průvodců je místem přijímání důležitých rozhodnutí, která se týkají života školy. **Ministerstva** se starají o praktický chod školy.

Kolej je stálá skupina složená ze žáků všech ročníků a dvou až tří průvodců, jejíž složení se v průběhu roku mění jen minimálně nebo se nemění vůbec. Funkce koleje je sociální (jde o skupinu lidí, kteří se znají a společně i něco prožili), politická (navrhuje a předjednává body na shromáždění) a organizační (např. organizováním expedičních výjezdů).

V rámci **pohybu** se realizuje tělesná výchova v období distanční výuky. Pravidelně je věnován prostor důsledné **reflexi** nejrůznějších činností a vztahů v rámci školního prostředí.

4.2 Poznámky k učebnímu plánu - vyučovací formy podrobně

Ateliéry

Jsou základní učební jednotkou Expediční střední ScioŠkoly. Jsou to třítydenní učební bloky, jimž jsou většinou věnovány hodiny v onlinech týdnech ve středu a ve čtvrtek. Cílem je společně se vzdělávat a zkoumat svět z různých úhlů pohledu. Velká péče je věnována výběru témat a přípravě na ateliéry.

Plánování ateliérů

S návrhem na téma ateliéru přicházejí jak žáci, tak průvodci, a to v čase k tomu určeném v rozvrhu pro koordinaci ateliérů. Měli by přitom brát v úvahu:

- zásadu multidisciplinarity: typický ateliér je kombinací dvou a více témat ze dvou či více různých vzdělávacích oblastí
- zásadu pestrosti: témata ateliérů by se měla co nejméně opakovat a co nejvíce doplňovat tak, aby byl zajištěn rovnoměrný rozvoj znalostí, postojů a dovedností všech žáků
- zásadu praktičnosti: vždy bychom se měli ptát, co budeme během ateliéru **dělat**

V první části plánování, tzv. **velké koordinaci**, představí studenti samostatně nebo ve skupinách své návrhy na ateliéry. Návrh musí obsahovat:

- téma ateliéru
- učební cíl (O co nám jde? Co se chceme naučit?)
- popis výstupu či výsledku ateliéru (Co bude na konci?)
- a zejména co nejkonkrétnější odpověď na otázku "Co budeme v ateliéru dělat?"
- nepovinně je možné navrhnout, kam se ateliér půjde podívat nebo koho pozve do školy

Výsledkem velké koordinace je přehled schválených ateliérů na další období. Většinou pak následuje i tzv. **malá koordinace**, které se účastní žáci zapsaní na vybraný ateliér. Jejím účelem je vytvořit základní časový plán ateliéru, rozdělit si práci, kterou je nutné udělat ještě před začátkem ateliéru, jako např. zajištění výjezdů a exkurzí, zvaní hostů, zajištění materiálu, apod. Malá koordinace by měla odpovědět na všechny dosud nevyřešené otázky:

1. Co bude cílem ateliéru?
2. Co budeme dělat společně? A co bude dělat každý zvlášť?
3. Jak poznáme, že je práce hotová a úspěšně splněná?
4. Kam se půjdeme podívat?
5. Koho pozveme do školy?
6. Jak bude vypadat společný výstup?
7. Mohla by naše práce v ateliéru být užitečná ještě někomu dalšímu?
8. Jak se ateliér bude jmenovat?

Lze také přistoupit k tomu, že malá koordinace je součástí úvodu konkrétního ateliéru, pokud to dovolí povaha ateliéru.

Úkolem průvodců v ateliéru není vymýšlet, jak by měl ateliér probíhat, ale mnohem spíše moderovat diskusi tak, aby žáci pokud možno sami dospěli k realistickému plánu a měřitelným výstupům. Jejich hlavním úkolem není vyučovat, dělat rozhodnutí za žáky, organizovat návštěvy a exkurze, hodnotit. Neměli by si brát

slovo častěji než kdokoli ze žáků. Jejich úkolem je vést žáky k pravidelné reflexi a sebereflexi výsledků práce v ateliérech. Zodpovědnost za výsledek práce nesou výhradně žáci.

Žádoucí je, aby výstupy z ateliérů byly co nejpestřejší a neomezovaly se na obligátní powerpointové prezentace a výukové plakáty. Trváme ale na tom, aby součástí výstupů byly vždy tyto tři věci:

1. Krátká prezentace ateliéru – všechny týmy, které pracují paralelně na různých ateliérech představí ostatním výsledky svojí práce. Forma prezentace není stanovena.
2. Dokumentace ateliéru – všechny studované materiály, prameny a výstupy v digitální podobě uložené na školním disku.
3. Každý žák připojí výsledky svojí práce, ať už individuální, nebo týmové, do svého digitálního portfolia.

Kurzy

Kurzy jsou učební bloky, které se nejčastěji probíhají ve schématu 3 týdny kurzu – 1 týden expedice – 3 týdny kurzu. Časová dotace bývá nejčastěji 1 hodina synchronní a 1 hodina asynchronní, ale může být jiná. Témata a podmínky splnění kurzu určuje průvodce. Studenti si vybírají z nabídky kurzů podle svého uvážení, ale vždy tak, aby celkový počet hodin v jejich osobním rozvrhu pohyboval mezi 30 a 35 hodinami týdně. Výstupy z každého absolvovaného kurzu zařadí žák do svého digitálního portfolia.

Čajovna

Čajovna je prostorem a časem pro přednášky, semináře a workshopy průvodců, ale nejčastěji externistů a návštěv. O zvaní hostů se starají žáci i průvodci. Termíny i s krátkou anotací jsou k dispozici v aplikaci Basecamp. O připravovaných přednáškách a workshopech se informuje na shromáždění.

Samorost

Čas určený především pro samostatnou práci žáků (asynchronní část) a konzultace průvodců. Studenti v tomto čase pracují na svých individuálních projektech, dodělávají práci z ateliérů a kurzů, účastní se pracovních skupin a mentorských kruhů. Mohou se dopředu zapsat na konzultaci s kterýmkoliv průvodcem. Pravidelně se scházejí se svým mentorem.

Individuální projekt

Individuální projekt (též IP) je žákovská práce, která má jasný cíl nebo vizi, je časově ohraničená (jedno pololetí) a má jasně popsany výsledek a kritéria hodnocení.

Žák si pro individuální projekt vybere téma nebo způsob zpracování, které má pro něj přínos a je pro něj výzvou. Nemá to tedy být něco, co žák už zvládá - buď téma, nebo forma musí přinášet posun.

Téma, cíl, způsob, jakým k němu dojde, a kritéria kvality žák obhájí před průvodcem, kterého si vybral jako konzultanta (též odborného garanta). Žák má právo zvolit si ještě externího konzultanta svého IP. Osobu externího konzultanta musí odsouhlasit průvodce, se kterým žák svůj IP konzultuje.

Svůj projekt žák pravidelně po celé období zadání a řešení konzultuje s konzultantem. Práce na IP má definované kroky, které je nutné dodržet:

1. Formulování vize a cíle
2. Formulování způsobu řešení projektu (jak k cíli dojdu, co budu dělat)
3. Uvědomění si, kam mě projekt posune, co se na něm naučím.
4. Písemné souhrnné zadání projektu (typicky k němu žák dojde při druhé konzultaci): obsahuje téma, co je cílem, kritéria kvality (Jak poznáš, že je to hotové?), stručný časový plán
5. Pravidelné konzultace s průvodcem nad pokračující prací, překážkami, změnami a problémy
6. V harmonogramu je čas pro zpracování připomínek konzultantů
7. Žák uloží výsledek práce (dokumentaci, záznam apod.) do svého portfolia, včetně reflexe a sebehodnocení.

8. Odevzdání práce má a respektuje předem domluvený termín
9. Prezentace IP před publikem

Shromáždění

Shromáždění všech žáků a průvodců je místem přijímání důležitých rozhodnutí, která se týkají života školy. Shromáždění rozhoduje shodou (konsensem) nebo hlasováním všech přítomných členů. Shromáždění může k řešení jednotlivých záležitostí vytvářet pracovní skupiny.

Shromáždění:

- rozhoduje o pravidlech vzájemného soužití
- rozhoduje o pravidlech využití školního majetku
- rozhoduje o prezentaci školy na veřejnosti
- rozhoduje o využití prostředků na vybavení a investice
- rozhoduje o podobě kolejí a o způsobu zařazení žáků a průvodců/kyň do kolejí
- rozhoduje o spolupráci školy s jinými subjekty
- podává návrhy a vyjadřuje se k jakýmkoliv jiným záležitostem týkajícím se školy

Reflexe

Reflexe je skupinové sezení vedené průvodcem, které nabízí všem účastníkům vzdělávacího procesu se ohlédnout za aktivitami a získanými zkušenostmi. Náplní reflexe může být obsah výuky, metody, prostředky, vztahy či konkrétní činnosti, ale také samotný proces učení. Reflexe nabízí příležitost k poskytování vzájemné zpětné vazby mezi všemi účastníky vzdělávacího procesu. Reflexe zaujímá výsostné postavení v kurikulu Expediční střední ScioŠkoly a je pevným článkem týdenního rozvrhu.

Kolej

Kolej je stálá skupina složená ze žáků všech ročníků a nejméně dvou průvodců, jejíž složení se v průběhu roku mění jen minimálně nebo se nemění vůbec.

Koleje mají tři funkce:

- komunitní (jde o skupinu lidí, kteří se znají a společně i něco prožili)
- politickou (navrhuje a předjednává body na shromáždění)
- organizační (např. pořádá expedice)

V prvním roce fungování Expediční střední školy budou studenti tvořit jednu společnou kolej.

Ministerstva

Důležitou hodnotou Expediční střední Školy je aktivita. Od studentů očekáváme, že budou svojí aktivitou chtít měnit svět, v němž žijí, k lepšímu. Součástí tohoto přístupu je zvládnutí praktických činností, které vyžaduje každodenní chod školy.

Jsou organizovány 4 pracovní skupiny (ministerstva), která mají následující gesci:

Ministerstvo školství	spravuje Edookit, tvoří rozvrhy a organizaci školy
Ministerstvo spravedlnosti	řeší dobré vztahy, pravidla a zaškolování nováčků
Ministerstvo zahraničních věcí	zabývá se marketingem, propagací školy navenek, spravuje sociální síť
Ministerstvo financí	řeší rozpočet a účtování expedic, spravuje pokladnu

Pohyb

Tělocvik má v ŠVP zvláštní postavení, protože žáci jsou povinni zařadit pohybové aktivity v rámci online týdnů do času mezi 2. a 3. hodinou. V rámci expedice je řešeno dle jejího charakteru. Expediční výjezdy jsou koncipovány tak, aby pokrývaly široké spektrum tělesných a pohybových aktivit nad rámec standardního gymnaziálního kurikula. Naši studenti si v průběhu studia vyzkoušejí turistiku nalahko i "natěžko", putovní výpravy i kratší výlety, cyklistický a vodácký

kurz, lyžařský výcvik zaměřený na sjezdové i běžecké lyžování i chůzi na sněžnicích a mnoho dalších.

Expedice

Expedice jsou nedílnou součástí výuky a s ohledem na to, že v naší škole plní sociální a komunitní rozměr, tak je důležité, aby se student účastnil expedic v co největším rozsahu, který mu zdravotní stav a situace umožňují.

Charakter expedičních výjezdů bývá různý. Jezdíme na velké, společné expedice pro celou školu (cca dvakrát do roka), ale především na expedice v menších skupinách, kde si studenti volí expedici podle svého výběru. Na volbě destinace i náplni expedic se studenti podílí významnou měrou a často je plánují a organizují.

Přesná délka výjezdu se odvíjí od konkrétní expedice. Většinou plánujeme expedice na 5 dní od pondělí do pátku.

Může se jednat o přechod hor s batohem na zádech, pobyt v chatkách či horské boudě, společný týden ve městě s návštěvou památek a kulturních akcí, sjíždění řeky a možná i nějaký výjezd do zahraničí. Součástí expedic je fyzický pohyb, ale také třeba mikroskopování nebo fyzikální pokusy, kurz první pomoci, návštěva firem, institucí, setkání se zajímavými lidmi a mnohé další. Zkrátka se snažíme uplatnit nabytou teorii v praxi a v terénu.

Každá z expedic má i svůj edukativní rozměr a vždy obsahuje část, který je věnován lekcím, přednáškám či workshopům. Studenti po návratu z expedice sepíší krátkou reflexi na předem zadané otázky.

Studenti, kteří se expedice neúčastní, plní zadané aktivity formou samorostu.

4.3 Poznámky k učebnímu plánu – Předmět Univerzum

Výstupy z RVP jsou obsaženy v Expediční střední ScioŠkole v rámci jednoho jediného předmětu Univerzum. Důvodu k tomu je několik:

- a) naší snahou je maximální provázanost poznatků a mezioborový, multidisciplinární přístup

- b) předmět Univerzum je tvořen všemi uplatňovanými formami výuky (kurzy, ateliéry, individuální projekty, expedice atd.) a tímto přístupem akcentujeme náš záměr, aby studenti v rámci studia byli rozvíjeni ve všech formách výuky
- c) důvodem, proč formy výuky nemohou představovat vlastní předměty je skutečnost, že studenti do velké míry svůj studijní postup volí sami dle svého zájmu, nelze dopředu naplánovat, v jakých konkrétních formách studia zrealizují své výstupy

Rovnoměrnost, vyváženost a splnění očekávaných výstupů každého jednotlivého studenta je součástí a klíčovým úkolem mentoringu. Pro přehlednost a snadnější získání podkladů pro individuální rozhovory student – mentor využíváme rozdělení výstupů do sedmi modulů dle jednotlivých vzdělávacích oblastí. Každému modulu je přiřazena barva pro snadnější orientaci.

Barva modulu	Vzdělávací oblasti (obory)
Červená	Český jazyk a literatura (obor)
Oranžová	Cizí jazyk, další cizí jazyk (obory)
Žlutá	Člověk a společnost; Umění a kultura
Zelená	Člověk a příroda
Modrá	Matematika a Informatika a IVT
Fialová	Člověk a svět práce
Černá	Člověk a zdraví

Výstupy studenti plní v rámci různých forem výuky popsanych v předchozích kapitolách. Hodinová dotace jednotlivých forem výuky a jejich předepsaný počet pro žáka ve standardním školním roce pro 1. – 4. ročník je patrný z následující tabulky. Tabulka popisuje pouze distanční část vzdělávání, tj. synchronní i asynchronní část.

Distanční výuka (asynchronní + synchronní čas)	počet vyuč.h. za jednotku	hod v běžném týdnu	Počet jednotek v 1.-3. r.	Počet jednotek ve 4. r
Kurz	12	12	6 kurzů x 4krát za rok	12
Ateliér	30	10	1 ateliér x 9krát za rok	4 ateliéry
Individuální projekt	60	5	1 projekt x 2krát za rok	3 projekty
Ostatní*	36	7	7 hodin x 36krát za rok	4 hodiny

*jako ostatní jsou uvedeny časy, které se opakují průběžně celý rok, nejsou děleny do kratších časových období: shromáždění, reflexe, práce pro školu, čajovna

Expedice	počet vyuč.h. za jednotku	Počet jednotek v 1.-3. r.	Počet jednotek ve 4. r
výukový čas	24	11	5
ostatní čas	4	11	5

4.4 Tabulace učebního plánu

V souladu s vyhlášením pokusného ověřování se minimální časové dotace a celková povinná časová dotace vymezená v RVP G použije přiměřeně, v rozsahu, v jakém to odpovídá realizovanému organizačnímu modelu KV. Tabulka níže představuje učební plán a formy výuky po ročnících.

Přehledně počty hodin v jednotlivých ročnících:

Celkem za ročník	1	2	3	4
Ku	23	23	23	12
AT	9	9	9	4
Ex	11	11	11	5
hod / online týden	33	33	33	30

vzdělávací oblast	Výukový čas	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium	celkem za oblast	přepočít na hod/týden	předepsáno	rozdělení disp. hod
		1	2	3	4					
ČJ	Ku (ČJ)	4	4	4	4	192	408	12	12	0
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96				
	AT (Ateliéry)	1	1	1	1	120				
AJ	Ku (AJ)	4	4	4	4	192	402	12	12	0
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96				
	AT (Ateliéry)		1	1	1	90				
	V rámci IP				1	24				
2.J	Ku (2.J)	4	4	4	4	192	402	12	12	0
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96				
	AT (Ateliéry)			2	1	90				
	V rámci IP				1	24				
M	Ku (M)	4	4	4		144	342	10	10	0
	Ex (Expedice)	2	2	2	1	168				
	AT (Ateliéry)				1	30				
ČS (člověk a spol.)	Ku (Kurzy)	7	7	7		252	1230	36	36	0
	Ex (Expedice)	4	4	4		288				
ČP (člověk a příroda)	AT (Ateliéry)	7	6	4		510	198	6	0	6
	IP (Indiv. projekt)	1	1	1		180				
ČSP (člověk a svět práce)	Práce pro školu	0,5	0,5	0,5		54	198	6	0	6
	Shromáždění	1	1	1	1	144				

vzdělávací oblast	Výukový čas	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium	celkem za oblast	přepočít na hod/týden	předepsáno	rozdělení disp. hod
		1	2	3	4					
Umění	Ex (Expedice)		1	1		48	138	4	4	0
	AT (Ateliéry)	1	1	1		90				
TV + Zdraví	Pohyb	2	2	2	2	288	528	16	8	8
	Ex (sport)	1	1	1		72				
	Reflexe	1	1	1	1	144				
	Ex (zdraví)	1				24				
Info	Kurz	1	1	1		36	126	4	4	0
	Práce pro školu	0,5	0,5	0,5		54				
	Čajovna	1				36				
Volitelné	IP (Indiv. projekt)	1	1	1	3	360	716	21	8	13
	Čajovna	1	2	2		180				
	Ex (Expedice)				1	24				
	Ex Ostatní. čas	11	11	11	5	152				
disponibilní								26	27	
Celkem						4490	133	132		

Učební osnovy

Název předmětu: *Univerzum*

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Vyučovací předmět *Univerzum* je tvořen vzdělávacím obsahem všech oborů, které jsou dle RVP závazné. Učební osnovy Expediční Střední ScioŠkoly jsou rozděleny podle vzdělávacích oblastí do celkem 7 modulů. Vždy je nutné brát v patrnost, že škola usiluje především o rozvíjení kompetencí a propojování učiva, proto v jednotlivých výukových časech dochází k prolínání výstupů z různých oblastí. Pro zajištění uceleného vzdělávání všech žáků používáme tyto hlavní nástroje:

1. **pevný vymezený čas pro vybrané vzdělávací oblasti** – např. český jazyk, cizí jazyky a matematiku. Kurzy v těchto oblastech se snažíme do rozvrhu dávat ve stejný čas a vést tak studenta vždy k vybrání tohoto kurzu ve zvolené úrovni pokročilosti, popřípadě tématu, na kterém jsou příslušné kompetence procvičovány.
2. **cyklické vzdělávání** (vzdělávání ve spirále); výstupy v jednotlivých oblastech jsou rozděleny do čtyř částí. V každém čtvrtletí se zaměřujeme na jednu z nich a tomu odpovídá nabídka kurzů. Studenti se tak s každou částí setkají během studia opakovaně, mají možnost upevnit dříve získané informace a rozvinout je do dalších vrstev poznání.
3. **mentorské rozhovory**; rámci konzultací mentor – student se mimo jiné zaměřujeme na průběh studia a volbu kurzů, ateliérů, expedic a individuálních projektů. Jedním z cílů je zvědomit studentovi, z jakých vzdělávacích oblastí nejčastěji volí a vést jej k vyváženému zastoupení různých oborů, především v oblasti Člověk a společnost a Člověk a příroda.
4. **celoškolní prezentace výsledků a závěrů kurzů a ateliérů**; slouží jako jeden z výstupů k řádnému ukončení vzdělávací aktivity, je podkladem pro hodnocení. Má pomoci upevnit a utřídit nově získané poznatky. Slouží ke sdílení studijních úspěchu či reflektovaných nezdarů a inspiruje.

5. **činnost oborové rady;** pro zajištění koordinace vzdělávání v rámci školního roku.

Vzdělávací obsah předmětu

Vzdělávací obsah předmětu Univerzum je rozdělen do sedmi modulů:

Barva modulu	Vzdělávací oblasti (obory)
Červená	Český jazyk a literatura
Oranžová	Cizí jazyk, další cizí jazyk
Žlutá	Člověk a společnost; Umění a kultura
Zelená	Člověk a příroda
Modrá	Matematika a Informatika a IVT
Fialová	Člověk a svět práce
Černá	Člověk a zdraví

Výchovné a vzdělávací strategie v rámci jednotlivých vyučovacích forem

V **ateliérech** jsou žáci vedeni k aktivnímu přístupu k řešení problémů – témata, cíle i metody navrhnou sami. Průvodce se upozaďuje. Vítáme všechny snahy žáků projevit se nějak ve světě mimo školu, podporujeme jejich organizační a podnikatelské nadšení, vůli být součástí občanské společnosti. Samozřejmostí je průběžná i závěrečná reflexe, ve které se zaměřujeme jak na výsledek, tak především na samotný proces učení.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující klíčové kompetence:

- kompetence k řešení problémů
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanská
- kompetence k podnikavosti

Jazykové kurzy jsou primárně prostorem pro rozvíjení komunikačních dovedností žáků. Přidávají se k nim ale kurzy zaměřené na komunikaci vůbec – její složku nonverbální a suprasegmentální, na vztah mezi komunikací a technologiemi. Komunikace v cizím jazyce by měla být přirozenou součástí fungování na Expediční střední ScioŠkole, a to i během ateliérů.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující klíčové kompetence:

- kompetence komunikativní

Samorost nabízí příležitost pro plánování a reflexi vlastního učení. Přirozenou součástí je prezentace výsledků práce. Žáci mohou samorost pojmout i týmově a pracovat tak na svých interpersonálních dovednostech.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující kompetence:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence sociální a personální

Při vykonávání povinností **ministerstev** stojí žáci před úkolem rozvrhnout si úkoly, stanovit priority, řešit úkoly, které se průběžně vynořují, dělat společná rozhodnutí na základě kompromisů, nakupovat potřebný materiál či aplikace a vejít se do stanoveného rozpočtu, komunikovat s rodiči, s ostatními ScioŠkolami, zřizovatelem a s veřejností, systematicky pracovat na dobrém obrazu školy navenek.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující kompetence:

- kompetence k řešení problémů
- kompetence občanská
- kompetence k podnikavosti

Školní shromáždění má za úkol dělat důležitá rozhodnutí a zapojit co nejvíc žáků do života školy. Hlubším důvodem, proč tuto instituci ve ScioŠkolách máme, je

ukázat žákům, že vliv na společnost může mít každý jednotlivec. Nezáleží na jeho postavení, ale na síle argumentu. Jsme přesvědčeni, že školy mají povinnost demokratické zásady nejenom teoreticky vysvětlovat, ale především se jimi autenticky řídit. Ve Střední ScioŠkole věnujeme shromážděním tolik času, kolik je třeba.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující kompetence:

- kompetence občanská
- kompetence sociální a personální

Individuální projekt nabízí příležitost věnovat se osobitým aktivitám každého studenta. Individuální projekt nabízí největší příležitost věnovat se tématům a otázkám jednotlivého studenta, lze jej využít prostor pro realizaci svých plánů a priorit. Student si volí individuální projekt (IP) vždy na začátku daného pololetí, ve kterém je projekt realizován.

V této vyučovací formě jsou tedy realizovány zejména následující kompetence:

- kompetence k učení

5.1 Červený modul

Obsahové vymezení

Je tvořen vzdělávacím oborem Český jazyk a literatura. Cílem je, aby absolventi rozuměli nejrůznějším sdělením, vyjadřovali se efektivně slovem i písmem, dokázali adekvátně komunikovat a získali kritický přístup k mediálním textům a informacím ve veřejném prostoru vůbec. K dobrému zvládnutí mateřského jazyka patří i zvládnutí pravopisu, obeznámenost s jazykovými příručkami a možnostmi automatických korektorů pravopisu. Dalším cílem je porozumění uměleckým textům v historickém kontextu s důrazem na obeznámenost studentů s pojmoslovím literární teorie. Při plnění výstupů tohoto vzdělávacího oboru studenti rozvíjejí zejména kompetenci k učení, komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, občanské kompetence a kulturní povědomí a kompetenci využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Organizační a časová vymezení

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium	celkem za oblast
		1	2	3	4		
ČJ	Ku (ČJ)	4	4	4	4	192	408
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96	
	AT (Ateliéry)	1	1	1	1	120	

Výstupy a učivo

Červený modul
1.– 3. ročník
V prvních třech ročnících se student vždy seznámí s oblastmi Jazyka a jazykové komunikace a dále pak s Literární komunikací. Oblasti Jazyka a jazykové komunikace je vždy věnováno jedno kurzové období a zbývající tři jsou zaměřeny na vzdělávací oblast Literární komunikace. Zároveň je v každém školním roce kladen důraz na jiné kompetenční znalosti a učivo, nicméně dbá se na to, aby základy byly vždy v učivu přítomny, aby studenti měli možnost cyklického vzdělávání; tedy v každém dalším ročníku navazovat na úroveň dosaženou v předchozím roce. V každém roce proběhne jedna literární expedice a tematický ateliér.
4. ročník
Práce v závěrečném ročníku je do jisté míry ovlivněna přípravami na úspěšné ukončení studia. Kurzy jsou zaměřeny na prohlubování znalostí, systematizaci poznatků apod. V oblasti Literární komunikace je větší zaměření na dějiny literatury. I v závěrečném ročníku je počítáno s literární expedicí a ateliérem.

Ročník 1. – 3.

Výstupy

Jazyk a jazyková komunikace

Žák

- odlišuje různé varianty národního jazyka a vhodně jich využívá ve svém jazykovém projevu v souladu s komunikační situací
- při analýze vybraných textů popíše základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence
- v mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování)

- v mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči
- v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu
- v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu
- ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovotvorných a syntaktických principů českého jazyka
- využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědí a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědí a k odlišení záměru mluvčího
- v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny
- používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu
- při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky
- volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum; rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit
- posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou
- pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty
- efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)

Učivo

- obecné poučení o jazyku a řeči – jazyk a řeč, jazyková komunikace; myšlení a jazyk; národní jazyk a jeho útvary; čeština a slovanské jazyky; jazyková kultura; základní vývojové tendence českého jazyka
- zvuková stránka jazyka – zásady spisovné výslovnosti; zvukové prostředky souvislé řeči

- grafická stránka jazyka – písmo, jeho vznik a druhy; základní principy českého pravopisu a nejčastější odchylky od nich
- slovní zásoba, sémantika a tvoření slov – jednotky slovní zásoby (včetně frazeologických); významové vztahy mezi slovy; rozšiřování slovní zásoby; způsoby tvoření slov
- tvarosloví (morfologie) – slovní druhy a jejich mluvnické kategorie a tvary
- skladba (syntax) – základní principy větné stavby (větné členy, věty, souvětí a jejich vztahy); aktuální členění výpovědi; základy valenční a textové syntaxe
- slohová charakteristika výrazových prostředků
- text a styl, slohotvorní činitelé objektivní a subjektivní
- text (komunikát) a komunikační situace – prostředí, účastníci komunikace, jejich role
- funkce komunikátů – sebevyjádření, apel, přesvědčování, argumentace, kontakt aj. jako dominantní funkce komunikátu
- míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace; mluvenost a psanost
- komunikační strategie – adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera; vyjadřování přímé a nepřímé, jazyková etiketa
- monolog a dialog – výstavba dialogu, vztah otázka-odpověď; druhy literárního dialogu; subjekty mimotextové a vnitrotextové (autor, čtenář, vypravěč, lyrický hrdina, postavy); narativní postupy (řeč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá)
- rétorika – druhy řečnických projevů, příprava a realizace řečnického vystoupení
- základní vlastnosti textu, principy jeho výstavby – koherence textu (navazování, odkazování, tematické posloupnosti); členění textu a jeho signály; odstavec a další jednotky, vzájemné vztahy textů (intertextovost)
- funkční styly a jejich realizace v textech

Literární komunikace

Očekávané výstupy:

Žák

- rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým
- objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí
- na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu
- rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře
- rozezná typy promluv a vypravěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu
- při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech
- identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře
- postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí, odhalí eventuální dezinterpretace textu
- rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní
- samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl

Učivo

- základy literární vědy – literární teorie, literární historie, literární kritika, poetika; interdisciplinárnost literární vědy; literatura a její funkce
- metody interpretace textu – interpretační postupy a konvence, význam a smysl, popis, analýza, výklad a vlastní interpretace textu; čtenářské kompetence; interpretace a přeinterpretování

- způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl a soudů nad nimi (osobní záznamy, anotace, kritika a recenze, polemiky)
- jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla – tropy; figury; rytmus, rým a zvukové prostředky poezie; monolog, dialog, přímá a nepřímá řeč, nevlastní přímá a polopřímá řeč; typy kompozice; motiv, téma
- text a intertextovost – kontext, vliv a způsoby mezitextového navazování a mezitextové komunikace (motto, citát, aluze), žánry založené na mezitextovém navazování (parodie, travestie, plagiát), hraniční rysy textu (předmluva, doslov, ilustrace, obálka; autorský komentář, recenze)

Ročník 4.

Literární komunikace

Výstupy:

- vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení
- vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)
- tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl

Učivo:

- vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury – funkce periodizace literatury, vývoj kontextu české a světové literatury; tematický a výrazový přínos velkých autorských osobností; literární směry a hnutí; vývoj literárních druhů a žánrů s důrazem na moderní literaturu

Průřezová témata - Mediální výchova

MÉDIA A MEDIÁLNÍ PRODUKCE

- vývoj médií od knihtisku po internet, vznik a typy masových médií (tisk, rozhlas, televize)
- vnější vlivy na chování médií: institucionální (mediální legislativa), regulace, neformální (nátlak, lobbying, vlivové agentury, public relations apod.)
- financování médií (reklama, poplatky, efektivita realizovaná standardizací)
- lidé v médiích a jejich práce (novináři, baviči, herci, manažeři)
- jaká máme práva ve vztahu k médiím (právo na opravu a právo na odpověď)
- příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, zvukového a obrazového záznamu)
- s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií)
- komunikace a spolupráce v týmu (stanovení časového harmonogramu, rozdělení úkolů a odpovědnosti,
- otázka autorství a dopracování materiálů s ohledem na celek)

MEDIÁLNÍ PRODUKTY A JEJICH VÝZNAMY

- kategorie mediálních produktů (noviny, časopisy, rozhlasové a televizní vysílání, internetové stránky), formy mediálních sdělení (zpravodajství, komentář, dokument, seriál, poradna, fotoromán apod.),
- vzájemné inspirace mezi médii
- rozbor aktuálního zpravodajství, kritéria pro výběr zpráv (důležitost pro život, aktuálnost, negativita, blízkost, jednoduchost, jednoznačnost, přítomnost prominentní osoby, možnost trvání v čase)
- vztah mezi mediálními produkty a skutečností (mediální „reprezentace“ skutečnosti, vztah
- zpravodajství a skutečnosti, vztah fikce a skutečnosti, „hra“ se skutečností, relevance a věrohodnost informačních zdrojů
- reklama a její výrazové prostředky, kritický přístup k reklamě, rozbor reklamy z hlediska použité
- strategie (úspěch ve společnosti, získání obdivu, výzvy k identifikaci)

UŽIVATELÉ

- (vědomí síly a významu aktivního přístupu ke všem podnětům)
- co je veřejnost, publikum, občané, uživatelé, konzumenti
- jak vzniká čtenářská/posluchačská/divácká skupina, co je cílová skupina
- média pro vybrané skupiny (pro mládež, pro ženy, pro zájmové skupiny)
- jak se měří a popisuje publikum (náklad, čtenost, sledovanost, podíl na trhu)
- co je aktivní publikum, „sémantická moc“ publika (volnost vyložit si sdělení po svém)
- návyky při konzumaci médií (strukturace dne podle médií – čtení novin či časopisu, sledování televize, „boj o dálkové ovládání“, uspořádání nábytku vzhledem k televizi apod.)
- sledování a popis návyků při užívání médií v rodině/třídě/skupině a jejich rozbor
- ohlasy čtenářů/diváků/posluchačů na pořad, formulace názorů, napsání souhlasné či nesouhlasné reakce

ÚČINKY MEDIÁLNÍ PRODUKCE A VLIV MÉDIÍ

- vliv médií na uspořádání každodenního života (od denního rytmu přes rozestavění nábytku po výběr konverzačních témat)
- předpokládané či skutečné vlivy některých mediálních obsahů na vnitřní rozpoložení jedince (násilí, pornografie)
- příprava televizní či rozhlasové diskuse na téma „vliv médií“ (vliv násilných obsahů, vliv médií na rodinný život, vliv médií na podobu sportu apod.)

ROLE MÉDIÍ V MODERNÍCH DĚJINÁCH

- čím se liší postavení člověka v tradiční a moderní společnosti: význam knihtisku, význam vysílání,
- význam digitalizace, kontinuální využívání tradičních a digitálních médií
- moderní společnost a svoboda projevu: zda mohou být média nezávislá a odpovědná

5.2 Oranžový modul

Obsahové vymezení

Oranžový modul čerpá svůj obsah z oboru cizích jazyků. Tento navazuje na poznání českého jazyka a má i podobné cíle – postupné zvládnutí mluvených a psaných projevů a vytváření komplexní komunikační kompetence, jsou tu však i cíle specifické. Aktivní znalost cizích jazyků je v současné epoše nezbytná jak z hlediska globálního, neboť přispívá k účinnější mezinárodní komunikaci, tak i pro osobní potřebu žáka, protože usnadňuje přístup k informacím a k intenzivnějším osobním kontaktům, čímž umožňuje vyšší mobilitu žáka a jeho rychlejší orientaci.

Studenti plní výstupy z ŠVP jednak v samostatných kurzech věnovaných cizím jazykům, jednak v rámci ateliérů, dále při zahraničních zájezdech, exkurzích a samostatných expedicích. Primárním cizím jazykem je anglický jazyk. Sekundárním jazykem je španělština nebo němčina. Je žádoucí, když student využije možnosti distančního vzdělávání a absolvuje v rámci studia zahraniční, jazykově zaměřený pobyt, a to např. formou svého individuálního projektu.

Organizační a časová vymezení

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium	celkem za oblast
		1	2	3	4		
AJ	Ku (AJ)	4	4	4	4	192	402
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96	
	AT (Ateliéry)		1	1	1	90	
	V rámci IP				1	24	
2.J	Ku (2.J)	4	4	4	4	192	402
	Ex (Expedice)	1	1	1	1	96	
	AT (Ateliéry)			2	1	90	
	V rámci IP				1	24	

Cíle vzdělávání v cizích jazycích

Minimální cílovou úroveň pro anglický jazyk je úroveň B2 podle společného evropského referenčního rámce. Minimální cílovou úroveň pro druhý cizí jazyk je

úroveň B1 podle společného evropského referenčního rámce. Je snahou žákům poskytnout prostor pro dosažení vyšších úrovní (C1, B2), zejména díky možnosti individuální přípravy v rámci samorostu a také odstupňované náročnosti nabízených kurzů.

Výstupy a učivo

Náročnost učiva je přizpůsobena aktuální úrovni studentů v dané skupině, kterou může představovat konkrétní kurz či ateliér. Je přirozené, že studenti do školy přicházejí s různou úrovní cizích jazyků a je snahou se podle možností na tyto úrovně navazovat v dalším studiu. Učivo se opakuje cyklicky, ovšem s důrazem na aktuální témata. Učivo i rozvíjené kompetence jsou obdobné u angličtiny a cizích jazyků, proto jsou níže předkládány společně. Hloubka učiva se však liší vzhledem k rozdílným očekávaným výstupům, které jsou na úrovni B2 u angličtiny a B1 u dalších cizích jazyků.

Oranžový modul
1.– 3. ročník
Výuka se v každém kurzovém období (odpovídá čtvrtletí) zaměřuje na jednu oblast z výstupů a učiva, nicméně používá prostředky i z jiných a propojuje je tak do jednoho celku, zaměřuje se na aktuální dění a zájmy studentů. Jednotlivým prvkem je snaha o maximální prostor pro aktivní komunikaci v angličtině, respektive v dalším cizím jazyce. V každém roce proběhnou dvě jazykově zaměřené expedice, optimálně v zahraničí a tematický ateliér.
4. ročník
● systematizace poznatků z jednotlivých výukových oblastí 1. - 3. ročníku● prohlubování učiva● propojování cizího jazyka s učivem odborných předmětů (CLIL)● příprava na maturitní zkoušku● část maturitních prací je nutno vypracovat v angličtině a druhém studovaném cizím jazyce

Cizí jazyk (Angličtina)

Ročník 1. – 3.

Výstupy

RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu složitějšího obsahu na aktuální téma, postihne jeho hlavní a doplňující informace
- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různý styl, citové zabarvení, názory a stanoviska jednotlivých mluvčích
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického čteného textu či písemného projevu složitějšího obsahu na aktuální téma
- identifikuje strukturu textu a rozliší hlavní a doplňující informace
- vyhledá a shromáždí informace z různých textů na méně běžné, konkrétní téma a pracuje se získanými informacemi
- odvodí význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby, kontextu, znalosti tvorby slov a internacionalismů
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- formuluje svůj názor srozumitelně, gramaticky správně, spontánně a plynule
- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý autentický text se slovní zásobou a jazykovými strukturami odpovídajícími náročnějšímu textu
- přednese souvislý projev na zadané téma
- sestaví souvislý text na širokou škálu témat a vyjádří své stanovisko
- podrobně popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související
- logicky a jasně strukturuje formální i neformální písemný projev různých slohových stylů
- využívá výkladové a odborné slovníky při zpracování písemného projevu na neznámé téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- vyjádří a obhájí své myšlenky, názory a stanoviska vhodnou písemnou i ústní formou
- adekvátně a gramaticky správně okomentuje a prodiskutuje odlišné názory různých faktografických i imaginativních textů
- reaguje spontánně a gramaticky správně v složitějších, méně běžných situacích užitím vhodných výrazů a frazeologických obrátů

Učivo

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A FUNKCE

- fonetika – zvuková výstavba slova, zvuková stránka věty, fonetická redukce, fonetické rysy
- pravopis – pravidla u složitějších slov, zákonitosti vyplývající z psané podoby jazyka pro frázování a intonaci, konvence používané k prezentaci výslovnosti
- gramatika – jmenné a verbální fráze, morfémy, prefixy, sufixy, další vyjádření minulosti, přítomnosti a budoucnosti, rozvité věty vedlejší, složitá souvětí, odvozování, transpozice, transformace, valence

KOMUNIKAČNÍ FUNKCE JAZYKA A TYPY TEXTŮ

- postoj, názor, stanovisko – souhlas, nesouhlas, svolení, prosba, odmítnutí, možnost, nemožnost, nutnost, potřeba, zákaz, příkaz
- emoce – libost/nelibost, zájem/nezájem, radost/zklamání, překvapení, údiv, obava, vděčnost, sympatie, lhostejnost, strach
- morální postoje a funkce – omluva, odpuštění, pochvala, pokárání, lítost, přiznání, odsouzení
- kratší písemný projev – pozdrav, vzkaz, přání, blahopřání, pozvání, odpověď, osobní dopis, úřední dopis, žádost, inzerát, strukturovaný životopis
- delší písemný projev – podrobný životopis, vypravování, úvaha, esej, podrobný popis, odborný popis
- čtený či slyšený text – jazykově nekomplikované a logicky strukturované texty, texty informační, popisné, faktografické, dokumentární, imaginativní i umělecké

- informace z médií – tisk, rozhlas, televize, internet, film, audionahrávky, videonahrávky, veřejná hlášení, telefon

TEMATICKÉ OKRUHY A KOMUNIKAČNÍ SITUACE

- oblast veřejná – veřejné instituce, veřejná oznámení, úřady, úřední dopisy, hlavní politické strany a orgány, veřejná jednání, veřejné služby, pasy, oprávnění, vystoupení, soutěže
- oblast pracovní – státní správa, firmy, průmysl, zemědělství, méně časté profese, nástroje a zařízení, pracovní události, pracovní smlouva, obchodní dopis, reklamní materiály, návody, popis práce, bezpečnost práce
- oblast osobní – cizí domov, krajina, společenské vztahy, blízcí lidé, spolupracovníci, umělecké předměty, domácí potřeby, vybavení pro sport a zábavu, zdraví, nehody, životní styl, netradiční dovolená, netradiční koníčky, recepty, romány, časopisy
- oblast společenská – příroda, životní prostředí, ekologie, globální problémy, věda a technika, pokrok

REÁLIE ZEMÍ STUDOVANÉHO JAZYKA

- politické a ekonomické postavení ve světě
- stručná charakteristika ekonomiky, společnosti a kultury
- vztahy s Českou republikou
- literatura, významná díla a autoři
- věda, technika, sport, umění, významné osobnosti, díla, úspěchy
- život a tradice, rodina, vzdělávání, národní záliby a zvláštnosti
- jazykové zvláštnosti a odlišnosti
- média a jejich účinky na jednotlivce a společnost
- aktuální události a dění většího významu
- autentické materiály – tisk, rozhlas, film

Ročník 4.

Výstupy

RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média
- čte s porozuměním literaturu ve studovaném jazyce

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- s porozuměním přijímá a srozumitelně i gramaticky správně předává obsahově složitější informace
- používá bohatou všeobecnou slovní zásobu k rozvíjení argumentace, aniž by redukoval to, co chce sdělit

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- komunikuje plynule a foneticky správně na témata abstraktní i konkrétní v méně běžných odborných situacích
- při setkání s rodilými mluvčími zahájí, vede a zakončí dialog a zapojí se do živé diskuse na různá témata týkající se odbornějších zájmů

Učivo

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A FUNKCE

- lexikologie – ustálené kolokace, ustálená větná spojení, přísloví, jednoduché idiomy, frázová slovesa,
- ustálené větné rámce, odborné výrazy a fráze na známá témata

KOMUNIKAČNÍ FUNKCE JAZYKA A TYPY TEXTŮ

- samostatný ústní projev – popis, shrnutí, srovnání, vyprávění, oznámení, prezentace, reprodukce textu
- interakce – formální i neformální rozhovor, diskuse, korespondence, strukturovaný pohovor, náhodné situace v osobním i profesním životě, komunikace prostřednictvím telefonu a dalších médií

TEMATICKÉ OKRUHY A KOMUNIKAČNÍ SITUACE

- oblast vzdělávací – primární, sekundární a terciární školství v ČR a v zemích studovaného jazyka, naučné společnosti a kluby, profesní instituce, povolání a tituly vzdělávacích institucí, studentské shromáždění, vybavení učeben, práce v učebnách, debaty a diskuse, anotace, výtahy
- oblast osobnostní – identita, způsob vnímání sebe sama, světonázor

Další cizí jazyk (Němčina, Španělština)

Ročník 1. – 3.

Výstupy

RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- rozumí hlavním bodům či myšlenkám autentického ústního projevu i psaného textu na běžné a známé téma
- identifikuje strukturu jednoduchého textu a rozliší hlavní informace
- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různé styly a citová zbarvení promluvy
- odhadne význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby a kontextu

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý, méně náročný autentický text se slovní zásobou na běžná témata
- formuluje svůj názor ústně i písemně na jednoduché, běžné téma srozumitelně, gramaticky správně a stručně
- logicky a jasně strukturuje středně dlouhý písemný projev, formální i neformální text na běžné či známé téma
- sestaví ústně i písemně souvislý text na jednoduché téma jako lineární sled myšlenek
- jednoduše a souvisle popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- vysvětlí gramaticky správně své názory a stanoviska písemnou i ústní formou a v krátkém a jednoduchém projevu na téma osobních zájmů nebo každodenního života
- reaguje adekvátně a gramaticky správně v běžných, každodenních situacích užitím jednoduchých, vhodných výrazů a frazeologických obrátů

Učivo

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A FUNKCE

- fonetika – distinktivní rysy, slovní přízvuk, tónový průběh slova, struktura slabiky, rytmus, intonace, slabé a silné formy výslovnosti
- pravopis – interpunkce, pravidla u běžných slov, stažené tvary, běžně používané litografické znaky, konvence používané ve slovníku k prezentaci výslovnosti
- gramatika – jednoduché slovní tvary, alternace samohlásek a modifikace souhlásek, nepravidelné a nulové tvary slovních druhů, synonyma, antonyma, základní vyjádření přítomnosti, minulosti
- a budoucnosti, trpný rod přítomný, slova složená a sousloví, rozvité věty vedlejší, souřadné souvětí, supletivnost, řízenost, shoda

KOMUNIKATIVNÍ FUNKCE JAZYKA A TYPY TEXTŮ

- postoj, názor, stanovisko – souhlas, nesouhlas, svolení, prosba, odmítnutí, zákaz, příkaz, možnost, nemožnost, nutnost, potřeba
- emoce – libost/nelibost, zájem/nezájem, radost/zklamání, překvapení, údiv, obava, vděčnost, sympatie, lhostejnost, strach
- morální postoje – omluva, odpuštění, pochvala, pokárání, lítost, přiznání
- kratší písemný projev – pozdrav, vzkaz, přání, blahopřání, pozvání, odpověď, osobní dopis, jednoduchý formální dopis, žádost, jednoduchý inzerát
- delší písemný projev – stručný životopis, příběh, stručný popis

- čtený či slyšený text – jazykově nekomplikované a logicky strukturované texty, texty informační, popisné i umělecké
- samostatný ústní projev – popis, srovnání, vyprávění, krátké oznámení, jednoduše formulovaná prezentace, reprodukce kratšího textu

TEMATICKÉ OKRUHY A KOMUNIKAČNÍ SITUACE

- oblast veřejná – služby, obchody, nákupní střediska, trhy, zboží, nálepky a obaly, veřejná doprava, jízdní řády, lístky, pokuty, divadlo, kino, programy, zábavní podniky, restaurace, jídelničky, hotely, formuláře, běžné události, zdravotní služby, oznámení, letáky
- oblast pracovní – zaměstnání, běžné profese, běžné podniky, běžné vybavení pracoviště, obchodní administrativa, obchodní dopis, nákup a prodej, jednoduchý návod a popis práce, orientační značení, jednoduché recepty
- oblast vzdělávací – škola, učebny, školní prostory, učitelé, pomocný personál, vybavení školy, méně běžné školní pomůcky, významné školní dny a události, výuka, domácí úkoly, diskuse, video-texty, texty na obrazovce počítače, slovníky, příručky
- oblast společenská – příroda, životní prostředí, kultura, tradice, sport, média

REÁLIE ZEMÍ STUDOVANÉHO JAZYKA

- geografické zařazení a stručný popis
- významné události z historie, významné osobnosti
- životní styl a tradice v porovnání s Českou republikou
- kultura, umění a sport, některé známé osobnosti a jejich úspěchy
- ukázky významných literárních děl

Ročník 4.

Výstupy

RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- užívá různé techniky čtení dle typu textu a účelu čtení
- využívá různé druhy slovníků při čtení nekomplikovaných faktografických textů

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- shrne a ústně i písemně sdělí běžné, obsahově jednoduché informace
- využívá překladové slovníky při zpracování písemného projevu na méně běžné téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

- s jistou mírou sebedůvěry komunikuje foneticky správně s použitím osvojené slovní zásoby a gramatických prostředků
- zapojí se, případně s menšími obtížemi, do rozhovoru s rodilými mluvčími na běžné a známé téma v předvídatelných každodenních situacích

Učivo

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A FUNKCE

- lexikologie – ustálená slovní spojení, přirovnání, složené předložky

KOMUNIKATIVNÍ FUNKCE JAZYKA A TYPY TEXTŮ

- interakce – formální i neformální rozhovor, diskuse, korespondence, strukturovaný pohovor
- informace z médií – tisk, rozhlas, televize, internet, film, audionahrávky, videonahrávky, veřejná prohlášení, telefon

TEMATICKÉ OKRUHY A KOMUNIKAČNÍ SITUACE

- oblast osobní – rodina a její společenské vztahy, přátelé, příbuzní, vybavení domácnosti; život mimo domov: kolej, hotel, domov přátel, okolní krajina; jednoduché vybavení pro sport a zábavu, život na venkově a ve městě, dovolená, svátky, osobní dopisy
- oblast osobnostní – koníčky, zájmy, názory a postoje k blízkému okolí

5.3 Modrý modul

Obsahové vymezení

Modrý modul je tvořen oblastmi matematiky a informatiky. Cílem vzdělávacích oblastí Matematika a její aplikace a Informatika a informační a komunikační technologie je, aby absolventi celoživotně rozvíjeli abstraktní a analytické myšlení, logické usuzování a chápali, že je základem pro studium většiny oborů. Absolvent Expediční střední Školy dokáže za pomoci matematického, logického a informatického uvažování řešit konkrétní problémy, se kterými se v životě setká.

Studenti matematiku studují ve škole jednak odděleně, v rámci matematicky zaměřených kurzů tak ve spojení s jinými vzdělávacími oblastmi v rámci ateliérů a expedic. Prakticky matematiku a informatiku využívají také při plnění povinností práce pro školu.

Informatika je každodenní součástí studia v online části výuky a proto je vymezena jako jeden kurz v 1. až 3. ročníku. Studenti skrze informační nástroje pracují v kurzech, využívají Internet jako hlavní zdroj informací v ateliérech, vytvářejí digitální portfolia pro prezentaci výsledků své práce. ICT využívají pro vzájemnou komunikaci a propagaci školy. Každý student má přístup ke školnímu *cloudu*, kde se nacházejí mimo jiné i zápisy ze všech shromáždění a společných schůzí. Cílem této oblasti je, aby absolventi dokázali prakticky využívat možnosti informačních a komunikačních technologií a přemýšleli o výhodách i rizicích jejich používání. Při plnění výstupů této vzdělávací oblasti studenti rozvíjejí zejména kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, matematickou kompetenci a kompetenci využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Organizační a časové vymezení

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium	celkem za oblast
		1	2	3	4		
M	Ku (M)	4	4	4		144	342
	Ex (Expedice)	2	2	2	1	168	
	AT (Ateliéry)				1	30	

Výstupy a učivo

Modrý modul
1. – 3. ročník
Učivo matematiky a očekávané výstupy jsou rozděleny do 4 skupin, každé je věnováno jedno kurzové období – čtvrtletí. Studenti se tak setkávají s tématem opakovaně v každém ročníku, vždy na hlubší úrovni. Zároveň výuka v kurzech umožňuje studentům s problematičtějším porozuměním matematice prohlubovat základy.   Učivo a výstupy informatiky se prolínají výukou v ateliérech a kurzech zaměřených primárně na jinou vzdělávací oblast.   Expediční plán počítá s realizací dvou matematicky orientovaných expedic.
4. ročník
Matematika ve 4. ročníku je volitelná pro zájemce o její studium. Plošně se studenti posledního ročníku s touto oblastí setkávají v rámci společných ateliérů a expedic.

Informatika (ročník 1. – 3.)

Informatika v Expediční střední škole prostupuje veškerými činnostmi v online prostředí, je průřezovým tématem. Dobré uživatelské ovládání digitálních technologií je základem pro veškerou online práci, proto je na ni kladen důraz především při nástupu studenta do školy, primárně v prvním ročníku, a to ve všech typech časů. Prozkoumávání vhodných zdrojů a jejich relevantnosti, zpracování získaných informací jsou součástí především ateliérů a individuálních projektů. Pro doplnění a podpoření teoretického základu jsou tématu věnovány vybrané bloky v Čajovně, úvodních diskuzích a shromážděních. Algoritmizace úloh, práce s tabulkami a pokročilejšími funkcemi je součástí matematiky. Presentování informací rovněž patří k základním pilířům našeho školního systému.

Očekávané výstupy:

- ovládá, propojuje a aplikuje jednotlivé složky hardwaru, je seznámen s jejich funkcí
- orientuje se v potřebných částech softwaru, získává k nim praktické i teoretické poznatky
- organizuje účelně data a chrání je proti poškození či zneužití
- vyhledává informace ke komunikaci, k vlastnímu vzdělávání a týmové spolupráci
- využívá nabídku informačních a vzdělávacích portálů, encyklopedií, knihoven, databází a výukových programů
- posuzuje tvůrčím způsobem aktuálnost, relevanci a věrohodnost informačních zdrojů a informací
- využívá informační a komunikační služby v souladu s etickými, bezpečnostními a legislativními požadavky
- zpracovává a prezentuje výsledky své práce s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru, multimediálních technologií a internetu
- aplikuje algoritmický přístup k řešení problémů
- aplikuje své poznatky a využívá ICT i v dalších oblastech života

Učivo

- informatika, hardware, software – funkce jednotlivých částí, systémů a programových aplikací, uživatelské prostředí
- internet a informační sítě – globální a multikulturní charakter, typologie sítí, síťové služby, protokoly a přenos dat
- digitální svět – digitální technologie a možnosti jejich využití v praxi
- údržba a ochrana dat – správa souborů a složek, komprese, antivirová ochrana, firewall, zálohování dat
- ergonomie, hygiena a bezpečnost práce s ICT – ochrana zdraví, možnosti využití prostředků ICT handicapovanými osobami
- informace – vyhledávání a zpracování dat, relevance a věrohodnost informačních zdrojů
- sdílení odborných informací – diskusní skupiny, elektronické konference, e-learning informační etika, legislativa – ochrana autorských práv a osobních údajů
- publikování – formy dokumentů a jejich struktura, zásady grafické a typografické úpravy dokumentu, estetické zásady publikování
- aplikační software pro práci s informacemi – textové editory, tabulkové kalkulátory, grafické editory, databáze, prezentační software, multimedia, modelování a simulace, export a import dat
- algoritmizace úloh – algoritmus, zápis algoritmu, úvod do programování

Matematika a její aplikace

Ročník 1. – 3.

1) Práce s daty, kombinatorika, pravděpodobnost, posloupnosti

Očekávané výstupy žáka:

- řeší reálné problémy s kombinatorickým podtextem (charakterizuje možné případy, vytváří model pomocí kombinatorických skupin a určuje jejich počet)
- využívá kombinatorické postupy při výpočtu pravděpodobnosti, upravuje výrazy s faktoriály a kombinačními čísly
- diskutuje a kriticky zhodnotí statistické informace a daná statistická sdělení
- volí a užívá vhodné statistické metody k analýze a zpracování dat (využívá výpočetní techniku)
- reprezentuje graficky soubory dat, čte a interpretuje tabulky, diagramy a grafy, rozlišuje rozdíly v zobrazení obdobných souborů vzhledem k jejich odlišným charakteristikám

Učivo:

- kombinatorika – elementární kombinatorické úlohy, variace, permutace a kombinace (bez opakování), binomická věta, Pascalův trojúhelník
- pravděpodobnost – náhodný jev a jeho pravděpodobnost, pravděpodobnost sjednocení a průniku jevů, nezávislost jevů
- práce s daty – analýza a zpracování dat v různých reprezentacích, statistický soubor a jeho charakteristiky (vážený aritmetický průměr, medián, modus, percentil, kvartil, směrodatná odchylka, mezikvartilová odchylka)
- posloupnost – určení a vlastnosti posloupností, aritmetická a geometrická posloupnost

2) Argumentace, ověřování, číslo a proměnná

Očekávané výstupy žáka:

- čte a zapisuje tvrzení v symbolickém jazyce matematiky
- užívá správně logické spojky a kvantifikátory
- rozliší definici a větu, rozliší předpoklad a závěr věty
- rozliší správný a nesprávný úsudek

- vytváří hypotézy, zdůvodňuje jejich pravdivost a nepravdivost, vyvrací nesprávná tvrzení zdůvodňuje svůj postup a ověřuje správnost řešení problému
- užívá vlastnosti dělitelnosti přirozených čísel
- operuje s intervaly, aplikuje geometrický význam absolutní hodnoty
- provádí operace s mocninami a odmocninami, upravuje číselné výrazy
- odhaduje výsledky numerických výpočtů a efektivně je provádí
- účelně využívá kalkulátor
- upravuje efektivně výrazy s proměnnými

Učivo:

- základní poznatky z matematiky – výrok, definice, věta, důkaz
- množiny – inkluze a rovnost množin, operace s množinami
- Výroková logika
- číselné obory – přirozená, celá, racionální a reálná čísla
- mocniny – mocniny s přirozeným, celým a racionálním exponentem, odmocniny

3) Funkční vztahy a rovnice

Očekávané výstupy žáka:

- určuje definiční obor výrazu
- rozkládá mnohočleny na součin vytýkáním a užitím vzorců, aplikuje tuto dovednost při řešení rovnic a nerovnic
- řeší lineární a kvadratické rovnice a nerovnice, řeší soustavy rovnic, v jednodušších případech diskutuje řešitelnost nebo počet řešení
- rozlišuje ekvivalentní a neekvivalentní úpravy
- geometricky interpretuje číselné, algebraické a funkční vztahy, graficky znázorňuje řešení rovnic, nerovnic a jejich soustav
- analyzuje a řeší problémy, v nichž aplikuje řešení lineárních a kvadratických rovnic a jejich soustav

- využívá poznatky o funkcích při řešení rovnic a nerovnic, při určování kvantitativních vztahů
- modeluje závislosti reálných dějů pomocí známých funkcí
- řeší aplikační úlohy s využitím poznatků o funkcích a posloupnostech
- interpretuje z funkčního hlediska složené úrokování, aplikuje exponenciální funkci a geometrickou posloupnost ve finanční matematice
- načrtne grafy požadovaných funkcí (zadaných jednoduchým funkčním předpisem) a určí jejich vlastnosti formuluje a zdůvodňuje vlastnosti studovaných funkcí a posloupností

Učivo:

- výrazy s proměnnými – mnohočleny, lomené výrazy, výrazy s mocninami a odmocninami rovnice a nerovnice – lineární rovnice, nerovnice a jejich soustavy, kvadratická rovnice
- (diskriminant, vztahy mezi kořeny a koeficienty), rovnice a nerovnice v součinném a podílovém tvaru, rovnice a nerovnice s absolutní hodnotou, rovnice s neznámou ve jmenovateli a pod odmocninou, logaritmické, exponenciální a goniometrické rovnice
- obecné poznatky o funkcích – pojem funkce, definiční obor a obor hodnot, graf funkce, vlastnosti funkcí
- funkce – lineární funkce, kvadratická funkce, funkce absolutní hodnota, lineární lomená funkce, mocninné funkce, funkce druhá odmocnina

4) Geometrie

Očekávané výstupy žáka:

- používá geometrické pojmy, zdůvodňuje a využívá vlastnosti geometrických útvarů v rovině a v prostoru, na základě vlastností třídí útvary
- určuje vzájemnou polohu lineárních útvarů, vzdálenosti a odchylky
- využívá náčrt při řešení rovinného nebo prostorového problému

- v úlohách početní geometrie aplikuje funkční vztahy, trigonometrii a úpravy výrazů, pracuje s proměnnými a iracionálními čísly
- řeší polohové a nepolohové konstrukční úlohy užitím všech bodů dané vlastnosti, pomocí shodných zobrazení a pomocí konstrukce na základě výpočtu
- užívá různé způsoby analytického vyjádření přímky v rovině (geometrický význam koeficientů)
- řeší analyticky polohové a metrické úlohy o lineárních útvarech v rovině
- využívá charakteristické vlastnosti kuželoseček k určení analytického vyjádření
- z analytického vyjádření (z osové nebo vrcholové rovnice) určí základní údaje o kuželosečce řeší analyticky úlohy na vzájemnou polohu přímky a kuželosečky

Učivo:

- geometrie v rovině – rovinné útvary (klasifikace), obvody a obsahy; shodnost a podobnost trojúhelníků;
- Pythagorova věta a věty Euklidovy; množiny bodů dané vlastnosti; úhly v kružnici, shodná zobrazení
- trigonometrie – sinová a kosinová věta; trigonometrie pravoúhlého a obecného trojúhelníku
- analytická geometrie v rovině – vektory a operace s nimi; analytická vyjádření přímky v rovině; kuželosečky (kružnice, elipsa, parabola a hyperbola)

Ročník 4.

Očekávané výstupy:

- zobrazí ve volné rovnoběžné projekci hranol a jehlan, sestrojí a zobrazí rovinný řez těchto těles řeší planimetrické a stereometrické problémy motivované praxí
- aplikuje vztahy mezi hodnotami exponenciálních, logaritmických a goniometrických funkcí a vztahy mezi těmito funkcemi

Učivo:

- geometrie v prostoru – polohové a metrické vlastnosti; základní tělesa, povrchy a objemy, volné rovnoběžné promítání
- exponenciální, logaritmické a goniometrické funkce, vztahy mezi goniometrickými funkcemi

5.4 Žlutý modul

Obsahové vymezení

Vzdělávací oblast Člověk a společnost využívá společenskovední poznatky získané v základním vzdělávání, rozvíjí je a učí žáky zpracovávat je v širším myšlenkovém systému. Její součástí jsou i zcela nové obsahové prvky, jejichž pochopení je podmíněné rozvinutější myšlenkovou činností a praktickou zkušeností žáka gymnázia. Studenti se učí kriticky reflektovat společenskou skutečnost, posuzovat různé přístupy k řešení problémů každodenní praxe a aplikovat poznatky do současnosti. Rozvíjeny jsou důležité myšlenkové operace, praktické dovednosti a vědomí vlastní identity žáka. Oblast přispívá k utváření historického vědomí, k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace a k občanskému vzdělávání mládeže. Posiluje respekt k základním principům demokracie a připravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti v souladu s principy udržitelného rozvoje. Podporuje vědomí neopakovatelnosti a jedinečnosti života, významu lidské důstojnosti a úcty k výtvarům lidského ducha minulých generací i současnosti. Záměry vzdělávací oblasti jsou realizovány především prostřednictvím vzdělávacích oborů Občanský a společenskovední základ, Dějepis a Geografie. Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí.

Organizační a časová vymezení

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium
		1	2	3	4	
ČS (člověk a spol.)	Ku (Kurzy)	7	7	7		252
	Ex (Expedice)	4	4	4		288
ČP (člověk a příroda)	AT (Ateliéry)	7	6	4		510
	IP (Indiv. projekt)	1	1	1		180
Umění	Ex (Expedice)		1	1		48
	AT (Ateliéry)	1	1	1		90

* oblasti člověk a společnost a člověk a přírodě mají dle učebního plánu společné časové dotace pro jednotlivé vyučovací formy

Cílové zaměření vzdělávacího modulu

Vzdělávání v daném modulu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření realistického pohledu na skutečnost a k orientaci ve společenských jevech a procesech tvořících rámec každodenního života;
- chápání současnosti v kontextu minulosti a budoucnosti, k vnímání společenské skutečnosti v minulosti jako souhrnu příkladů modelových společenských situací a vzorů lidského chování a jednání v nejrůznějších situacích;
- chápání vývoje společnosti jako proměny sociálních projevů života v čase, k posuzování společenských jevů v synchronních i chronologických souvislostech provázaných příčinnými, následnými, důsledkovými a jinými vazbami;
- rozvíjení prostorové představivosti o historických a soudobých jevech, k vnímání významu zeměpisných podmínek pro variabilitu a mnohotvárnost společenských jevů a procesů;
- vnímání sounáležitosti s evropskou kulturou; pochopení civilizačního přínosu různých kultur v závislosti na širších společenských podmínkách; uplatňování tolerantních postojů vůči minoritním skupinám ve společnosti, odhalování rasistických, xenofobních a extremistických názorů a postojů v mezilidském styku;

- zvládnutí základů společenskovední analýzy a historické kritiky, k rozlišování mezi reálnými a fiktivními ději, k chápání proměnlivosti interpretace jevů a idejí v závislosti na vývoji jedince a společnosti;
- rozvíjení pozitivního hodnotového systému opřené o historickou i současnou zkušenost lidstva; chápání nesprávnosti mechanického přenosu současných etických představ do reality minulosti;
- vědomé reflexi vlastního jednání i jednání druhých lidí; respektování různých systémů hodnot a motivací druhých lidí; odhalování předsudků v posuzování různých lidí, událostí či sociálních jevů a procesů; rozpoznávání negativních stereotypů v nahlížení na roli muže a ženy ve společnosti;
- upevňování pocitu odpovědnosti za sebe jako jednotlivce i jako člena určitého společenství, k rozvíjení zralých forem soužití s druhými lidmi a ochoty podílet se na veřejném životě své obce, regionu, státu; uplatňování partnerských přístupů při spolupráci;
- osvojování demokratických principů v mezilidské komunikaci, k rozvíjení schopnosti diskutovat o veřejných záležitostech, rozpoznávat manipulativní strategie, zaujímat vlastní stanoviska a kritické postoje ke společenským a společenskovedním záležitostem, věcně (nepředpojatě) argumentovat, využívat historické argumentace na podporu pozitivních občanských postojů;
- rozvíjení a kultivaci vědomí osobní, lokální, národní, evropské i globální identity,
- poznávání a porozumění umění prostřednictvím soustředěné a vědomé reflexe a vlastní tvorby, sledování a hodnocení umění na pozadí historických, společenských a technologických změn;
- chápání umění jako specifického a nezastupitelného způsobu komunikace probíhající mezi všemi účastníky uměleckého procesu, k schopnosti odlišovat podstatné znaky jednotlivých druhů umění na základě porovnávání a uvědomování si jejich shodností a odlišností;
- užívání jazyka umění jako prostředku k vyjádření nejrůznějších jevů, vztahů, prožitků, emocí a představ a k schopnosti svůj způsob vyjádření hodnotit, porovnávat a nabízet ostatním členům society;
- aktivnímu podílení se na vytváření vstřícné a podnětné atmosféry (na základě porozumění, tolerance, ale i kritičnosti) pro poznávání a porozumění kulturním

hodnotám, projevům a potřebám různorodých sociálních skupin, etnik a národů a na vytváření pozitivního vztahu ke kulturnímu bohatství současnosti i minulosti;

- uvědomování si vlivu výchovy a vzdělání na rozvoj tvořivé osobnosti v roli tvůrce, interpreta a recipienta a na kvalitu její účasti v uměleckém procesu.

Výstupy a učivo

Žlutý modul

1. – 3. ročník

Vzdělávací modul bude vyučována v tzv. “paradigmatech”, které jsou rozděleny do čtyř historických oblastí: Pravěk a Starověk, Středověk, Novověk a Moderní doba sahající až do současnosti. Každé historické epoše bude věnováno ve školním roce jedno kurzové období, kde si student bude moci vybrat vždy ze čtyř možných kurzů podle svého uvážení a zaměření. Paleta nabízených kurzů daného období bude velice různorodá, avšak zároveň v každém z nich získá student obecnou představu o konkrétní historické epoše, kulturním a myšlenkovým kontextem a nabyde potřebné znalosti. Tento systém umožní o dost lépe učit takto obecnou vzdělávací oblast v co možná nejširším kontextu a student postupně dokáže nahlížet na problémy různých oborů v širších souvislostech. Zároveň skrze historickou posloupnost bude možnost, aby pedagog mohl jasně a názorně ukazovat postupný vývoj dějinného vědomí, genezi různých oborů a celkový vývoj společnosti.

V jednotlivých výše uvedených “paradigmatech” budou dále realizovány výstupy a učivo i ze vzdělávacích oborů, které bezprostředně nesouvisejí s historií.

Vzdělávání ve 4. ročníku v této oblasti je volitelné.

Paradigmata v historických epochách:

1) Pravěk a Starověk

Očekávané výstupy

- charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého
- rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace
- objasní ve shodě s aktuálními vědeckými poznatky materiální a duchovní život lidské společnosti v jednotlivých vývojových etapách pravěku; charakterizuje pojem archeologická kultura
- vysvětlí zásadní zlom ve vývoji lidstva v důsledku cílevědomé zemědělské a řemeslné činnosti
- zařadí časově a prostorově hlavní archeologické kultury pravěku
- zdůvodní civilizační přínos vybraných starověkých společenství, antiky a křesťanství jako základních fenoménů, z nichž vyrůstá evropská civilizace
- objasní židovství (vazbu mezi židovstvím a křesťanstvím) a další neevropské náboženské a kulturní systémy
- popíše určující procesy a události, uvede významné osobnosti starověkých dějin
- objasní podstatu filozofického tázání, porovná východiska filozofie, mýtu, náboženství, vědy a umění k uchopení skutečnosti a člověka
- věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi, uvážlivě a kriticky přistupuje k argumentům druhých lidí
- rozliší hlavní filozofické směry v Antice, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filosofických otázek
- věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi
- rozlišuje významné náboženské systémy
- objasní, v čem spočívá odlišnost mezi morálními a právními normami
- reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji úměrně svým hudebním schopnostem a pohybovým dispozicím; pohyb ve spojení s hudbou využívá k vyjádření vlastních představ a pocitů;

- interpretuje hudbu na základě vědomostí a individuálních hudebních schopností; vytváří vlastní soudy a preference, které dokáže v diskusi obhájit
- uvědomuje si rozdílnost přístupů jednotlivých lidí k hudbě a hudební tvorbě, vnímá hudbu jako způsob prezentace vlastních idejí a názorů i idejí, pocitů a názorů ostatních lidí a na základě toho je schopen se s hudbou ztotožnit, či ji odmítnout
- při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti, rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření
- pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání
- nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů
- samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky, při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění
- využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy
- charakterizuje obsahové souvislosti vlastních vizuálně obrazných vyjádření a konkrétních uměleckých děl a porovnává výběr a způsob užití prostředků
- vědomě uplatňuje tvořivost při vlastních aktivitách a chápe ji jako základní faktor rozvoje své osobnosti; dokáže objasnit její význam v procesu umělecké tvorby i v životě

Učivo

- význam historického poznání pro současnost
- práce historika, historické informace, jejich typy, účel a možnost využití
- doba kamenná (paleolit, mezolit, neolit, eneolit), bronzová a železná
- staroorientální státy
- antické Řecko
- antický Řím

- naše země a ostatní Evropa v době římské; civilizovanost a barbarství; limes romanus jako civilizační hranice
- Předsókratovská filosofie, Klasické období athénské filosofie, Helénistické období
- vztah filosofie k mýtu, základní filosofické otázky, náboženství
- pravěké a starověké umění
- architektura
- podoby víry, znaky náboženské víry, náboženské systémy
- právo a spravedlnost
- hudebně pohybové činnosti – pohyb hudby a gesto, pohybové etudy, tanec jako způsob komunikace
- hudební skladatel a interpret, interpretace v hudbě, umělecký provoz
- hudba jako způsob identifikace, sebeprezentace a druh generační výpovědi
- uplatnění vizuálně obrazného vyjádření v úrovni smyslové, subjektivní a komunikační
- světonázorové, náboženské, filozofické a vědeckotechnické zázemí historických slohů evropského kulturního okruhu
- výtvarné umění jako experimentální praxe z hlediska inovace prostředků, obsahu a účinku

2) Středověk

Očekávané výstupy

- charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého
- rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace
- objasní proces christianizace a její vliv na konstituování raně středověkých států v Evropě; vysvětlí podstatu vztahu mezi světskou a církevní mocí v západním i východním kulturním okruhu i projevy vlivu náboženství a církve ve středověké společnosti

- definuje proměny hospodářského a politického uspořádání středověké společnosti 5.–15. století a jeho specifické projevy ve vybraných státních celcích
- charakterizuje základní rysy vývoje na našem území
- vymezení specifika islámské oblasti
- vysvětlí důsledky tatarských a tureckých nájezdů, zejména pro jižní a východní Evropu
- rozliší hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filozofických otázek ve Středověku
- věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi, uvážlivě a kriticky přistupuje k argumentům druhých lidí
- posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce, objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem
- umí popsat základní principy křesťanského myšlení a fungování církve
- dokáže popsat středověké výtvarné umění, architekturu a hudbu
- dokáže porozumět vztahu mezi filosofií a teologií
- využívá svůj individuální pěvecký potenciál při zpěvu, při mluvním projevu vede svůj hlas zněle a přirozeně, správně artikuluje, logicky člení větu (obsah sdělení), uplatňuje zásady hlasové hygieny v běžném životě
- vyděluje podstatné hudební znaky z proudu znějící hudby, rozpoznává hudebně výrazové prostředky užití ve skladbě, uvědomuje si hudební formu díla a k dílu přistupuje jako k logicky utvářenému celku
- odliší hudbu podle jejího stylového zařazení, významu a funkce, rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité hudby v konkrétních situacích
- porovnává různé znakové systémy, např. mluveného i psaného jazyka, hudby, dramatického umění
- rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci
- vysvětlí umělecký znakový systém jako systém vnitřně diferencovaný a dokáže v něm rozpoznat a nalézt umělecké znaky od objevných až po konvenční

- na příkladech vysvětlí umělecký výraz jako neukončený a nedefinitivní ve svém významu; uvědomuje si vztah mezi subjektivním obsahem znaku a významem získaným v komunikaci
- uvědomuje si význam osobně založených podnětů na vznik estetického prožitku; snaží se odhalit vlastní zkušenosti i zkušenosti s uměním, které s jeho vznikem souvisejí

Učivo

- utváření středověké Evropy (byzantsko-slovanská oblast, franská říše a oblast západní, východní a střední Evropy)
- islám a arabská říše, mongolská a turecká expanze
- křesťanství jako nové kulturní a společenské pojítko, vnitřní nejednota křesťanství, papežství a
- císařství, křížové výpravy, kacířství, husitství
- venkov a zemědělství, kolonizace; rozvoj řemesel a obchodu, urbanizace
- vzdělanost a umění středověké společnosti
- středověké křesťanské filosofické myšlení, arabské myšlení
- teologické myšlení
- právo a spravedlnost
- vokální činnosti – kultivace pěveckého a hlasového projevu, intonační a rytmický výcvik, sólový a sborový zpěv, improvizace jednoduché vokální kompozice (předvětí a závětí, perioda)
- hudba jako organizovaný zvuk – hudební dílo – hudební objekt, hudebně výrazové prostředky, hudební forma, hudební znak, formální struktura a sémantika skladby
- hudební styly a žánry, funkce hudby – hudba a její využití v běžném životě, hudba jako kulturní statek a jako zboží, estetická a umělecká hodnota hudebního díla, hudební průmysl, hudba na objednávku a možnosti jejího zneužití
- vizuálně obrazné znakové systémy z hlediska poznání a komunikace
- role subjektu v uměleckém procesu – smyslové vnímání a jeho rozvoj; předpoklady tvorby, interpretace a recepce uměleckého díla; mimovědomá a

uvědomělá recepce uměleckého díla; tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta a recipienta

3) Novověk

Očekávané výstupy

- charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého
- rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace
- rozpozná nové filozofické a vědecké myšlenky, které byly zformulovány ve 14.–17. století; zhodnotí jejich praktické dopady
- porozumí důsledkům zámořských objevů, jež vedly k podstatným hospodářským i mocensko-politickým změnám
- popíše základní rysy reformace a protireformace, vysvětlí důsledky pro další evropský i světový vývoj
- vymezí základní znaky stavovství a absolutismu; uvede konkrétní projevy v jednotlivých zemích a příklady střetů
- posoudí postavení českého státu uvnitř habsburského soustátí a analyzuje jeho vnitřní sociální, politické a kulturní poměry
- určí a zhodnotí hlavní myšlenky a principy osvícenství, rozpozná jejich uplatnění v revolucích 18. a 19. století
- na konkrétních příkladech jednotlivých států demonstruje postupný rozklad, zánik a proměny dosavadních systémů přes úsilí mocenských struktur o jejich udržení
- posoudí význam ústavy a novou organizaci státu, uvede základní typy parlamentních státních systémů
- vysvětlí emancipační hnutí národů i jednotlivých společenských vrstev; vymezí místo utváření českého novodobého národa v tomto procesu, včetně jeho specifických rysů
- charakterizuje proces modernizace, vysvětlí průběh industrializace a její ekonomické, sociální a politické důsledky; rozpozná její ekologická rizika; určí

základní příčiny asymetrického vývoje Evropy a světa v důsledku rozdílného tempa modernizace

- vysvětlí expanzivní záměry velmocí v okrajových částech Evropy a v mimoevropském světě, jež byly příčinou četných střetů a konfliktů daného období
- rozliší hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filozofických otázek v Novověku
- využívá jednoduché a podle vybavení školy i složitější hudební nástroje (keyboady, keyboady ve spojení s počítačem) při individuálních či společných hudebních aktivitách a přiměřeně svým hudebním schopnostem a dovednostem používá hudební nástroje jako prostředek sdělování hudebních i nehudebních myšlenek a představ
- uvědomuje si roli hudebního průmyslu v současném světě; popíše možnosti využití hudby v „mimohudební“ oblasti a je schopen poukázat na příklady jejího zneužívání
- upozorní na ty znaky hudební tvorby, které s sebou nesou netoleranci, rasismus a xenofobii, a dokáže se od takové hudby distancovat
- objasní roli autora, příjemce a interpreta při utváření obsahu a komunikačního účinku vizuálně obrazného vyjádření
- na příkladech vizuálně obrazných vyjádření uvede, rozliší a porovná osobní a společenské zdroje tvorby, identifikuje je při vlastní tvorbě
- své aktivní kontakty a získané poznatky z výtvarného umění uvádí do vztahů jak s aktuálními i historickými uměleckými výtvarnými projevy, tak s ostatními vizuálně obraznými vyjádřeními, uplatňovanými v běžné komunikaci
- na konkrétních příkladech vysvětlí, jak umělecká vizuálně obrazná vyjádření působí v rovině smyslové, subjektivní i sociální a jaký vliv má toto působení na utváření postojů a hodnot
- vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií
- na příkladech uvádí příčiny vzniku a proměn uměleckých směrů a objasní širší společenské a filozofické okolnosti vzniku uměleckých děl
- vysvětlí, jaké předpoklady jsou zapotřebí k recepci uměleckého díla a zejména k porozumění uměleckým dílům současnosti

Učivo

- renesance a humanismus; reformace
- zámořské plavby
- rivalita a kooperace evropských velmocí v raném novověku; třicetiletá válka
- absolutismus a stavovství
- barokní kultura, politika, náboženství
- osvícenství
- velké revoluce – francouzská revoluce 1789-1799, vznik USA, rok 1848
- Evropa za napoleonských válek a po Vídeňském kongresu
- rozvoj výroby a vědy, proměna agrární společnosti ve společnost průmyslovou, změny v sociální struktuře
- utváření novodobých národních společností (české, slovenské, německé, italské); emancipační hnutí sociálních skupin
- předpoklady a projevy imperiální (mocenské a koloniální) politiky velmocí; nástup Ruska jako evropské velmoci; USA, jejich vnitřní vývoj a mezinárodní postavení do I. světové války
- vzájemné střetávání velmocí, diplomatické a vojenské aktivity v předvečer I. světové války, mimoevropská ohniska koloniálních konfliktů
- proměny životního stylu, vzdělanost a umění „belle époque“ přelomu 19. a 20. století
- novověká filosofie; racionalismus a empirismus
- osvícenské myšlení, humanismus, vzdělávání
- právo a spravedlnost
- instrumentální činnosti – hra a tvorba instrumentálních doprovodů (rytmicko-melodické doprovody, jednoduchá aranžmá), hra a tvorba jednoduchých instrumentálních kompozic (hudební věta, malá písňová forma, rondo), moderní hudební nástroje a počítač
- hudební nástroje, nové technologie v hudbě, záznam hudby, přímá a nepřímá komunikace hudby
- interpretace hudebního díla – popis hudebního díla v rovině významu, výrazu a výstavby, zařazení díla do historického a sociálního kontextu, hudební dílo jako možné poselství, vlastní hodnocení
- interakce s vizuálně obrazným vyjádřením v roli autora, příjemce, interpreta

- vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků podstatných pro porozumění aktuální obrazové komunikaci
- úloha komunikace v uměleckém procesu – postavení umění ve společnosti, jeho historické proměny; umělecká a mimoumělecká znakovost; umění jako proces tvorby nových, sociálně dosud nezakotvených znaků; role umělce v societě; publikum a jeho účast v uměleckém procesu; sociální a technologické proměny dneška (nové technologie, nové umělecké disciplíny a jejich obsahy) a jejich vliv na úlohu komunikace v uměleckém procesu; subjektivní chápání uměleckých hodnot ve vztahu k hodnotám považovaným za společensky uznávané

4) Moderní doba a současnost

Očekávané výstupy

- charakterizuje vznik, vývoj a rozpad bipolárního světa, jeho vojenská, politická a hospodářská seskupení, vzájemné vztahy a nejdůležitější konflikty
- vysvětlí základní problémy vnitřního vývoje zemí západního a východního bloku; zejména se zaměří na pochopení vnitřního vývoje a vzájemných vztahů supervelmocí USA, SSSR a na situaci ve střední Evropě a v naší zemi
- porovná a vysvětlí způsob života a chování v nedemokratických společnostech a v demokraciích
- popíše mechanismy a prostředky postupného sjednocování Evropy na demokratických principech, vysvětlí lidská práva v souvislosti s evropskou kulturní tradicí; zná základní instituce sjednocující se Evropy, jejich úlohu a fungování
- objasní hlavní problémy specifické cesty vývoje významných postkoloniálních rozvojových zemí; objasní význam islámské, židovské a některé další neevropské kultury v moderním světě
- vysvětlí základní problémy vnitřního vývoje zemí západního a východního bloku; zejména se zaměří na pochopení vnitřního vývoje a vzájemných vztahů supervelmocí USA, SSSR a na situaci ve střední Evropě a v naší zemi
- popíše mechanismy a prostředky postupného sjednocování Evropy na demokratických principech, vysvětlí lidská práva v souvislosti s evropskou

kulturní tradicí; zná základní instituce sjednocující se Evropy, jejich úlohu a fungování

- vymezí základní problémy soudobého světa a možnosti jeho dalšího vývoje
- objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka
- porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví
- vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat
- využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace
- na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi
- uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem
- respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky
- objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost
- posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní
- rozlišuje a porovnává historické i současné typy států (forem vlády)
- objasní, proč je státní moc v ČR rozdělena na tři nezávislé složky, rozlišuje a porovnává funkce a úkoly orgánů státní moci ČR
- vyloží podstatu demokracie, odliší ji od nedemokratických forem řízení sociálních skupin a státu, porovná postavení občana v demokratickém a totalitním státě
- objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě, uvede příklady politického extremismu a objasní, v čem spočívá nebezpečí ideologií
- vyzná se v politickém systému ČR

- objasní, v čem spočívá odlišnost mezi morálními a právními normami, odůvodní účel sankcí při porušení právní normy
- rozumí a dokáže popsat základní rysy právního systému u nás
- posoudí projevy globalizace, uvede příklady globálních problémů současnosti, analyzuje jejich příčiny a domýšlí jejich možné důsledky
- objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy
- zhodnotí význam vědeckého poznání, techniky a nových technologií pro praktický život i možná rizika jejich zneužití
- rozliší hlavní filosofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filosofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filosofického myšlení
- orientuje se v zápise jednoduchých, případně i složitějších vokálních, instrumentálních i vokálně-instrumentálních písní a skladeb; na základě svých individuálních hudebních schopností tyto skladby realizuje
- popíše a na vybraných hudebních dílech (částech hudebního díla) ukáže důležité znaky tvorby a interpretace, vysvětlí, v čem tkví originální a nezaměnitelný přínos skladatele a interpreta, možná poselství sdělovaná prostřednictvím hudby na základě svých schopností, znalostí i získaných zkušeností dešifruje a interpretuje
- orientuje se ve vývoji hudebního umění; uvědomuje si rozdílnost hudebního myšlení v jednotlivých etapách, rozlišuje hudební slohy podle charakteristických hudebních znaků, na základě historických, společenských a kulturních kontextů popíše podmínky a okolnosti vzniku hudebního díla
- na příkladech uvede vliv společenských kontextů a jejich proměn na interpretaci obsahu vizuálně obrazného vyjádření a jeho účinku v procesu komunikace
- na příkladech objasní vliv procesu komunikace na přijetí a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření; aktivně vstupuje do procesu komunikace a respektuje jeho pluralitu
- rozlišuje umělecké slohy a umělecké směry (s důrazem na umění od konce 19. století do současnosti), z hlediska podstatných proměn vidění a stavby uměleckých děl a dalších vizuálně obrazných vyjádření

- na konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření objasní, zda a jak se umělecké vyjadřovací prostředky výtvarného umění od konce 19. století do současnosti promítají do aktuální obrazové komunikace
- objasní podstatné rysy magického, mytického, univerzalistického, modernistického přístupu k uměleckému procesu, dokáže je rozpoznat v současném umění a na příkladech vysvětlí posun v jejich obsahu
- objasní podstatné rysy aktuálního (pluralitního, postmodernistického) přístupu k uměleckému procesu a na základě toho vysvětlí proces vzniku „obecného vkusu“ a „estetických norem“
- dokáže vystihnout nejpodstatnější rysy dnešních proměn a na příkladech uvést jejich vliv na proměnu komunikace v uměleckém procesu

Učivo:

- první světová válka, české země v době první světové války, I. odboj
- revoluce v Rusku, upevňování bolševické moci
- versailleský systém a jeho vnitřní rozpory
- vznik Československa, Československo v meziválečném období
- Evropa a svět ve 20. a 30. letech, světová hospodářská krize ve světě i v ČSR, růst mezinárodního napětí a vznik válečných ohnisek
- mnichovská krize a její důsledky
- kultura 1. poloviny 20. století (zrod moderního umění, nástup masové kultury, sport)
- druhá světová válka (globální a hospodářský charakter války, věda a technika jako prostředky vedení války, holocaust), Protektorát Čechy a Morava, II. odboj
- Evropa a svět po válce (OSN, princip sociálního státu)
- Východní blok, jeho politický, hospodářský a sociální vývoj; SSSR jako světová velmoc; RVHP, Varšavská smlouva
- euroatlantická spolupráce a vývoj demokracie; USA jako světová velmoc
- životní podmínky na obou stranách „železné opony“
- konflikty na Blízkém východě, vznik státu Izrael

- dekolonizace; „třetí svět“ a modernizační procesy v něm – ekonomické, demografické a politické postavení v globálním světě
- pád komunistických režimů a jeho důsledky; sjednocující se Evropa a její místo v globálním světě
- globální problémy moderní společnosti
- moderní a současná filosofie, krize a ústup filosofického a kritického myšlení
- evropská integrace – podstata a význam; Evropská unie – význam; proces integrace; orgány EU; jednotná evropská měna
- mezinárodní spolupráce – důvody, význam a výhody; významné mezinárodní organizace a společenství – RE, NATO, OSN, jejich účel a náplň činnosti
- proces globalizace – příčiny, projevy, důsledky; globální problémy
- právo a spravedlnost – smysl a účel práva, morálka a právo
- stát – znaky a funkce, formy státu, právní stát; Ústava ČR – přehled základních ustanovení
- demokracie – principy a podoby; občanská práva a povinnosti, podstata občanské společnosti, její instituce; politické subjekty, politický život ve státě; volby, volební systémy; úřady
- lidská práva – zakotvení lidských práv v dokumentech; porušování a ochrana lidských práv, funkce ombudsmana
- ideologie – znaky a funkce, přehled vybraných ideologií
- společenská podstata člověka – význam začlenění jedince do sociálních vazeb, proces socializace; mezilidská komunikace, problémy v mezilidských vztazích
- sociální struktura společnosti – sociální útvary, společenské instituce; sociální nerovnost, sociální mobilita; jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování)
- podstata lidské psychiky – vědomí; psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti
- osobnost člověka – charakteristika osobnosti, její typologie; vývoj a formování osobnosti v jednotlivých etapách lidského života; význam celoživotního učení a sebevýchovy
- orientace v notovém (grafickém) zápisu vokálních kompozic, orientace v notovém a grafickém zápise instrumentálních kompozic,
- vznik a vývoj hudby – hudba vokální a instrumentální, periodizace hudebního vývoje (hledisko obecně historické, kulturně historické, hudebně imanentní),

charakteristické hudební znaky jednotlivých slohů, průniky, syntézy, hledání nových cest

- vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků podstatných pro porozumění aktuální obrazové komunikaci
 - chápání vztahů předmětů a tvarů v prostoru (Cézanne), celistvost a rozklad tvaru (analytický kubismus), povrch a konstrukce (syntetický kubismus, konstruktivismus, geometrická abstrakce),
 - vytváření iluze prostoru, objemu a pohybu (antická mimesis, fotografie, film)
 - proměnlivost obrazu v čase (futurismus, nová média), proměnlivost tvaru (animovaný film, nová média), pohyblivé stanoviště diváka a změny úhlu vidění (umění akce, nová média), časoprostorové chápání a proměna kvalit (kubismus, nová média), princip náhody (dadaismus)
 - relativita barevného vidění (pointilismus, impresionismus, postimpresionismus, Cézanne)
 - taktilní a haptické kvality díla (informel), zapojení těla, jeho pohybu a gest do procesu tvorby (akční tvorba, bodyart)
 - osvobození obrazu od zavedeného zobrazování viditelného (Kandinskij, Kupka), figurace a nefigurace (neoklasicismus, lyrická abstrakce), vztah slova a obrazu (lettrismus), vznik a uplatnění symbolu (symbolismus, surrealismus, pop-art, konceptuální umění)
 - tvůrčí potenciál podvědomí (surrealismus), sebeuvědomování diváka (akční tvorba, osobní mytologie), účast v sociálním prostoru (performance), minority (postmodernismus), stopy člověka v krajině (land-art)
 - vztahy s neevropskými kulturami (Gauguin, Picasso, minimal-art), zrušení hranice umění a neumění (Duchamp), neumělecké a neškolené vizuální vyjadřování (insitní umění)
 - požadavek a meze obecné srozumitelnosti, vliv reklamy, masovost a autenticita projevu (pop-art, televize, nová média – akční umění, postmodernismus), citace a metaznak (postmodernismus), moduly a jejich spojování, rekombinace, struktury (umění nových médií)

- umělecký proces a jeho vývoj – vliv uměleckého procesu na způsob chápání reality; dynamika chápání uměleckého procesu – její osobnostní a sociální rozměr; znaková podmíněnost chápání světa – znakové systémy jednotlivých druhů umění; historické proměny pojetí uměleckého procesu (magický, mytický, univerzalistický, modernistický a postmodernistický, pluralitní model umění); prezentace uměleckého díla

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

GLOBALIZAČNÍ A ROZVOJOVÉ PROCESY

- teoretická základna pojmu globalizace: jak se promítají vývojové procesy současného světa do každodenního společenského života, do života každého člověka
- historické přístupy k procesům globalizace: vnímání vývojových procesů probíhajících v určitých historických etapách, zprvu nerovnoměrně v různých regionech světa, později již v celosvětové (globální) úrovni
- ekonomický rozvoj a globalizace: soubor procesů vedoucích k propojování výrobců a spotřeby v celosvětovém měřítku se sociálními a politickými dopady: internacionalizace světového hospodářství – národní státy, nadnárodní společnosti, globální trh a spotřeba; globální ekonomická nerovnost – nerovnoměrnost v rozložení a rozvoji světového hospodářství, centra a periferie výroby a spotřeby; koncentrace hospodářské a politické moci

GLOBÁLNÍ PROBLÉMY, JEJICH PŘÍČINY A DŮSLEDKY

- nerovnoměrný vývoj světa: hospodářské, etnické, náboženské, ideologické, politické a kulturní konflikty, hlavní světová ohniska napětí, terorismus
- chudoba a bohatství: rozdílné aspekty a kritéria hodnocení
- nerovnost v ekonomickém a společenském rozvoji: tzv. rozdělený svět; mezinárodní dluh

- světový populační vývoj, mezinárodní migrace a migrační politika, azylové a uprchlické hnutí

HUMANITÁRNÍ POMOC A MEZINÁRODNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

- historické kořeny rozvojové spolupráce: kolonialismus, dekolonizace, studená válka
- možnosti zapojit se do rozvojové spolupráce: organizace v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce v národním a mezinárodním měřítku, nadace a fondy podporující lidi v tísní, jejich funkce
- světový obchod: mezinárodně organizovaný spravedlivý obchod (Fair Trade) a problémy jeho naplňování

ŽIJEME V EVROPĚ

- geografický a geopolitický profil Evropy, evropské jazykové a kulturní okruhy
- evropské kulturní kořeny a hodnoty: křesťanství, demokracie, právo, umění, věda, hospodářství
- významní Evropané: výběrová mozaika světově významných představitelů evropské politiky,
- vědy a kultury; význační Evropané a jejich vliv na českou politiku, vědu a kulturu
- významní Evropané z českého prostředí: výběrová mozaika evropsky a světově významných
- politické aspekty postavení českých zemí v Evropě a ve světě: podstatné vývojové mezníky

VZDĚLÁVÁNÍ V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

- vzdělávací politika EU a její projekce do vzdělávacího systému v ČR
- vzdělávací programy EU a možnosti účasti v nich
- proces utváření evropského vzdělávacího prostoru a mobilita ve vzdělávání
- podmínky a možnosti studia v zahraničí

- srovnávací charakteristiky vzdělávání na gymnáziích v ČR a obdobných školách v zahraničí, profily
- absolventů a závěrečné zkoušky (maturita), kompatibilní prvky a rozdíly

Multikulturní výchova

ZÁKLADNÍ PROBLÉMY SOCIOKULTURNÍCH ROZDÍLŮ

- Jak se projevuje sociokulturní rozrůzněnost v regionech ČR a v Evropě
- Jaké jsou modely soužití různých sociokulturních skupin, co je podstata multikulturalismu
- Jaká je v současné době situace, pokud jde o imigraci do ČR (ve srovnání s některými jinými zeměmi v Evropě, např. Švédskem, Švýcarskem, Nizozemskem)
- Které příčiny způsobují imigraci (historické, sociální, ekonomické)
- Které příčiny způsobují etnickou, náboženskou a jinou nesnášenlivost jako možný zdroj mezinárodního napětí (interkulturní konflikt) a jak jí předcházet
- Jaké postoje a jednání provázejí xenofobii, rasismus, intoleranci a extremismus

PSYCHOSOCIÁLNÍ ASPEKTY INTERKULTURALITY

- Jaké představy mám o imigrantech, žadatelích o azyl, uprchlících
- Jak ovlivňují předsudky a stereotypy styk příslušníků majority s cizinci a příslušníky minority
- Jak reaguji na osoby, jejichž myšlení, cítění a jednání vychází z odlišné kultury, než je má vlastní
- Z čeho vzniká strach z cizinců
- Jak mohu změnit své monokulturní představy o lidech na představy multikulturní
- Jak je možné změnit a zlepšit porozumění mezi lidmi různého kulturního původu, náboženství, světového názoru apod.

VZTAH K MULTILINGVNÍ SITUACI A KE SPOLUPRÁCI MEZI LIDMI Z RŮZNÉHO KULTURNÍHO PROSTŘEDÍ

- Jak se mohu naučit využívat jazykovou a kulturní pluralitu pro potřebnou diskusi jazykové a kulturní rozrůzněnosti (v ČR, v Evropě)
- Jakými prostředky mohu rozvíjet své jazykové kompetence pro kontakt a spolupráci s příslušníky jiných etnik (v ČR, v Evropě)
- Na které instituce a organizace (v ČR, v Evropě) se mohu obrátit se žádostí o pomoc při řešení problémů multikulturního charakteru
- Jak používat jazyk, aby byl zbaven rasistických a diskriminujících výrazů

5.5 Zelený modul

Obsahové vymezení

Naším cílem v této vzdělávací oblasti je vést studenty k pochopení základních zákonitostí okolního světa, k získání schopnost okolní jevy pozorovat, přemýšlet o nich a snažit se je vysvětlit a také experimentálně zkoumat. Je důležité přistupovat k přírodě jako k celku a vnímat propojení fyzikální, chemické i biologické stránky téhož objektu. Důležitou součástí je schopnost studenta samostatně přistupovat k problémům, navrhnout postupy a hledat řešení, ale na druhou stranu být i platným členem týmu a být schopen v rámci projektu dobře spolupracovat. Při plnění výstupů této vzdělávací oblasti studenti rozvíjejí zejména kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, matematickou kompetenci a kompetenci využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Pro tuto oblast je pro nás důležitý badatelský přístup, od kterého si mimo jiné slibujeme i zvýšení zájmu studentů o tyto vědy. Učitel nepředkládá žákům velké množství informací, ale vede je k objevování souvislostí a nacházení závěrů pomocí vlastní činnosti. Žák se tak vzdělává především v kompetenční rovině, kdy se na základě dosavadních znalostí učí shromažďovat další potřebné informace, stanovit hypotézu, provést pokus, diskutovat, vyhodnocovat výsledky a formulovat závěry.

Je nám blízký přístup STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Math) usilující o propojenost poznatků z různých oborů, objevování a zkoumání na praktických příkladech.

Vzdělávací oblast Člověk a příroda zahrnuje vzdělávací obory Fyzika, Chemie, Biologie, Geografie a Geologie. Součástí je i ekologie a pohled na zdraví člověka z biologického hlediska. Absolvent chápe sám sebe jako součást přírody a uvědomuje si, že nese svůj díl odpovědnosti za tento svět. Snažíme se, aby studium přírody probíhalo co nejvíc v přírodě a aby skladba témat byla přizpůsobena ročním obdobím.

Oblasti Člověk a příroda jsme rozdělili veškeré učivo do čtyř částí, v každém kurzovém období klást důraz na vybranou část a podporovat její zastoupení ve výběru u studentů odpovídající nabídkou kurzů. V kurzech se zpravidla objevuje

největší zastoupení teoretického poznání, které je doplňováno podrobnějším prozkoumáním v kolektivní práci ateliérů a doplněno o praktické části na expedicích. Opakovaný kontakt s tématem v různých formách času umožňuje poměrně komplexní poznání a provázání různě hlubokých poznatků. Podporou pro seznámení se širokým spektrem poznatků je také vzájemné sdílení závěrů jednotlivých pracovních skupin (ateliérů, kurzů) formou prezentací, her, kvízů apod.

Vzhledem k velkému rozsahu modulu, zde více než v jiných oblastech, vnímáme důležitost role oborové rady a plánování obsahů v rámci školního roku.

Organizační a časová vymezení

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium
		1	2	3	4	
ČS (člověk a spol.)	Ku (Kurzy)	7	7	7		252
	Ex (Expedice)	4	4	4		288
ČP (člověk a příroda)	AT (Ateliéry)	7	6	4		510
	IP (Indiv. projekt)	1	1	1		180
Umění	Ex (Expedice)		1	1		48
	AT (Ateliéry)	1	1	1		90

* oblasti člověk a společnost a člověk a přírodě mají dle učebního plánu společné časové dotace pro jednotlivé vyučovací formy

Výstupy a učivo

Zelený modul (oblast Člověk a příroda)	
1.– 3. ročník	
	Učivo a výstupy modulu jsou rozděleny do 4 skupin. Volba tématu pro dané čtvrtletí by měla zohledňovat roční období, ve kterém výuka probíhá, a momentální možnosti školy - navázání na expedice.
4. ročník	
	Vzdělávání ve 4. ročníku v této oblasti je volitelné. Naším cílem je podpořit zejména studenty cílící na medicínu, techniku a přírodovědné obory v získání potřebné úrovně pro přijetí na danou školu. Hlavním formátem vzdělávání je individuální projekt, ve kterém se student zaměří na vybranou oblast a má k dispozici konzultace s garantem dané oblasti. Též podporujeme spolupráci mezi studenty se stejnými zájmy, například v navrhování ateliéru nebo jiných společných časů a samozřejmě také ve spolupráci na skupinovém maturitním projektu.

Navrhované obsahy pro jednotlivá období. Oborová rada má právo na začátku školního roku rozhodnout o jiném uspořádání tematických bloků v rámci ročních období i v rámci přesunu částí obsahu.

1) Období podzim

FYZIKÁLNÍ VELIČINY, SÍLY V TEKUTINÁCH, TERMIKA

ANORGANICKÁ CHEMIE

OBECNÁ BIOLOGIE, GENETIKA, BIOLOGIE VIRŮ, BAKTERIÍ, PROTISTŮ A HUB

GEOGRAFICKÉ INFORMACE A TERÉNNÍ VYUČOVÁNÍ

GEOLOGICKÉ PROCESY V LITOSFÉŘE

Očekávané výstupy

- měří vybrané fyzikální veličiny vhodnými metodami, zpracuje a vyhodnotí výsledky měření, rozliší skalární veličiny od vektorových a využívá je při řešení fyzikálních problémů a úloh
 - aplikuje s porozuměním termodynamické zákony při řešení konkrétních fyzikálních úloh
 - porovná zákonitosti teplotní roztažnosti pevných těles a kapalin a využívá je k řešení praktických problémů
 - využívá zákony zachování některých důležitých fyzikálních veličin při řešení problémů a úloh
 - objasní procesy vzniku, šíření, odrazu a interference mechanického vlnění
-
- využívá názvosloví anorganické chemie při popisu sloučenin
 - charakterizuje významné zástupce prvků a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí
 - předvídá průběh typických reakcí anorganických sloučenin
 - využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy k pochopení jejich praktického významu v anorganické chemii
 - odliší živé soustavy od neživých na základě jejich charakteristických vlastností
-
- porovná významné hypotézy o vzniku a evoluci živých soustav na Zemi
 - objasní stavbu a funkci strukturních složek a životní projevy prokaryotních a eukaryotních buněk vysvětlí význam diferenciacce a specializace buněk pro mnohobuněčné organismy odvodí hierarchii recentních organismů ze znalostí o jejich evoluci
 - využívá znalosti o genetických zákonitostech pro pochopení rozmanitosti organismů analyzuje možnosti využití znalostí z oblasti genetiky v běžném životě
 - pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné zástupce hub a lišejníků
 - posoudí ekologický, zdravotnický a hospodářský význam hub a lišejníků

- charakterizuje viry jako nebuněčné soustavy
 - zhodnotí způsoby ochrany proti virovým onemocněním a metody jejich léčby
 - zhodnotí pozitivní a negativní význam virů
 - charakterizuje bakterie z ekologického, zdravotnického a hospodářského hlediska zhodnotí způsoby ochrany proti bakteriálním onemocněním a metody jejich léčby
 - charakterizuje protista z ekologického, zdravotnického a hospodářského hlediska stavba a funkce protist
-
- používá dostupné kartografické produkty a další geografické zdroje dat a informací v tištěné i elektronické podobě pro řešení geografických problémů
 - orientuje se s pomocí map v krajině
 - používá s porozuměním vybranou geografickou, topografickou a kartografickou terminologii vytváří a využívá vlastní mentální schémata a mentální mapy pro orientaci v konkrétním území
 - čte, interpretuje a sestavuje jednoduché grafy a tabulky, analyzuje a interpretuje číselné geografické údaje
-
- analyzuje energetickou bilanci Země a příčiny vnitřních a vnějších geologických procesů
 - určí nerostné složení a rozpozná strukturu běžných magmatických, sedimentárních a metamorfovaných hornin
 - analyzuje různé druhy poruch v litosféře
 - využívá geologickou mapu ČR k objasnění geologického vývoje regionů

Učivo

- soustava fyzikálních veličin a jednotek – Mezinárodní soustava jednotek (SI)
- absolutní a relativní odchylka měření

- termodynamika – termodynamická teplota; vnitřní energie a její změna, teplo; první a druhý termodynamický zákon; měrná tepelná kapacita; různé způsoby přenosu vnitřní energie v rozličných systémech
- vodík a jeho sloučeniny
- s-prvky, p-prvky, d- a f- prvky a jejich sloučeniny
- vznik a vývoj živých soustav; evoluce
- buňka – stavba a funkce
- molekulární a buněčné základy dědičnosti
- dědičnost a proměnlivost
- genetika člověka
- genetika populací
- stavba a funkce virů
- stavba a funkce bakterií
- stavba a funkce hub
- stavba a funkce lišejníků
- Protista
- geografická kartografie a topografie – praktické aplikace s kartografickými produkty, s mapami různých funkcí, s kartogramy
- geografický a kartografický vyjadřovací jazyk – obecně používané pojmy, kartografické znaky, vysvětlivky, statistická data, ostatní informační, komunikační a dokumentační zdroje dat pro geografii
- geografické informační a navigační systémy – geografický informační systém (GIS), dálkový průzkum
- Země (DPZ), praktické využití GIS, DPZ a satelitních navigačních přístrojů GPS
- (globální polohový systém)

- terénní geografická výuka, praxe a aplikace – geografické exkurze a terénní cvičení, praktická
- topografie, orientace, bezpečnost pohybu a pobytu v terénu, postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení přírodních a společenských prvků krajiny a jejich interakce
- magmatický proces – vznik magmatu a jeho tuhnutí; krystalizace minerálů z magmatu
- zvětrávání a sedimentační proces – mechanické a chemické zvětrávání, srážení, sedimentace metamorfní procesy – jejich typy; kontaktní a regionální metamorfóza
- deformace litosféry – křehká a plastická deformace geologických objektů, vývoj stavby pevnin a oceánů; mechanismus deskové tektoniky; zemětřesení a vulkanismus, tvary zemského povrchu

2) Období Zima I

MIKROSVĚT, STAVBA A VLASTNOSTI LÁTEK

OBECNÁ CHEMIE

BIOLOGIE ČLOVĚKA

ZEMĚ JAKO VESNĚRNÉ TĚLESO A JEJÍ PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ

SLOŽENÍ, STRUKTURA A VÝVOJ ZEMĚ

Očekávané výstupy

- objasní souvislost mezi vlastnostmi látek různých skupenství a jejich vnitřní strukturou
- využívá stavovou rovnici ideálního plynu stálé hmotnosti při předvídání stavových změn plynu
- analyzuje vznik a průběh procesu pružné deformace pevných těles

- využívá zákon radioaktivní přeměny k předvídání chování radioaktivních látek
 - navrhne možné způsoby ochrany člověka před nebezpečnými druhy záření
 - využívá poznatky o kvantování energie záření a mikročástic k řešení fyzikálních problémů posoudí jadernou přeměnu z hlediska vstupních a výstupních částic i energetické bilance
-
- využívá odbornou terminologii při popisu látek a vysvětlování chemických dějů
 - provádí chemické výpočty a uplatňuje je při řešení praktických problémů
 - předvídá vlastnosti prvků a jejich chování v chemických procesech na základě poznatků o periodické soustavě prvků
 - využívá znalosti o částicové struktuře látek a chemických vazbách k předvídání některých fyzikálně chemických vlastností látek a jejich chování v chemických reakcích
-
- podle předloženého schématu popíše a vysvětlí evoluci člověka
 - využívá znalosti o orgánových soustavách pro pochopení vztahů mezi procesy probíhajícími v lidském těle
 - charakterizuje individuální vývoj člověka a posoudí faktory ovlivňující jej v pozitivním a negativním směru
-
- používá správně základní ekologické pojmy objasňuje základní ekologické vztahy
-
- porovná postavení Země ve vesmíru a podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
 - porovná na příkladech mechanismy působení endogenních (včetně deskové tektoniky) a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí

- objasní mechanismy globální cirkulace atmosféry a její důsledky pro vytváření klimatických pásů objasní velký a malý oběh vody a rozliší jednotlivé složky hydrosféry a jejich funkci v krajině hodnotí vodstvo a půdní obal Země jako základ života a zdroje rozvoje společnosti rozliší hlavní biomy světa
- rozliší složky a prvky fyzickogeografické sféry a rozpozná vztahy mezi nimi
- porovná složení a strukturu jednotlivých zemských sfér a objasní jejich vzájemné vztahy
- využívá vybrané metody identifikace minerálů

Učivo

- kinetická teorie látek – charakter pohybu a vzájemných interakcí částic v látkách různých skupenství
- vlastnosti látek – normálové napětí, Hookův zákon; povrchové napětí kapaliny, kapilární jevy; součinitel teplotní roztažnosti pevných látek a kapalin; skupenské a měrné skupenské teplo
- soustavy látek a jejich složení
- veličiny a výpočty v chemii
- stavba atomu
- periodická soustava prvků
- chemická vazba a vlastnosti látek
- tepelné změny při chemických reakcích rychlost chemických reakcí a chemická rovnováha
- opěrná a pohybová soustava
- soustavy látkové přeměny
- soustavy regulační

- soustavy rozmnožovací
- základní ekologické pojmy
- podmínky života
- biosféra a její členění
- Země jako vesmírné těleso – tvar a pohyby Země, důsledky pohybu Země pro život lidí a organismů, střídání dne a noci, střídání ročních období, časová pásma na Zemi, kalendář
- fyzickogeografická sféra – vzájemné vazby a souvislosti složek fyzickogeografické sféry, základní zákonitosti stavu a vývoje složek fyzickogeografické sféry, důsledky pro přírodní prostředí
- systém fyzickogeografické sféry na planetární a na regionální úrovni – objekty, jevy, procesy, zonalita, azonální jevy
- minerály – jejich vznik a ložiska; krystaly a jejich vnitřní stavba; fyzikální a chemické vlastnosti minerálů
- geologická historie Země – geologická období vývoje Země; změny polohy kontinentů;
- evoluce bioty a prostředí
- Země jako geologické těleso – základní geobiocykly
- zemské sféry – chemické, mineralogické a petrologické složení Země

3) Období Zima II

NEWTONOVSKÁ a KVANTOVÁ FYZIKA, SVĚTLO a VLNĚNÍ

BIOCHEMIE

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ, EKOLOGIE

REGIONY, GEOGRAFIE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

- využívá zákony šíření světla v prostředí k určování vlastností zobrazení předmětů jednoduchými optickými systémy
 - užívá základní kinematické vztahy při řešení problémů a úloh o pohybech rovnoměrných a rovnoměrně zrychlených/zpomalených
 - určí v konkrétních situacích síly a jejich momenty působící na těleso a určí výslednici sil
 - využívá (Newtonovy) pohybové zákony k předvídání pohybu těles
 - kvanta a vlny – foton a jeho energie; korpuskulárně vlnová povaha záření a mikročástice
 - atomy – kvantování energie elektronů v atomu; spontánní a stimulovaná emise, laser; jaderná energie;
-
- objasní strukturu a funkci sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v organismech
 - charakterizuje základní metabolické procesy a jejich význam
-
- charakterizuje hlavní taxonomické jednotky živočichů a jejich významné zástupce
 - popíše evoluci a adaptaci jednotlivých orgánových soustav
 - objasní principy základních způsobů rozmnožování a vývoj živočichů
 - pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné živočišné druhy a uvede jejich ekologické nároky
 - posoudí význam živočichů v přírodě a v různých odvětvích lidské činnosti
 - charakterizuje pozitivní a negativní působení živočišných druhů na lidskou populaci

- charakterizuje základní typy chování živočichů
- zhodnotí problematiku ohrožených živočišných druhů a možnosti jejich ochrany
- používá správně základní ekologické pojmy objasňuje základní ekologické vztahy
- rozlišuje na konkrétních územních příkladech mikroregionální, regionální, státní, makroregionální a globální geografickou dimenzi
- vymezení místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií, zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům
- zhodnotí polohu, přírodní poměry a zdroje České republiky
- lokalizuje na mapách hlavní rozvojová jádra a periferní oblasti České republiky, rozlišuje jejich specifika
- lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezení jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná
- zhodnotí na příkladech různé krajiny jako systém pevninské části krajinné sféry se specifickými znaky, určitými složkami, strukturou, okolím a funkcemi
- analyzuje na konkrétních příkladech přírodní a kulturní (společenské) krajinné složky a prvky krajiny
- zhodnotí některá rizika působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí v lokální, regionální a globální úrovni

Učivo

- kinematika pohybu – vztažná soustava; poloha a změna polohy tělesa, jeho rychlost a zrychlení

- dynamika pohybu – hmotnost a síla; první, druhý a třetí pohybový zákon, inerciální soustava; hybnost tělesa; tlaková síla, tlak; třecí síla; síla pružnosti; gravitační a tíhová síla; gravitační pole; moment síly; práce, výkon; souvislost změny mechanické energie s prací; zákony zachování hmotnosti, hybnosti a energie
 - mechanické kmitání a vlnění – kmitání mechanického oscilátoru, jeho perioda a frekvence; postupné vlnění, stojaté vlnění, vlnová délka a rychlost vlnění; zvuk, jeho hlasitost a intenzita
 - vlnové vlastnosti světla – šíření a rychlost světla v různých prostředích; stálost rychlosti světla v inerciálních soustavách a některé důsledky této zákonitosti; zákony odrazu a lomu světla, index lomu; optické spektrum; interference světla
 - elektromagnetické záření – elektromagnetická vlna; spektrum elektromagnetického záření
 - optické zobrazování – zobrazení odrazem na rovinném a kulovém zrcadle; zobrazení lomem na tenkých čočkách; zorný úhel; oko jako optický systém; lupa
-
- lipidy, sacharidy, proteiny
 - nukleové kyseliny
 - enzymy, vitaminy a hormony
-
- morfologie a anatomie živočichů
 - fyziologie živočichů
 - systém a evoluce živočichů
 - živočichové a prostředí
 - etologie
 - základní ekologické pojmy

- místní region – možnosti rozvoje mikroregionu, strategické a územní plánování
 - Česká republika – hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a ve světě, charakteristiky obyvatelstva a sídel, transformační ekonomické procesy, struktura hospodářství, regiony, euroregiony
 - makroregiony světa – jádra, periferie, modelový region – modelové problémy s důrazem na Evropu a Evropskou unii
-
- krajina – vývoj krajiny, přírodní prostředí, společenské prostředí, vývoj ve využívání půdy, kulturní krajina, environmentalistika, krajinná (geografická) ekologie, typy krajiny, krajinný potenciál
 - vývoj interakce příroda – společnost – prostorová koexistence, udržitelný rozvoj (život), limity přírodního prostředí, globální problémy lidstva, výchovné, hospodářské a právní nástroje ochrany přírody a životního prostředí

4) Období - jaro

ELEKTRINA a MAGNETISMUS

ORGANICKÁ CHEMIE

BIOLOGIE ROSTLIN

GEOGRAFIE A SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

ČLOVĚK A ANORGANICKÁ PŘÍRODA

VODA

Očekávané výstupy

- porovná účinky elektrického pole na vodič a izolant
- využívá Ohmův zákon při řešení praktických problémů

- aplikuje poznatky o mechanismech vedení elektrického proudu v kovech, polovodičích, kapalinách a plynech při analýze chování těles z těchto látek v elektrických obvodech
 - využívá zákon elektromagnetické indukce k řešení problémů a k objasnění funkce elektrických zařízení porovná šíření různých druhů elektromagnetického vlnění v rozličných prostředích
-
- zhodnotí vlastnosti atomu uhlíku významné pro strukturu organických sloučenin
 - aplikuje pravidla systematického názvosloví organické chemie při popisu sloučenin s možností využití triviálních názvů
 - charakterizuje základní skupiny organických sloučenin a jejich významné zástupce, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí
 - aplikuje znalosti o průběhu organických reakcí na konkrétních příkladech
 - využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy k pochopení jejich praktického významu v organické chemii
-
- popíše stavbu těl rostlin, stavbu a funkci rostlinných orgánů
 - objasní princip životních cyklů a způsoby rozmnožování rostlin
 - porovná společné a rozdílné vlastnosti stélkatých a cévnatých rostlin
 - pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné rostlinné druhy a uvede jejich ekologické nároky
 - zhodnotí rostliny jako primární producenty biomasy a možnosti využití rostlin v různých odvětvích lidské činnosti
 - posoudí vliv životních podmínek na stavbu a funkci rostlinného těla
 - zhodnotí problematiku ohrožených rostlinných druhů a možnosti jejich ochrany

- zhodnotí na příkladech dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva
 - analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa
 - identifikuje obecné základní geografické znaky a funkce sídel a aktuální tendence ve vývoji osídlení
 - zhodnotí na příkladech světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi a zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit, vymezení jádrové a periferní oblasti světa
 - zhodnotí nerovnoměrné rozmístění, objem a distribuci světových surovinových a energetických zdrojů rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení a organizace podle kritérií, vzájemné podobnosti a odlišnosti
 - lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji
 - vyhledá na mapách hlavní světové oblasti cestovního ruchu, porovná jejich lokalizační faktory a potenciál
-
- určí základní vlastnosti vzorku půdního profilu a navrhne využitelnost a způsob efektivního hospodaření s půdou v daném regionu
 - posuzuje geologickou činnost člověka z hlediska možných dopadů na životní prostředí posoudí význam i ekologickou únosnost těžby a zpracovatelských technologií v daném regionu vyhodnotí bezpečnost ukládání odpadů a efektivitu využívání druhotných surovin v daném regionu
-
- zhodnotí využitelnost různých druhů vod a posoudí možné způsoby efektivního hospodaření s vodou v příslušném regionu

Učivo

- elektrický náboj a elektrické pole – elektrický náboj a jeho zachování; intenzita elektrického pole, elektrické napětí; kondenzátor
 - elektrický proud v látkách – proud jako veličina; Ohmův zákon pro část obvodu i uzavřený obvod;
 - elektrický odpor; elektrická energie a výkon stejnosměrného proudu; polovodičová dioda
 - magnetické pole – pole magnetů a vodičů s proudem, magnetická indukce; indukované napětí A
 - střídavý proud – harmonické střídavé napětí a proud, jejich frekvence; výkon střídavého proudu;
 - generátor střídavého proudu; elektromotor; transformátor
-
- uhlovodíky a jejich klasifikace
 - deriváty uhlovodíků a jejich klasifikace
 - heterocyklické sloučeniny
 - syntetické makromolekulární látky
 - léčiva, pesticidy, barviva a detergenty
-
- morfologie a anatomie rostlin
 - fyziologie rostlin
 - systém a evoluce rostlin
 - rostliny a prostředí
-
- obyvatelstvo – základní geografické, demografické, etnické a hospodářské charakteristiky
 - kulturní a politické prostředí – struktura obyvatelstva, státní zřízení, geopolitické procesy, hlavní světová ohniska napětí

- sídla a osídlení – sídelní struktura a její vývoj, sídlo, obec, město, jejich funkce
 - světové hospodářství – lokalizační faktory, sektorová a odvětvová struktura a její důsledky
 - socioekonomická sféra – sociálněgeografické systémy, geografické aspekty bohatství a chudoby, globalizace
-
- vznik a vývoj půd
 - interakce mezi přírodou a společností – přístupy environmentální geologie,
 - rekultivace a revitalizace krajiny
 - práce v terénu a geologická exkurze
 - povrchové vody – jejich rozložení na Zemi; chemické složení, pH; hydrogeologický cyklus, geologické působení vody
 - podzemní vody – propustnost hornin; hydrogeologické systémy; chemické složení podzemních vod; ochrana podzemních vod

Průřezová témata - Environmentální výchova

PROBLEMATIKA VZTAHŮ ORGANISMŮ A PROSTŘEDÍ

- Jak ovlivňuje prostředí organismy, které v něm žijí, a které abiotické/biotické vlivy na organismus působí
- Jak lze charakterizovat populace, jejich vlastnosti a vzájemné vztahy
- Jak probíhá tok energie a látek v biosféře a v ekosystému

ČLOVĚK A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- Jak ovlivňuje člověk životní prostředí od počátku své existence po současnost a jaké je srovnání těchto forem ovlivňování z hlediska udržitelnosti
- Čím jsou významné organismy pro člověka, jaké jsou příčiny vzniku a zániku některých rostlinných a živočišných druhů a jaké jsou formy jejich ochrany

- Jaké zdroje energie a suroviny člověk na Zemi využívá a jaké klady a zápory se s jejich využíváním a získáváním pojí
- Jakým způsobem člověk využívá vodu, jaké jsou nejčastější příčiny jejího znečištění, čím je způsoben nedostatek pitné vody a jaký má dopad na společnost

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ REGIONU A ČESKÉ REPUBLIKY

- S kterými problémy z hlediska životního prostředí se ČR a region nejvíce potýká
- Jaká je historie a současný stav ochrany přírody a krajiny v ČR
- Které z institucí v ČR se zabývají problematikou životního prostředí
- Jaká jsou nejvýznamnější legislativní opatření v oblasti životního prostředí a jak tato
- opatření ovlivňuje Evropská unie

5.6 Fialový modul

Obsahové vymezení

Fialový modul zahrnující vzdělávací oblast Člověk a svět práce si klade za cíl plnohodnotné uplatnění absolventa na trhu práce, získání znalostí nezbytných pro pochopení pracovních a ekonomických souvislostí současného světa v korelaci se zájmy a možnostmi každého jedince. Snažíme se zejména o to, aby studenti získali příležitost pro nácvik praktických dovedností souvisejících s ekonomickým, materiálním a organizačním chodem instituce, tedy primárně školy, ale například také s problematikou řízení projektu, tvorby rozpočtu, základů podnikání, marketingu, apod. Při plnění výstupů této vzdělávací oblasti si studenti rozvíjejí kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, matematickou kompetenci a kompetenci využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi a rovněž odborné kompetence jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje.

K povinnostem studenta patří zapojit se do pracovních školních skupin, tzv. ministerstev, nebo se v každém čtvrtletí podílet na organizaci expedice nebo jiné práce důležité pro chod školy. Zároveň také podporujeme, aby během svého působení na škole studenti vystřídali více rolí. Předpokládá se, že počet skupin a jejich zacílení se bude měnit v závislosti na potřebách školy a poptávce studentů. Vzdělávací oblasti je věnován pravidelný čas v týdenním rozvrhu. Věříme, že v rámci individuálních projektů si studenti budou vybírat i oblasti, kterým by se rádi věnovali po absolvování studia a mají tak možnost se s obsahem práce lépe seznámit a rozpoznat svůj potenciál.

Škola také podporuje kontakty s jinými školami v zahraničí, výměnu zkušeností a zapojení studentů do zahraničních studijních pobytů. Snaží se tak připravit absolventy na pracovní začlenění v rámci EU.

Svět práce a fungování v ekonomické sféře je také naplní i jiných forem výuky, především výukového času ateliéry, které jsou často orientovány na aktuální témata, týmovou spolupráci a organizaci času. Podporujeme také účast studentů na přijímacích pohovorech uchazečů o studium nebo na výběrových řízeních pro nové průvodce.

Organizační a časové vymezení:

vzdělávací oblast	Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium
		1	2	3	4	
ČSP (člověk a svět práce)	Práce pro školu	0,5	0,5	0,5		54
	Shromáždění	1	1	1	1	144

Očekávané výstupy a učivo:

Očekávané výstupy jsou rozčleněny:

- a) podle jednotlivých ministerstev,
- b) ostatní jsou včleněny do dalších výukových forem

Výstupy realizované v jednotlivých pracovních skupinách:

Ministerstvo financí

Výstupy:

- navrhuje a spravuje rozpočet školy (vyjma mzdových prostředků), dokáže vést přehled a daňovou evidenci
- všímá si mechanismů fungování trhu
- rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet navrhne, jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem
- používá nejběžnější platební nástroje
- využívá moderní formy bankovních služeb, včetně moderních informačních a telekomunikačních technologií, ovládá způsoby bezhotovostního platebního styku
- zjišťuje vyúčtování školních akcí a expedic

Ministerstvo spravedlnosti

- dokáže reklamovat a vrátit zboží, uplatňovat práva spotřebitele (při nákupu zboží a služeb, včetně produktů finančního trhu)
- seznámí se s výběrovými kritérii přijímacích pohovorů, navrhuje jejich změny
- s ohledem na české právo navrhuje pravidla pro fungování školního kolektivu
- dohlíží na principu duševní hygieny v pracovním prostředí
- uvede svá pracovní práva a vyžaduje jejich respektování od ostatních

Ministerstvo školství

- dokáže pracovat se specializovaným software
- seznámí se s pravidly ochrany osobních údajů
- uvědomuje si odpovědnost vůči státním institucím
- usiluje o preciznost a bezchybovost vedených záznamů
- hledá cesty efektivní organizace školní skupiny

Ministerstvo zahraničních věcí

- dokáže pracovat v oblasti reklamy především na sociálních sítích
- analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu na trhu
- rozlišuje vhodnost forem používaných pro internet a různé sociální sítě
- dokáže shromažďovat podklady pro propagační kampaně
- pracuje v grafických programech a učí se zodpovědné propagaci služeb

Příprava expedic

- vede evidenci příjmů a výdajů, dokáže udělat odhad nákladů a rozpočítat je mezi účastníky
- vybere vhodnou ubytovací kapacitu v závislosti na počtu účastníků a přiměřené ceně
- organizuje časový harmonogram, navrhne dopravu
- dokáže vyhledat např. vhodné letenky do zahraničí a na principu tržních mechanismů vysvětlí kolísání jejich ceny

Výstupy uplatňované v ateliérech a jiných formách výuky

- kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace
- orientuje se v pracovní nabídce ve zvolené oblasti, vnímá význam vzdělávání
- ví, jak vyhotovit potřebnou dokumentaci pro přijímací řízení k dalšímu studiu i ve zvolené profesi a vhodně prezentuje vlastní osobu a práci

- seznámí se s možnostmi podnikání, posoudí, která forma podnikání je v konkrétní situaci nejvýhodnější a jak postupovat při zakládání živnosti, posoudí výhody a rizika podnikání v porovnání se zaměstnáním
- posoudí možnosti ukládání finančních prostředků do akcií, jiných cenných papírů a forem spoření, vysvětlí úrokovou sazbu
- vybere nejvýhodnější úvěrový produkt, posuzuje jeho rizika a RPSN
- objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank
- uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď, seznámí se s právy a povinnostmi účastníků pracovněprávních vztahů (pracovní doba, pracovní neschopnost, mzda, minimální mzda, odměny), odbory
- volí bezpečné pracovní postupy šetrné k životnímu prostředí, používá adekvátní pracovní pomůcky chová se poučeně a adekvátně situaci v případě pracovního úrazu
- objasní základní principy fungování systému příjmů a výdajů státu, rozlišuje základní typy daní, vysvětlí, jak provede základní výpočty daní a zjistí výši sociálního a zdravotního pojištění
- posoudí vliv inflace, úroveň HDP a míry nezaměstnanosti na změny v životní úrovni občanů, uvede příklady, jak se důsledkům inflace bránit
- uvede význam životního minima, sociálních dávek, podpory v nezaměstnanosti a dokáže vyhledat, kdy na ně nemá nárok

Učivo:

- peníze – funkce peněz, formy platebního styku v tuzemské i zahraniční měně, cenné papíry, akcie; burza
- hospodaření – rozpočet domácnosti, typy rozpočtu a jejich rozdíly, tok peněz v domácnosti; spotřební výdaje, práva spotřebitele, předpisy na ochranu spotřebitele
- finanční produkty – způsoby využití přebytku finančních prostředků, spořicí a investiční produkty, další způsoby investování peněz; řešení nedostatku finančních prostředků, úvěrové produkty, leasing; úrokové sazby, RPSN; pojištění
- bankovní soustava – ČNB a komerční banky, specializované finanční instituce, moderní formy bankovníctví

- základní ekonomické pojmy – typy ekonomik, ekonomický cyklus, tržní mechanismus, nabídka, poptávka, tvorba ceny, globální ekonomické otázky
- ekonomické subjekty – právní formy podnikání (živnost, typy obchodních společností, družstvo), základní právní normy týkající se podnikání
- profesní volba – práce jako seberealizace, hodnocení vlastních schopností, vzdělávání a příprava na volbu profese (profesní a vzdělávací nabídka), přijímací pohovor a výběrové řízení (společenské jednání, komunikační dovednosti, asertivní jednání, empatie), pracovní úspěšnost a kariérní růst; dobrovolnictví jako příležitost k rozvíjení pracovních zkušeností
- mezinárodní trh práce – nabídka a poptávka po pracovních místech, informační, poradenské a zprostředkovatelské služby, pracovní trh v EU, globalizace pracovního trhu, profesní mobilita, rekvalifikace, celoživotní vzdělávání
- osobní management – plánování osobní práce, time management, zaměstnání a mezilidské vztahy, zaměstnání a rodina, workholismus
- bezpečnost práce – zásady bezpečnosti práce, ekologická hlediska práce, pracovní úraz a odškodnění
- fiskální politika – státní rozpočet, daňová soustava
- monetární politika ČNB – inflace, kurs měny, zahraniční platební bilance, HDP
- sociální politika – důchodový systém, systém sociálních dávek, životní minimum, nezaměstnanost, státní politika zaměstnanosti

5.7 Černý modul

Obsahové vymezení

Naším záměrem je vytvoření pozitivního vztahu studentů k pohybovým aktivitám jako základnímu prostředku dlouhodobého ovlivňování aktivního zdraví. Dobrá fyzická kondice a znalosti a dovednosti v oblasti táboření a různých sportů jsou i podmínkou plnohodnotné účasti na expedicích. Při plnění výstupů této vzdělávací oblasti studenti rozvíjejí zejména kompetence v oblasti vztahů a duševní hygieny, kompetenci k řešení problémů, první pomoci a pohybové kompetence.

Pohybovou část v online prostředí škola podporuje formou motivace a objasňování v rámci mentorských rozhovorů a vytvářením prostoru pro pohybové aktivity - tříčtvrtěhodinová pauza uprostřed dopolední výuky, odpoledne bez online bloků. Společně se na pohyb zaměřujeme v průběhu expedic.

Psychohygiena a vztahy jsou ošetřovány v rámci pravidelného rozvrhového času reflexe a podporovány i v ostatních výukových formátech.

Organizační a časová vymezení

Forma výuky	Ročník - počet Ku, Ex, AT,...				hod/studium
	1	2	3	4	
Pohyb	2	2	2	2	288
Ex (sport)	1	1	1		72
Reflexe	1	1	1	1	144
Ex (zdraví)	1				24

Reflexe

Reflexe nabízí všem účastníkům vzdělávacího procesu možnost se ohlédnout za aktivitami a získanými zkušenostmi. Náplní reflexe je obsah výuky, metody, prostředky, vztahy či konkrétní činnosti, ale také samotný proces učení. Reflexe nabízí příležitost k poskytování vzájemné zpětné vazby mezi všemi účastníky vzdělávacího procesu.

Očekávané výstupy

- usiluje o pozitivní změny ve svém životě související s vlastním zdravím a zdravím druhých, orientuje se ve své osobnosti, emocích a potřebách
- zařazuje do denního režimu osvojené způsoby relaxace; v zátěžových situacích uplatňuje osvojené způsoby regenerace
- korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích
- projevuje etické a morální postoje k přijetí a ochraně slabších a jedinců se specifickými potřebami

Učivo

- vliv životních a pracovních podmínek a životního stylu na zdraví v rodině, škole, obci zdravá výživa – specifické potřeby výživy podle věku, zdravotního stavu a profese
- psychohygienu – předcházení stresům v mezilidských vztazích, zvládání stresových situací, efektivní komunikace, hledání pomoci
- vztahy v rodině, mezigenerační soužití, pomoc nemocným a handicapovaným lidem
- rozvoj sociálních dovedností pro život s druhými lidmi – otevřenost vůči druhým, vyjednávání, obhajování a prosazování vlastních názorů, odmítání nehumánních postojů
- způsoby sebereflexe a kontroly emocí

Expedice a Člověk a zdraví

Očekávané výstupy:

- podle konkrétní situace zasáhne při závažných poraněních a život ohrožujících stavech, poskytne první pomoc
- projevuje odolnost vůči výzvám k sebepoškozujícímu chování a rizikovému životnímu stylu, projevuje k nim odmítavé postoje
- uvede důsledky porušování paragrafů trestního zákona souvisejících s výrobou a držením návykových látek a s činností pod jejich vlivem, sexuálně motivovanou kriminalitou, skrytými formami individuálního násilí a vyvozuje z nich osobní odpovědnost
- prokáže osvojené praktické znalosti a dovednosti související s přípravou na mimořádné události a aktivně chrání své zdraví a zapojuje se do likvidace následků hromadného zasažení obyvatel
- provádí pohybové dovednosti na úrovni individuálních předpokladů a usiluje o své pohybové sebezdokonalení, posoudí kvalitu stěžejních částí pohybu
- respektuje věkové, pohlavní, výkonnostní a jiné pohybové rozdíly a přizpůsobí svou pohybovou činnost dané skladbě sportujících
- volí a používá pro osvojované pohybové činnosti vhodnou výstroj a výzbroj a správně ji ošetřuje
- připraví (ve spolupráci s ostatními žáky) třídní či školní turnaj, soutěž, turistickou akci a podílí se na její realizaci, zaznamenává a zpracovává naměřená data
- respektuje pravidla osvojovaných sportů; respektuje práva a povinnosti vyplývající z různých sportovních rolí
- užívá s porozuměním tělocvičné názvosloví
- aktivně naplňuje olympijské myšlenky jako projev obecné kulturnosti

Učivo

- první pomoc při úrazech a náhlých zdravotních příhodách, hromadných událostech
- civilizační choroby, poruchy příjmu potravy,
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání – šikana, brutalita, zanedbávané a týrané děti (CAN)
- autodestruktivní závislosti a kriminalita související s těmito jevy – zdravotní a psychosociální rizika výroba, držení a zprostředkování nelegálních návykových látek; návykové látky a bezpečnost v dopravě
- sociální dovednosti potřebné při řešení problémů v nečekaných, složitých a krizových situacích – duševní hygiena v dlouhodobých zátěžových a stresových situacích, rozhodování se v eticky problematických situacích, rozhodnost, pohotovost, obětavost, efektivní komunikace
- vyhlášení hrozby a vzniku mimořádné události, živelní pohromy, únik nebezpečných látek do životního prostředí, jiné mimořádné události
- rizikové faktory ovlivňující bezpečnost pohybových činností – zásady jednání a chování v různém prostředí; úprava pohybových činností podle aktuálních podmínek (možných rizik)
- pohybové dovednosti a pohybový výkon, pohybové odlišnosti a handicap – věkové, pohlavní, výkonnostní
- průpravná, kondiční, koordinační, tvořivá, estetická a jinak zaměřená cvičení
- pohybové hry různého zaměření
- turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce a pobytu v přírodě; orientace v méně přehledné krajině, orientační běh, příprava a likvidace tábořiště
- sportovní hry – herní systémy, herní kombinace a herní činnosti jednotlivce v podmínkách utkání (zařazováno podle podmínek školy a zájmu žáků)
- plavání – zdokonalování osvojených plaveckých technik (další plavecká technika); skoky do vody; dopomoc unavenému plavci,

záchrana tonoucího (plavání je zařazováno podle podmínek školy, zájmu a výběru žáků)

- lyžování – běžecké, sjezdové; snowboarding (jednotlivé formy lyžování jsou zařazovány podle aktuálních sněhových podmínek, podle zájmu a výběru žáků)
- další moderní a netradiční pohybové činnosti (činnosti jsou zařazovány podle podmínek školy a zájmu žáků)
- vzájemná komunikace a spolupráce při pohybových činnostech, sportovní role
- sportovní výzbroj a výstroj – účelnost, funkčnost, bezpečnost, finanční dostupnost a kvalita pohybové činnosti, sportovní a turistické akce – organizace, propagace, vyhodnocení, dokumentace pravidla osvojovaných pohybových činností
- olympismus v současném světě: jednání fair play – spolupráce ve sportu a pomoc soupeři, pomoc pohybově znevýhodněným, sport pro každého, sport a ochrana přírody, odmítání podpůrných látek neslučitelných s etikou sportu
- úspěchy našeho sportu na pozadí nejdůležitějších historických sportovních událostí

Pohybové výzvy v době online výuky

Očekávané výstupy

- organizuje svůj pohybový režim a využívá vhodné soubory cvičení pro tělesnou a duševní relaxaci a rozvoj své zdatnosti;
- uvědomuje si potřebu cvičení zaměřených na kompenzaci jednostranného zatížení, na prevenci a korekci svalové nerovnováhy, aktivně je vyhledává a samostatně je upraví pro vlastní použití
- připraví organismus na pohybovou činnost s ohledem na následné převažující pohybové zatížení uplatňuje účelné a bezpečné chování při pohybových aktivitách

Učivo

- zdravotně orientovaná zdatnost – kondiční cvičení
- svalová nerovnováha – příčiny svalové nerovnováhy; testy svalové nerovnováhy zdravotně zaměřená cvičení
- organismus a pohybová zátěž – způsoby zatěžování; kompenzace jednostranné zátěže individuální pohybový režim

Průřezová témata realizovaná formou expedic

Specifičnost koncepce Expediční střední ScioŠkoly umožňuje, vztáhnout průřezová témata k jednotlivým vyučovacím formám, v nichž se vzdělávání odehrává. Nejvhodnější k realizaci průřezového tématu osobnostní a sociální výchova se pak jeví expedice, na nichž jsou žáci spolu i se školou v intenzivním kontaktu a mohou tak plně rozvíjet kompetence, které jsou v tomto průřezovém tématu obsaženy.

Osobnostní a sociální výchova

POZNÁVÁNÍ A ROZVOJ VLASTNÍ OSOBNOSTI

- „já“ sám o sobě, mé chování, myšlení a prožívání
- jak rozumím vlastnímu tělesnému, psychickému a sociálnímu vývoji, jaký mám vztah
- k vlastnímu tělu a vlastní psychice
- jak jsem schopen vnímat se pozitivně
- jak rozumím vlastní jedinečnosti
- jaká/jaký chci být a proč
- co a jak mohu trénovat, aby se kvalita mého učení zlepšila
- jak rozvíjet zdravý a bezpečný životní styl
- jak být připraven na životní změny

SEBEREGULACE, ORGANIZAČNÍ DOVEDNOSTI A EFEKTIVNÍ ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- reflexe sebeovládání – mapování situací, kdy užívám svou vůli
- péče o sebe sama
- předcházení zátěžovým situacím, stresům atd.
- strategie zvládnutí zátěžových situací tak, aby co nejméně ublížily
- relaxace
- celková péče o vlastní zdraví
- jak jsem schopna/schopen si organizovat čas
- systematickosti mých snah a činností

- mé organizační schopnosti a dovednosti
- já v roli vedoucí/vedoucího a v roli vedené/vedeného
- jak ovládám myšlenkové postupy řešení problémů a co se v této oblasti mohu dále učit
- jak se ovládám v situacích řešení problémů

SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE

- verbální a neverbální komunikace (specifika)
- co vím o svém komunikačním chování
- lidská komunikace a jak jí rozumím
- dovednosti spojené s následujícími kvalitami komunikace a jak je mohu dále rozvíjet:
 - vnímající komunikace (na partnera orientované vnímání, aktivní naslouchání);
 - rozumějící komunikace (porozumění komunikačním signálům v řeči lidského těla i řeči slov ve vlastní kultuře i v kontaktu s kulturami jinými);
 - respektující komunikace (způsoby komunikačního chování respektujícího odlišnosti názorů, postojů, kultur, národností)

MORÁLKA VŠEDNÍHO DNE

- jaké jsou mé hodnotové žebříčky
- jakou morálku vyznávám ve vztahu k sobě, ve vztahu k ostatním lidem (kulturám), ve vztahu k přírodě a životnímu prostředí vůbec
- jak morálně jedním v praktických situacích všedního dne
- jak přebírám zodpovědnost v různých situacích
- jak se mohu angažovat ve prospěch druhých lidí (pomoc, spolupráce, podíl na demokratickém fungování společnosti, osobní angažovanost ve společenských otázkách)
- moje hodnoty a moje sociální role současné i budoucí (žák, sportovec, přítel, rodič, občan, zaměstnanec a další)
- já a sociální a morální dilemata doby, v níž žiji

SPOLUPRÁCE A SOUTĚŽ

- můj vztah ke spolupráci a k soutěži
- které mé osobnostní předpoklady jsou výhodné a naopak nevýhodné pro situace spolupráce a které pro situace soutěžení, konkurence atd.

Hodnocení žáků

V Expediční střední ScioŠkole hodnotíme slovně. Kritériem hodnocení je naplnění očekávaných výstupů školního vzdělávacího programu, formulované v rámci kurzů, ateliérů, individuálního projektu, expedic a pracovních skupin. Podrobná pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků jsou obsažena v příloze školního řádu. Odkaz [zde](#).

Autoevaluace školy

Cílem autoevaluačních aktivit je zhodnocení stavu v klíčových oblastech fungování školy a následné zefektivnění procesu vzdělávání a řízení školy jako instituce.

Expediční střední ScioŠkola průběžně sleduje zejména tyto oblasti:

- 1) Obsah a průběh vzdělávání – zda zvolené strategie a formy vzdělávání jsou v souladu s ŠVP a v souladu s hodnotami a prioritami školy; zda je ve škole dostatečný prostor pro rozvoj klíčových kompetencí; zda zvolené formy hodnocení jsou pro děti a rodiče srozumitelné a naplňují své cíle; zda škola reflektuje soudobý stav poznání a aktuální podobu kognitivních věd.
- 2) Výsledky vzdělávání – zda a v jaké míře škola naplňuje požadavky ŠVP, očekávání rodičů i možnosti dětí.
- 3) Klima školy – zda se děti, průvodci i další pracovníci školy ve škole cítí bezpečně; zda ve škole panují dobré vztahy. Zda klima školy přispívá k rozvoji vnitřní motivace dětí.
- 4) Materiálně technické vybavení školy – zda děti a průvodci mají k dispozici vše, co potřebují pro svou práci.
- 5) Další vzdělávání pracovníků a odborný růst – zda pracovníci školy mají dostatečné podmínky pro svůj odborný růst a zda tyto možnosti využívají.

Vzhledem k výše uvedeným oblastem se autoevaluace realizuje pomocí následujících nástrojů:

Pravidelný dvoudenní autoevaluační výjezd celého týmu (oblast 1 - 5)

- Vzhledem k tomu, že na tvorbě koncepce se podílí celý pedagogický tým, je klíčové, že evaluaci je věnováno dostatek času. Každý rok se proto v průběhu května či června na celotýmovém výjezdu věnujeme autoevaluaci obsahu a průběhu vzdělávání, hodnotíme klima školy. Na základě SWOT analýzy připravujeme plán na zlepšení či úpravu některých koncepčních prvků. Věnujeme se budování silného týmu. Společně rozhodujeme, které technicko-materiální vybavení školy dokoupit. Plánujeme společné vzdělávání pro celý tým na další školní rok

Supervize (oblast 1,3)

- Externího supervizora využíváme pro týmovou supervizi 2x do roka. Při supervizi týmu se zaměřujeme zejména na supervizi koncepčních prvků, zda a nakolik zvolené vzdělávací strategie a formy naplňují naše ŠVP. Stejně tak je supervize vhodná pro vyhodnocení a zlepšení atmosféry v týmu. Supervizi má rovněž vedení školy. Tyto supervize s vedením školy se zaměřují na evaluaci manažerského řízení školy v souvislosti s naplňováním obsahu a průběhu vzdělávání, klima školy a výsledků vzdělávání.

Mapa školy (oblast 1, 2, 3, 4)

- Zřizovatel školy Scio každý rok provádí anonymní dotazníkové šetření Mapa školy, zaměřené na zjišťování klimatu školy, spokojenosti rodičů, žáků i průvodců ve škole.

Individuální rozhovory vedení školy s průvodcem (oblast 2, 3, 5)

- 2x v průběhu školního roku se vedení školy setkává na individuálním rozhovoru s průvodci. Společně pak vyhodnocují práci průvodce a s ohledem na to pak nastavují jeho další pracovní cíle a další vzdělávání.